

สมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7

โดย

นางฉันทนา วยนิพิฐพงษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

สมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการ
ตำรวจภูธรภาค 7

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชานิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

COMPETENCY IN CRIME SCENE INVESTIGATION OF INQUIRY OFFICERS IN
PROVINCIAL POLICE REGION 7

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Doctor of Philosophy FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2022
Copyright of Silpakorn University

57312902 : นิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม แบบ 1.1 ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต

คำสำคัญ : สมรรถนะ, การตรวจสถานที่เกิดเหตุ, พนักงานสอบสวน

นาง ฉันทนา ้วยนิพิฐพงษ์: สมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน
สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร. ศุภชัย ศุภ
ลักษณ์นารี

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ที่ปฏิบัติงานระหว่างเดือนมีนาคม 2562 ถึงเดือนมีนาคม 2563 สมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุครอบคลุมหลายประเด็น ได้แก่ ความรู้และทักษะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ กรอบวิธีคิดและทัศนคติของพนักงานสอบสวน และปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลเชิงปริมาณรวบรวมจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 ราย ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากรของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 7 จำนวน 664 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติเพียร์สันไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่ม ในการศึกษา ผู้วิจัยยังดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลคือพนักงานสอบสวนจำนวน 18 คน นักวิทยาศาสตร์พิสูจน์หลักฐานจำนวน 3 คนและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสอบสวนจำนวน 9 คน พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้และทักษะในการแสวงหาพยานหลักฐาน (62.0%) และในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ (78.7%) ในระดับปานกลาง และยังพบว่าระดับความรู้และทักษะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับประสบการณ์ (จำนวนปี) ในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ($\chi^2 = 40.05, p < 0.05$) และระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ ($\chi^2 = 27.38, p < 0.05$) นอกจากนี้พนักงานสอบสวนที่มีประสบการณ์สูงจะมีทักษะที่ดีกว่าในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (OR = 52.07, $p < 0.05$) ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดเป็นปัจจัยพยากรณ์ระดับความรู้และทักษะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (OR = 2.58, $p < 0.05$) เช่นเดียวกัน จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มพบว่าพนักงานสอบสวนมีแนวปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตามวิธีปฏิบัติที่แนะนำโดย FBI แต่ยอมรับว่าไม่สามารถปฏิบัติได้ทุกขั้นตอนของกระบวนการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากภาระงานมากและการขาดแคลนพนักงานสอบสวน รวมทั้งยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนเห็นความสำคัญของการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงาน ในท้ายที่สุดงานวิจัยนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดและแนวทางการดำเนินการที่จะช่วยส่งเสริมงานตรวจ

สถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และเสนอแนะให้มีการกำหนดเส้นทาง
วิชาชีพที่เหมาะสมและชัดเจน เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพของพนักงานสอบสวน

57312902 : Major FORENSIC SCIENCE AND CRIMINAL JUSTICE

Keyword : competency, crime scene investigation, inquiry officer

MRS. CHANTANA WAINIPHITHAPONG : COMPETENCY IN CRIME SCENE INVESTIGATION OF INQUIRY OFFICERS IN PROVINCIAL POLICE REGION 7 THESIS ADVISOR : DOCTOR SUPACHAI SUPALAKNARI

The aim of this study is to examine the competency in crime scene investigation (CSI) of inquiry officers on duty in Provincial Police Region 7 between March, 2019 and March, 2020. The competency in CSI encompasses several aspects namely, knowledge and skills in CSI, conceptual framework and attitudes of the inquiry officers and resources available for facilitating the CSI tasks. The quantitative data were collected from written surveys distributed to 300 subjects purposively sampling from the total population of 664 inquiry officers in Provincial Police Region 7. Statistical methods of Pearson's Chi-square and binary logistic regression were employed in data analysis. The qualitative method was also carried out in this study via in-depth interviews, followed by group discussions with 18 inquiry officers, 3 forensic scientists and 9 expert officers. The majority of the participants reported that they had a moderate level of knowledge and skills of forensic evidence recognition (62.0%) and collecting crime scene evidence (78.7%). In the bivariate analysis, the officer's knowledge and skills in CSI are statistically related to the number of years of the officers' experience ($\chi^2 = 40.05, p < 0.05$) and the time periods since their last trainings in CSI or in forensic examination ($\chi^2 = 27.38, p < 0.05$). Moreover, the highly experienced officers are significantly more likely to have a better skills in CSI (OR = 52.07, $p < 0.05$). The time period since their last trainings is also a predictor (OR = 2.58, $p < 0.05$) of the officer's knowledge and skills in CSI. The in-depth interviews and group discussions revealed that the officers generally followed the FBI procedural guides in their CSI tasks but they admitted that they were unable to follow completely all steps of crime scene processing due to the heavy workloads and insufficient CSI staffs. They were also in need of adequate materials and equipment for their CSI tasks. The officers recognized the importance of continuous

trainings to improve the quality of their services. Finally, this report proposed a framework and guidelines that could be implemented to promote quality CSI for the inquiry officers and recommended that there should be appropriate and apparent career paths for the inquiry officer's advancement.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สามารถดำเนินการสำเร็จลุล่วงมาได้ ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลและความรู้อันเป็นประโยชน์สูงสุดต่อการทำวิจัยนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.สฤกษ์ดี สืบพงษ์ศิริ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานวิจัยให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ พลตำรวจตรี ดร.โกสินทร์ หินเภาว ที่ได้กรุณาให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจและข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์สำหรับงานวิจัย

ขอขอบคุณ ดร.วิภาวรรณ เล้าอรุณ ที่ได้สนับสนุนองค์ความรู้และให้คำปรึกษาด้านสถิติสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

และขอขอบคุณทุกความช่วยเหลือ ทุกกำลังร่างกายและแรงใจ ที่ขาดมิได้คือบุคคลในครอบครัวอันเป็นที่รักซึ่งได้สนับสนุนให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการด้านงานวิจัย จนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้ที่ได้มาจากการวิจัยในครั้งนี้ จะมีประโยชน์ต่อการพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทยและผู้เกี่ยวข้อง

นาง ฉันทนา วัณนิพิฐพงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญรูปภาพ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.4.1 ด้านเนื้อหา.....	7
1.4.2 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย.....	8
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	13
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน.....	21
2.2.1 ประเภทของพยานหลักฐาน.....	21
2.2.2 พยานหลักฐานในคดีอาญา.....	22

2.2.3	คุณค่าของพยานหลักฐาน.....	26
2.2.4	กฎหมายแห่งพยานหลักฐาน (Law of evidence).....	27
2.2.5	ห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody).....	28
2.2.6	การรับฟังพยานหลักฐานของศาล	29
2.3	กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	31
2.3.1	กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของต่างประเทศ.....	31
2.3.2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน	38
2.3.3	ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี.....	39
2.4	แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	40
2.4.1	ความหมายของสมรรถนะ.....	40
2.4.2	องค์ประกอบของสมรรถนะ	41
2.4.3	ประเภทของสมรรถนะ	42
2.4.4	การประเมินสมรรถนะ.....	43
2.5	ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	48
3.1	ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	48
3.2	ระเบียบวิธีวิจัย.....	49
3.2.1	พื้นที่วิจัย	49
3.2.2	วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ.....	49
3.2.3	วิธีวิจัยเชิงปริมาณ.....	52
บทที่ 4	ผลการศึกษาวิจัยและอภิปรายผล	63
4.1	การวิจัยเชิงคุณภาพ	63

4.1.1	แนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน.....	63
4.1.2	ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน	70
4.1.3	วิธีคิดและทัศนคติของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	85
4.2	การวิจัยเชิงปริมาณ.....	92
4.2.1.	การศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของพนักงานสอบสวน	92
4.2.2	การศึกษาด้านความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน.....	97
4.2.3	การศึกษาความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์.....	102
4.2.4	การศึกษาด้านปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	112
4.2.5	การวิเคราะห์ความเกี่ยวพันเบื้องต้นโดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์.....	120
4.2.6	การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก แบบสองกลุ่ม (Binary logistic regression Analysis).....	129
บทที่ 5	บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	138
5.1	สรุปผลการศึกษา.....	138
5.1.1	ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวน	138
5.1.2	ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ.....	138
5.1.3	ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์.....	139
5.1.4	ปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ.....	139
5.1.5	ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มีต่อความรู้ใน การแสวงหาพยานหลักฐาน	140
5.1.6	ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจ สถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน	140
5.1.7	ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มีต่อความรู้ และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์.....	140
5.1.9	ผลการศึกษาสมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่ม (Binary logistic regression)...	141

5.1.10 แนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมของพนักงานสอบสวน	141
5.1.12 การลดทอนคุณค่าของพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุและแนว ทางการพัฒนา.....	147
5.2 ข้อเสนอแนะ	150
5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้.....	150
5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	151
5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	155
รายการอ้างอิง	157
ประวัติผู้เขียน	168

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1.1 สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปี 2560 จำแนกตาม กองบัญชาการ (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2560).....	4
ตารางที่ 1.2 สถิติคดีอาญา กลุ่มที่ 1 ฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับเพศ ชีวิต และร่างกาย ของ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2560).....	5
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนของพนักงานสอบสวน ในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ใน ปีงบประมาณ 2562 (กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7, 2562).....	53
ตารางที่ 3.2 จำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	54
ตารางที่ 3.3 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนและขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายใน งานวิจัย.....	55
ตารางที่ 3.4 ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ของข้อความในคำถามในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุในคดี ฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย.....	58
ตารางที่ 3.5 ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient)	59
ตารางที่ 3.6 ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ของข้อความในคำถามในด้านปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม	60
ตารางที่ 4.1 อายุของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	92
ตารางที่ 4.2 คุณวุฒิการศึกษาของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง.....	93
ตารางที่ 4.3 ระดับชั้นยศของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	93
ตารางที่ 4.4 ตำแหน่งของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	94
ตารางที่ 4.5 เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	94
ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง.....	95

ตารางที่ 4.7	ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือหลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์ในครั้งล่าสุดของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง.....	95
ตารางที่ 4.8	จำนวนคดีอาญาเฉลี่ยต่อปีที่พนักงานสอบสวนได้รับ	96
ตารางที่ 4.9	ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานรายข้อและค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน (n = 300)	97
ตารางที่ 4.10	การแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานทั้ง 10 ข้อของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n = 300).....	100
ตารางที่ 4.11	ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ของพนักงานสอบสวน (n =300).....	101
ตารางที่ 4.12	ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวม	103
ตารางที่ 4.13	การแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทั้ง 18 ข้อ ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง (n = 300).....	110
ตารางที่ 4.14	แสดงความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ทั้ง 18 ข้อ (n = 300).....	111
ตารางที่ 4.15	แสดงความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (n = 300).....	113
ตารางที่ 4.16	แสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมตามความคิดเห็นของพนักงานสอบสวน ทั้ง 11 ข้อ	118
ตารางที่ 4.17	ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมที่คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมของพนักงานสอบสวน (n = 300).....	119
ตารางที่ 4.18	ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (n = 300).....	121

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานกับระยะเวลา หลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ (n = 300)..... 123

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (n = 300)..... 125

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ (n = 300) 127

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยที่คาดว่าจะสัมพันธ์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 130

ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวแบบการถดถอยลอจิสติก โดย Hosmer and Lemeshow Test ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน 133

ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยที่คาดว่าจะสัมพันธ์กับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 134

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของสมการถดถอยลอจิสติก โดย Hosmer and Lemeshow Test ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และความเข้าใจในเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ 137

สารบัญรูปร่างภาพ

รูปที่ 1.1	แผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย	9
รูปที่ 4.1	อีส์โตแกรมแสดงการแจกแจงคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน	101
รูปที่ 4.2	อีส์โตแกรมแสดงการแจกแจงของคะแนนเฉลี่ยของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน	11
รูปที่ 4.3	อีส์โตแกรมแสดงการแจกแจงของคะแนนเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม	119
รูปที่ 4.4	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานระดับปานกลาง (สีน้ำเงิน) และระดับมาก (สีเขียว) ที่ช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนต่าง ๆ	122
รูปที่ 4.5	แสดงการเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับปานกลาง(สีน้ำเงิน) และระดับมาก(สีเขียว) ในแต่ละช่วงระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ . และนิติวิทยาศาสตร์	124
รูปที่ 4.6	การเปรียบเทียบจำนวนพนักงานสอบสวนที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดีและในระดับปานกลางที่ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่ช่วงเวลาต่าง ๆ	126
รูปที่ 4.7	การเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ระดับดีและในระดับปานกลางของแต่ละช่วงระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์	128

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันอาชญากรรมของประเทศไทยมีแนวโน้มที่สูงขึ้นตามเทคโนโลยีที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว การลอกเลียนแบบพฤติกรรมหรือวิธีการในการก่อเหตุอาชญากรรมนั้น สามารถกระทำได้ง่าย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งความสลับซับซ้อนของเหตุที่เกิดขึ้น ทำให้การติดตามตัวบุคคลที่กระทำความผิดเพื่อมาดำเนินการตามกฎหมายมีความยากลำบากมากขึ้นด้วยเช่นกัน จะอย่างไรก็ตาม เมื่อมีเหตุอาชญากรรมหรือคดีอาญาเกิดขึ้นและเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับการแจ้งความร้องทุกข์จากบุคคลที่ได้รับความเสียหายหรือบุคคลที่แจ้งเหตุแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการตามกฎหมาย เพื่อติดตามบุคคลที่กระทำความผิดมาลงโทษ

ในอดีตที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามตัวบุคคลที่กระทำความผิดโดยอาศัยข้อมูลจากพยานบุคคลในการสืบสวนสอบสวน แต่พบปัญหาที่พยานบุคคลมักเปลี่ยนแปลงข้อมูลหรือคำให้การที่ให้ไว้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มักมีสาเหตุมาจากความไม่แน่ใจ หรือไม่ชัดเจนต่อภาพเหตุการณ์ ความไม่เพียงพอของพยาน ความสงสัย การหลงลืม การถูกข่มขู่หรือคุกคาม หรือการได้รับสินบน เป็นต้น ข้อมูลต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับ จึงอาจถูกบิดเบือนข้อเท็จจริงไปได้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้โดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม แต่ได้ส่งผลต่อการติดตามบุคคลที่กระทำความผิด เพื่อนำมาลงโทษตามกฎหมาย นอกจากนี้ วิธีที่ว่า “ตำรวจจับแพะ” ก็มักได้ยินอยู่เสมอ ดังนั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า “พยานกลับคำให้การ หรือแสดงความไม่แน่ใจต่อคำให้การที่ได้ให้ไว้” เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงต้องพยายามหาข้อมูลเพิ่มเติมที่สามารถใช้ในการพิสูจน์หรือยืนยันการกระทำความผิดของบุคคลจากพยานหลักฐานที่ตรวจพบได้ในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อยืนยันหรือนำมาใช้ในการเชื่อมโยงเพื่อสืบหาตัวบุคคลที่กระทำความผิดต่อไป

พยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ จึงมีความสำคัญต่อการหาข้อเท็จจริงของคดี และจากความสำคัญนี้ ทำให้เกิดการพัฒนาค้นคว้าความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อประยุกต์ใช้ในกระบวนการสืบสวนสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้ในสถานที่เกิดเหตุมาใช้เชื่อมโยงสถานที่เกิดเหตุกับบุคคลที่กระทำความผิด หรือกับผู้เสียหาย หรือกับพยานบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ได้ การนำความรู้และหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้อธิบายอย่างมี

เหตุผล ทำให้การสืบสวนสอบสวนได้รับข้อเท็จจริงที่มีความความน่าเชื่อถือ และสามารถคลี่คลายคดีได้ในที่สุด

เมื่อพยานหลักฐานมีความสำคัญต่อขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน จึงทำให้ “สถานที่เกิดเหตุ” มีความสำคัญด้วยเช่นกัน อาจกล่าวได้ว่า “สถานที่เกิดเหตุเป็นกุญแจที่นำไปสู่การไขข้อสงสัยของคดี” เนื่องจากเป็นแหล่งรวมข้อมูลของพยานหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งบุคคลที่กระทำความผิดได้ทิ้งร่องรอยเอาไว้จากการก่อเหตุทางอาชญากรรมนั้น โดยพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถใช้พิสูจน์เอกลักษณ์ของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุ จนสามารถสืบหาบุคคลที่กระทำความผิดแท้จริงมาลงโทษได้ ในปัจจุบันการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมมีแนวโน้มที่ศาลจะพิจารณารับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถใช้พิสูจน์ความจริงโดยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อเท็จจริงไปได้ แตกต่างกับพยานบุคคลที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงคำให้การต่างไปจากเดิมได้ ตัวอย่างของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สามารถพบได้ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง คราบอสุจิ น้ำลาย เลือด เส้นผม เส้นขน เป็นต้น ซึ่งพยานหลักฐานประเภทนี้ สามารถนำไปใช้ตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์ของบุคคลและสามารถยืนยันบุคคลที่เป็นเจ้าของได้ ถ้าพยานหลักฐานได้มาจากการรวบรวมและเก็บรักษาอย่างถูกต้องตามหลักการและกฎหมาย จะสามารถรับรองการมีอยู่ของพยานหลักฐาน (Recognition) ในสถานที่เกิดเหตุนั้นได้ ดังนั้น ถ้าการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุมีความไม่น่าเชื่อถือหรือยังคงมีข้อสงสัยจากเหตุผลใดก็ตาม จะส่งผลให้คุณค่าของพยานหลักฐานนั้น ๆ ถูกลดทอนลงหรืออาจสูญสิ้นไปได้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (6) “พนักงานสอบสวน” หมายถึงเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาที่เกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดในเขตอำนาจการสอบสวน กล่าวคือ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนจำเป็นต้องตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง เว้นแต่คดีสำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามึร่องรอยหรือหลักฐานที่ต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการ อาจมีความจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้ชำนาญการสาขาอื่น ๆ เช่น แพทย์ชันสูตร เจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ ตำรวจ เจ้าหน้าที่เก็บกู้วัตถุระเบิด เป็นต้น (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2550) พนักงานสอบสวนจึงมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และนำตัวบุคคลที่กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กู้เกียรติ เจริญบุญ, 2548) ภายในเขตอำนาจรับผิดชอบ หรือในเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ

ในปี พ.ศ. 2558 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ปรับเปลี่ยนการจำแนกกลุ่มฐานความผิดในคดีอาญาเพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดในการรายงานสถิติคดีอาญา จากที่จำแนกไว้เป็น 5 กลุ่ม ได้พิจารณาใหม่ โดยรวมฐานความผิดในกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 เข้าไว้ด้วยกัน กลุ่มฐานความผิดจึงมีจำนวนลดลงเหลือเพียง 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ได้แก่ ฆ่าผู้อื่น ทำร้ายผู้อื่นถึงแก่ความตาย พยายามฆ่า ทำร้ายร่างกายสาหัส และข่มขืนกระทำชำเรา

กลุ่มที่ 2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ได้แก่ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ลักทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ฉ้อโกงประชาชน รับของโจร ลักพาเรียกค่าไถ่ และวางเพลิง

กลุ่มที่ 3 คดีความผิดพิเศษ ได้แก่ ความผิดตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ร.บ.คุ้มครองเด็ก พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ พ.ร.บ.สิทธิบัตร พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ร.บ.สิ่งแวดล้อม พ.ร.บ.เลื่อยโซ่ยนต์ พ.ร.บ.การขุดดินและถมดิน พ.ร.บ.ศุลกากร พ.ร.บ.ฟอกเงิน และพ.ร.บ.ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา

กลุ่มที่ 4 ความผิดที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด อาวุธและวัตถุระเบิด การพนัน วัตถุสิ่งสิ่งพิมพ์ลามกอนาจาร พ.ร.บ.คนเข้าเมือง การค้าประเวณี สถานบริการ และการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สำหรับคดีอาญาของประเทศไทย ในปี 2560 จากการรายงานสถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม ของกองบัญชาการ ในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แสดงดังตารางที่ 1.1 พบว่าในเขตพื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล มีสถิติการเกิดคดีอาญาในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีจำนวนสูงที่สุด โดยกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 มีสถิติการเกิดคดีอาญาในกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นความผิดที่เกี่ยวข้องกับชีวิต เพศและร่างกาย เป็นอันดับที่ 2 แต่เป็นอันดับสูงสุดของเขตพื้นที่ภูธร และยังพบว่าแนวโน้มสถิติในการเกิดคดีอาญาในแต่ละกลุ่มจะมีความแตกต่างกันตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง อย่างไรก็ตาม คดีอาญาที่เกิดขึ้นมาก จะเป็นคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกายและเพศ และคดีฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

ตารางที่ 1.1 สถิติคดีอาญา 4 กลุ่ม ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปี 2560 จำแนกตาม กองบัญชาการ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2560)

หน่วยงาน	จำนวนคดีอาญา (กลุ่ม)			
	1.ชีวิต ร่างกาย และเพศ	2.ทรัพย์	3.ความผิดพิเศษ	4. ความผิดที่รัฐ เป็นผู้เสียหาย
บช.ภ.1	2083	7687	1231	31514
บช.ภ.2	1788	5618	1740	49552
บช.ภ.3	2064	4008	3015	48911
บช.ภ.4	1825	6318	1844	39246
บช.ภ.5	1114	4592	2524	30018
บช.ภ.6	1529	3856	2391	25062
บช.ภ.7	2236	5737	1800	40947
บช.ภ.8	1703	4138	3948	73396
บช.ภ.9	1844	5413	1825	43657
บช.น.	2728	10383	1417	47717
บช.ก.	24	208	2439	68
บช.ปส.	3	0	4	649
สตม.	0	1	0	1911

สำหรับกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีเขตอำนาจการดูแลและรับผิดชอบพื้นที่รวม 8 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร และสุพรรณบุรี โดยมีสถานีตำรวจ รวมทั้งสิ้น 104 สถานี ในช่วงปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 มีสถิติคดีอาญา กลุ่มที่ 1 ในคดีความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิต และร่างกาย ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 สถิติคดีอาญา กลุ่มที่ 1 ฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับเพศ ชีวิต และร่างกาย ของ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2560)

ปี พ.ศ.	จำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับเพศ ชีวิต และร่างกาย		
	รับแจ้ง	จับกุม	ร้อยละของการจับกุม
2559	1889	1514	80.15
2560	2236	1881	84.12
2561	2061	1878	91.12

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นได้ว่า ในพื้นที่ความรับผิดชอบของตำรวจภูธรภาค 7 นั้น มีจำนวนคดีอาญาเกิดขึ้นสูงเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะในกลุ่มความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิต และร่างกายที่มีแนวโน้มสูงขึ้น (ดังตารางที่ 1.2) และเมื่อพิจารณาผลการจับกุมโดยเปรียบเทียบกับจำนวนคดีที่ได้รับแจ้ง พบว่ามีแนวโน้มการจับกุมที่สูงขึ้น ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการสืบสวนสอบสวนจนสามารถคลี่คลายคดีและจับกุมบุคคลที่กระทำความผิดได้ในที่สุด ซึ่งจากผลการศึกษาของ J. H. White และคณะ (2011) พบว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ สามารถใช้ประโยชน์ในการนำมาประกอบแผนประทุษกรรมคนร้ายคลี่คลายคดีที่ผู้กระทำความผิดเป็นฆาตกรต่อเนื่อง ส่งผลให้การสืบสวนประสบความสำเร็จ และนำไปสู่การจับกุมได้ในที่สุด และ J. L. Peterson และคณะ (2013) ได้ศึกษาการนำพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ใช้คลี่คลายคดีอาญาที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นี้เป็นพยานหลักฐานสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการคลี่คลายคดีอาญา

จากผลการจับกุมบุคคลที่กระทำความผิด แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการคลี่คลายคดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากนั้นจะเป็นขั้นตอนในชั้นอัยการและศาล ซึ่งจะพิจารณาพยานบุคคลพยานหลักฐาน ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสืบทราบมาได้และนำมาใช้พิสูจน์ความผิดของบุคคล จนนำไปสู่การจับกุมโดยปราศจากข้อสงสัย สำหรับคดีอาญาที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถจับกุมบุคคลที่กระทำความผิดได้นั้น อาจมีสาเหตุมาจากไม่มีพยานบุคคลหรือมีพยานบุคคลแต่ได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ ไม่มีพยานหลักฐานหรือมีพยานหลักฐานแต่ได้รับข้อมูลที่ไม่เพียงพอต่อการสืบหาข้อเท็จจริง จนสามารถระบุตัวบุคคลที่กระทำความผิดได้ ในหลายๆ คดีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสืบสวนสอบสวนจนสามารถระบุบุคคลที่กระทำความผิดได้ แต่ไม่สามารถ

จับกุมได้ เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้หลบหนีการจับกุมไป ฉะนั้น ในการนำผลการจับกุมไปใช้เป็น ตัวชี้วัดประสิทธิภาพหรือคุณภาพของการปฏิบัติงานที่ยังไม่คืนัก

ปัญหาประการหนึ่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติงานด้านการสืบสวนสอบสวน ก็คือ ความไม่ชัดเจนของกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 ได้ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนใช้ดุลยพินิจในการรวบรวมพยานหลักฐาน และตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ได้กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมพยานวัตถุและการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ให้แก่พนักงานสอบสวนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเท่านั้น จึงไม่มีสภาพบังคับใช้ในกฎหมายที่ชัดเจน ทำให้พนักงานสอบสวนต้องใช้ดุลยพินิจในการดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมพยานวัตถุและการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยอาจใช้ดุลยพินิจขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานช่วยตรวจสถานที่เกิดเหตุ หรือดำเนินการด้วยตนเองก็ได้ ส่งผลให้งานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่มีมาตรฐานและส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ

ตัวอย่างของคดีที่มีปัญหาด้านความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน ได้แก่ “คดีเกาะเต่า” ซึ่งเป็นคดีฆาตกรรมนักท่องเที่ยวชายหญิงชาวอังกฤษ 2 คน ที่หาดทรายรี เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อปี พ.ศ. 2557 ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนและสื่อมวลชนทั้งของไทยและต่างประเทศ โดยในคดีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานถูกวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นการตรวจเก็บพยานหลักฐานที่ไม่เป็นมาตรฐานสากล (<https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/609577>) จากคดีตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและการตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยขั้นตอนและวิธีการที่ถูกต้องตามหลักการมาตรฐานจะทำให้พยานหลักฐานมีความน่าเชื่อถือและมีคุณค่าในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น “สถานที่เกิดเหตุ” ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีพยานหลักฐานต่างๆ ที่ผู้กระทำความผิดได้ทิ้งร่องรอยเอาไว้เมื่อก่อนเหตุทางอาชญากรรม หรืออาจกล่าวได้ว่า “สถานที่เกิดเหตุ” เป็นกุญแจที่สามารถไขข้อสงสัยของคดีได้ เนื่องจากเป็นแหล่งรวมของข้อมูลสำคัญที่ได้จากพยานหลักฐาน โดยเฉพาะพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์สามารถใช้ระบุบุคคลซึ่งกระทำความผิดที่แท้จริงได้ นอกจากนี้ แนวโน้มในการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมในปัจจุบัน ศาลจะพิจารณารับฟังวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานบุคคล (สารัตน์ ล้วนดี และสฤณี สืบพงษ์ศิริ, 2561) เนื่องจากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความจริง และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขข้อเท็จจริงไปจากเดิมได้ ในขณะที่พยานบุคคลอาจมีการเปลี่ยนแปลงคำให้การได้ ตัวอย่างของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สามารถพบได้ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง คราบอสุจิ น้ำลาย เลือด เส้นผม เส้นขน เป็นต้น ซึ่งพยานหลักฐานเหล่านี้ สามารถนำไปตรวจพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล เพื่อยืนยันตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของได้ จะเห็นได้ว่าถ้าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์และพยานหลักฐานอื่นๆ ได้ถูกเก็บรวบรวมมาอย่างถูกต้องตามวิธีการและกฎหมาย ก็จะสามารถใช้ยืนยันการมีอยู่ของพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุได้

การอำนวยความสะดวกในคดีอาญานั้น การสืบสวนสอบสวนจึงเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุได้อย่างละเอียดและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานได้ถูกต้องตามหลักวิชาการในทุกคดี พยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนเพื่อคลี่คลายคดี ตลอดจนขั้นตอนอื่นๆ ในกระบวนการยุติธรรมได้เป็นอย่างดี และยังสามารถสร้างความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมอีกด้วย

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 7

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาแนวปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7

1.2.2 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7

1.2.3 ศึกษาสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

ประสบการณ์ด้านการสอบสวนคดีอาญา ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน และทัศนคติของพนักงานสอบสวน จะส่งผลต่อสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ร่วมกับการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาเฉพาะในคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย โดยเนื้อหาที่ศึกษาจะครอบคลุมหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1.4.1.1 แนวปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน

1.4.1.2 ทักษะและกรอบวิธีคิดของพนักงานสอบสวนที่มีต่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และปัจจัยสนับสนุน

1.4.1.3 ทักษะในการแสวงหาพยานหลักฐานที่ได้มาจากประสบการณ์ด้านการสอบสวนในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเพศ ชีวีต และร่างกาย ของพนักงานสอบสวน

1.4.1.4 ความรู้และความเข้าใจในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ของพนักงานสอบสวน

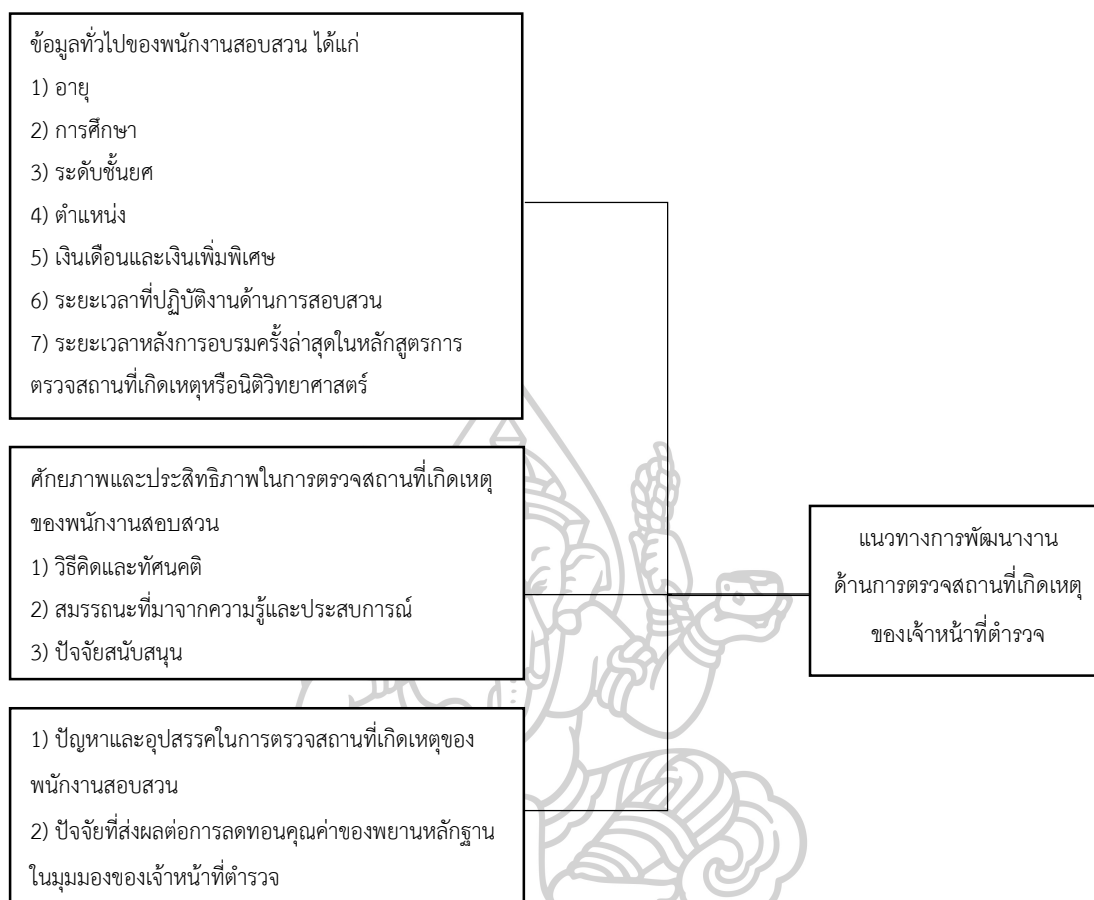
1.4.1.5 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน

1.4.2 ด้านประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่วิจัยในเขตอำนาจการสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ซึ่งดูแลพื้นที่รวม 8 จังหวัด และมีสถานีตำรวจภูธรในสังกัดรวม 104 สถานี ดังนี้ กาญจนบุรี 21 สถานี นครปฐม 12 สถานี ประจวบคีรีขันธ์ 16 สถานี เพชรบุรี 13 สถานี ราชบุรี 16 สถานี สมุทรสงคราม 5 สถานี สมุทรสาคร 5 สถานี และสุพรรณบุรี 16 สถานี

ในการเลือกพื้นที่วิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากสถิติของการเกิดคดีอาญาในฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวีตและร่างกายในปี พ.ศ. 2560 พบว่า กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 มีสถิติสูงที่สุดในกลุ่มกองบัญชาการตำรวจภูธร ซึ่งมีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมที่มีความแตกต่างกันไม่มากนัก

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1.1 แผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัย

1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

สถานที่เกิดเหตุ

หมายถึง สถานที่หรือบริเวณที่ผู้กระทำความผิดใช้ดำเนินการตั้งแต่การเริ่มต้นของการกระทำความผิด ขณะดำเนินการ จนกระทั่งการกระทำความผิดนั้นได้เสร็จสิ้นลง และรวมไปถึงสถานที่ที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่มีการก่อเหตุอื่นๆ

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ

หมายถึง การตรวจหาร่องรอย หรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากสถานที่ที่มีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น โดยร่องรอยหรือพยานหลักฐานนั้นๆ สามารถใช้ในการสืบหาข้อเท็จจริงของคดี หรือพิสูจน์ตัวบุคคลที่กระทำความผิดได้

คดีอาญา

หมายถึง คดีที่มีบุคคลกระทำความผิดกฎหมายอาญา ในกลุ่มความผิดที่เกี่ยวกับเพศ คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย และคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน รวมถึงการกระทำความผิดกฎหมายอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญา

สำนวนคดีอาญา

หมายถึง สำนวนหรือรายงานการสอบสวนที่กล่าวหาว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลได้กระทำความผิดกฎหมายอาญา และกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา

พนักงานสอบสวน

หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งกฎหมายให้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา

การสืบสวน

หมายถึง การหาข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล หรือพยานหลักฐาน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดการกระทำความผิดในคดีอาญา

การสอบสวน

หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการต่างๆ ที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการไปเกี่ยวกับความผิดที่ได้กล่าวหา เพื่อที่จะได้ทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิด และนำตัวบุคคลที่ได้กระทำความผิดนั้นมาลงโทษตามกฎหมาย

สมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

หมายถึง ความสามารถในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่ได้มาจากความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

หมายถึง องค์ความรู้ที่ได้มาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การสอบสวนในคดีอาญา ตลอดจนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จนเกิดเป็นทักษะและความเชี่ยวชาญในการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวน

ความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน

หมายถึง ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานตามหลักการที่ได้มาตรฐานและเป็นไปตามกฎหมาย

สมรรถนะในการแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

หมายถึง ความสามารถในการเก็บและรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มาจากความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความเชี่ยวชาญและทักษะของพนักงานสอบสวน

ปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

สามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านสังคม หมายถึง จำนวนกำลังพลของพนักงานสอบสวนมีเพียงพอต่อการสอบสวน คดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนโดยเฉพาะ หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่พนักงานขับรถ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายปราบปราม เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน แพทย์นิติเวช และผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ในการสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม รวมถึง วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ตลอดจนยานพาหนะที่มีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีอาญา และการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีอาญา ที่มีการบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน มีความเหมาะสมต่อการสนับสนุนให้พนักงานสอบสวนมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมและการสอบสวนคดีอาญา

ประสบการณ์ด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

หมายถึง ความรู้และความเชี่ยวชาญที่ได้มาจากการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว จะมีการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุร่วมด้วยเสมอ

วิธีคิด

หมายถึง การคิดหรือกระบวนการคิดที่มาจากหลักการและเหตุผลในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีวิธีคิดที่แตกต่างกันไปตามความรู้และประสบการณ์

ทัศนคติ

หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดที่มาจากการเรียนรู้และประสบการณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 1.7.1 ได้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน
- 1.7.2 ได้ทราบทัศนคติในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน
- 1.7.3 ได้ทราบสมรรถนะในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
- 1.7.4 ได้แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
- 1.7.5 สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายด้านการสอบสวน กำลังพล และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยเรื่องสมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 7 นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ จากเอกสาร ตำรา รายงานผลการวิจัย วารสาร ตลอดจนสืบค้นข้อมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้เป็นพื้นฐานความรู้และเป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ที่สนใจ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

สถานที่เกิดเหตุ (Crime scene) หมายถึง สถานที่ที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นทั้งทางแพ่งและทางอาญา ซึ่งผู้กระทำความผิดมักทิ้งร่องรอยหรือพยานหลักฐานเอาไว้ในสถานที่เกิดเหตุเสมอ ทำให้ผู้ไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุสามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและร่องรอยต่าง ๆ แล้วนำมาเชื่อมโยงให้เห็นสภาพของสถานที่เกิดเหตุได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิด ได้กระทำอย่างไร ด้วยวิธีการใด ในช่วงเวลาใด และกระทำไปเพื่ออะไร (จิรศักดิ์ จิรศักดิ์ เจียมเจตจรูญ, 2550)

สถานที่เกิดเหตุ จึงเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสืบสวนสอบสวน เพื่อให้ได้พยานหลักฐานและร่องรอยต่าง ๆ ที่จะนำไปพิสูจน์ว่ามีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้นจริง และบุคคลใดเป็นผู้กระทำ นอกจากนี้ สถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นบริเวณที่ผู้กระทำความผิดได้ลงมือกระทำความผิดแล้ว ในบริเวณอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น บริเวณที่ผู้กระทำความผิดได้ใช้วางแผนหรือเตรียมการ บริเวณที่ผู้กระทำความผิดได้หลบหนีไปซ่อนตัว บริเวณที่พบวัตถุพยานที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุก็มีความสำคัญเช่นกัน ดังนั้น ขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุจึงไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจน (สมภาพ สมภาพ เองสมบุญ, 2551)

โดยสรุป สถานที่เกิดเหตุ จึงหมายถึง สถานที่หรือบริเวณทั้งหมดซึ่งผู้กระทำความผิดได้ใช้ดำเนินการ ตั้งแต่เริ่มต้น ขณะดำเนินการ จนกระทั่งความผิดนั้นได้กระทำเสร็จสิ้นลง รวมถึงสถานที่หลบซ่อนตัว สถานที่พบผู้เสียหาย สถานที่ซ่อนทรัพย์สิน สถานที่ทำลายหลักฐาน สถานที่ซ่อนศพ พยานพยานะที่ใช้ในการกระทำความผิด และสถานที่อื่น ๆ ที่มีความต่อเนื่องกับการกระทำความผิดนั้นๆ

สถานที่เกิดเหตุ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งข้อมูล ที่ทำให้ทราบข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. บ่งบอกว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น (Corpus Delicti) ดังนั้น ในสถานที่เกิดเหตุจะต้องพบหลักฐานหรือร่องรอยที่ทำให้เชื่อได้ว่าเกิดการกระทำความผิดขึ้นแล้ว เช่น ถ้าเป็นคดีฆาตกรรม ก็ควรจะพบศพ หรือชิ้นส่วนของศพ ถ้าเป็นคดีลักทรัพย์ ก็จะมีหลักฐานแสดงว่ามีทรัพย์นั้นอยู่จริงและได้เกิดการสูญหายไป เป็นต้น

2. บ่งบอกถึงพฤติกรรมการกระทำความผิดของคนร้าย (Modus Operandi) ในสถานที่เกิดเหตุจะมีวัตถุพยานที่บ่งบอกให้ทราบถึงวิธีการที่คนร้ายใช้ในการกระทำความผิด เช่น รอยบาดแผลถูกลูกกระสุนปืนที่ศพ ซึ่งบ่งบอกว่าคนร้ายใช้อาวุธปืนในการกระทำความผิด เป็นต้น

3. บ่งบอกถึงตัวผู้กระทำความผิด (Linkage of persons to person, object or scene/ Associative) ในสถานที่เกิดเหตุ มักจะมีร่องรอยหรือมีหลักฐานที่สามารถใช้เชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับวัตถุ บุคคลกับสิ่งของ และบุคคลกับสถานที่เกิดเหตุ โดยเป็นร่องรอยหลักฐานที่คนร้ายทิ้งไว้ในสถานที่เกิดเหตุ เช่น อาวุธที่ใช้กระทำความผิด รอยนิ้วมือ เป็นต้น (สฤชดี สฤชดี สืบพงษ์ศิริ, 2551)

การตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม (Crime Scene Investigation) หมายถึง การตรวจหาร่องรอยหรือหลักฐานจากสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง เพื่อให้เกิดความกระจ่างในทางคดีที่ดำเนินการสืบสวนอยู่ เช่น ในสถานที่เกิดเหตุลักทรัพย์ สถานที่พบศพ หรือสถานที่ที่น่าสงสัยว่ามีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น การตรวจสถานที่เกิดเหตุจึงถูกให้ความสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในคดีที่ไม่มีประจักษ์พยานหรือไม่มีพยานบุคคล หรือในคดีฆาตกรรมที่มีการเคลื่อนย้ายหลักฐาน และพยายามบิดเบือนร่องรอยต่าง ๆ เพื่อทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดความสับสน (พงศ์พัฒน์ พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2537 อ้างถึง สฤชดี สืบพงษ์, 2546)

การตรวจสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การตรวจสถานที่ที่มีเหตุทางคดีอาญาเกิดขึ้น เช่น การประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย การโจรกรรม ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น (พงศกรณ์ ชูเวช, 2530) และยังอาจหมายถึง การที่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญา ได้เดินทางไปยังสถานที่ที่เกิดการกระทำความผิดทางอาญาหรือมีคดีอาญาเกิดขึ้น เพื่อตรวจและค้นหาร่องรอยในการกระทำความผิดนั้น ๆ (กัมพล กัมพล อุณพลอด, 2535)

การตรวจสถานที่เกิดเหตุจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการสืบสวนสอบสวนเป็นอย่างยิ่ง เพราะสามารถส่งผลต่อการคลี่คลายคดีที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ การตรวจสถานที่เกิดเหตุมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับมอบหมายให้ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุชุดแรก ส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่ดูแลพื้นที่ซึ่งสถานที่เกิดเหตุตั้งอยู่ เมื่อไปถึงสถานที่เกิดเหตุแล้ว ต้องป้องกันและรักษา

สถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพเดิมมากที่สุด เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดหลัง ซึ่งได้แก่พนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุเข้าไปตรวจเก็บและรวบรวมวัตถุพยานได้

การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การดูแลสถานที่เกิดเหตุ เพื่อมิให้ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุสูญหาย ถูกทำลาย หรือได้รับความเสียหายจากการกระทำ โดยบุคคล โดยสัตว์ หรือโดยธรรมชาติ ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น ก็คือ การปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุและเผื่อระวางมิให้บุคคลหรือสิ่งใดเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้ และสถานที่เกิดเหตุ อาจมีอาณาบริเวณที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงไปจากการปิดกั้นในครั้งแรกก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุนั่นเอง

การรักษาสถานที่เกิดเหตุ หมายถึง การรักษาให้สภาพของสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพ เดียวกันกับที่พบในครั้งแรกไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องป้องกันมิให้เอกสารหรือ หลักฐานเกิดการสูญหายหรือเคลื่อนย้ายไปจากตำแหน่งเดิม โดยวัตถุประสงค์ของการรักษาสถานที่ เกิดเหตุ ก็คือ การรักษาสภาพของพยานหลักฐานให้คงอยู่ในสภาพเดิมและในตำแหน่งเดิมนั่นเอง (Ferdico, 1975)

ดังนั้น ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพ จะส่งผลโดยตรงต่อพยานวัตถุที่จะ เก็บรวบรวม เนื่องจากขั้นตอนดังกล่าว จะป้องกันมิให้พยานวัตถุถูกทำลายหรือเกิดความเสียหาย จนกว่าเจ้าหน้าที่จะได้มีการบันทึกและเก็บรวบรวมไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ การรักษาสถานที่ เกิดเหตุนี้ จึงควรดำเนินการตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกเดินทางมาถึงยังสถานที่เกิดเหตุ และจะ สิ้นสุดเมื่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ดำเนินการเสร็จสิ้นและเจ้าหน้าที่ที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้ออก จากสถานที่เกิดเหตุไปโดยปราศจากข้อสงสัยใด ๆ (Schiro, 2009) สาเหตุสำคัญที่จะทำให้อัตถุพยาน ในสถานที่เกิดเหตุเกิดความเสียหาย ก็คือ การกระทำของบุคคลซึ่งอาจจะเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ก็ ตาม การกระทำของสัตว์ และการกระทำที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ความร้อนจากแสงแดด ฝนตก ลม พายุพัด ความชื้นในอากาศ เป็นต้น

การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นการดำเนินการเพื่อมิให้บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุ หรือปิดกั้นสถานที่เพื่อจำกัดเส้นทางเข้าออก เพื่อป้องกันมิให้วัตถุพยาน ถูกทำลายหรือถูกปนเปื้อน หรือมีการเพิ่มเติมวัตถุพยานไปยังสถานที่เกิดเหตุไม่ว่าจะโดยเจตนา หรือไม่เจตนาก็ตาม จนกว่าขั้นตอนการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจะเสร็จสิ้น

อาจกล่าวได้ว่า การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เป็นกระบวนการเริ่มต้นที่สำคัญอย่าง ยิ่ง เพื่อรักษาพยานหลักฐานมิให้เกิดการเคลื่อนย้าย เปลี่ยนแปลง หรือเกิดการสูญหายไป รวมถึงการ

ป้องกันมิให้มีการเพิ่มเติมพยานหลักฐานจากบุคคลที่มีได้เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ หรือกล่าวได้ว่าเป็นการชะลอการเสื่อมค่าของพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุนั่นเอง ดังนั้น พนักงานสอบสวน และทีมตรวจสถานที่เกิดเหตุ จึงควรเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพื่อลดโอกาสการเสื่อมค่าของพยานหลักฐาน

Edmond Locard เป็นนักนิติวิทยาศาสตร์ ชาวฝรั่งเศส ได้กล่าวไว้ว่า “Every Contact Leaves Trace” หมายถึง “ทุกการสัมผัสย่อมทิ้งร่องรอยเอาไว้” ซึ่งต่อมาคำกล่าวนี้ได้กลายเป็นหลักการที่สำคัญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการตรวจพิสูจน์หลักฐาน ที่เรียกว่า “กฎของโลคาร์ด” (Locard’s Principle) ดังนั้น ถ้าการตรวจสถานที่เกิดเหตุดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่มีมาตรฐานแล้ว พยานหลักฐานต่างๆ ที่ตรวจพบในสถานที่เกิดเหตุทั้งจากตัวของผู้เสียหาย หรือจากตัวของผู้กระทำความผิด ก็ตาม จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนได้อย่างเต็มที่ และจะส่งผลให้สามารถคลี่คลายคดีได้สำเร็จ อีกองค์ประกอบที่สำคัญต่อความสำเร็จในการคลี่คลายคดี ก็คือ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนไหวพริบและปฏิภาณของพนักงานสอบสวน ผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและเก็บวัตถุพยานอีกด้วย

จากงานเขียนของ อรรถพล แซ่มสุวรรณ (2554) ได้เขียนคำกล่าวหนึ่งเอาไว้ว่า “ถึงแม้ว่าอาชญากรรมจะมีการวางแผนอย่างรอบคอบสักเพียงใด ก็จะต้องมีข้อมูลทั้งที่มีรูปร่างลักษณะและไม่มีรูปร่างลักษณะที่จะสามารถนำมาใช้สืบหาเบาะแสของคนร้ายหรือสืบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้น ๆ ได้” ข้อมูลที่หลงเหลืออยู่ในสถานที่เกิดเหตุ นั้น ไม่เพียงแต่จะสูญหายหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อเวลาผ่านไป หรืออาจถูกเหยียบย่ำ หรือทำให้เกิดการแปรเปลี่ยนที่มาจาก การขาดความระมัดระวังของผู้ตรวจสถานที่เกิดเหตุ หรือผู้เสียหาย หรือจากบุคคลที่สามที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุด้วยความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้น การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น จึงมีจุดประสงค์หลัก คือ การรักษาข้อมูลที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุตนเองและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปยังสถานที่เกิดเหตุ ควรระลึกไว้เสมอว่า การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงสภาพเดิมนั้น จะส่งผลต่อการคลี่คลายคดี จึงต้องรักษาสถานที่เกิดเหตุให้คงอยู่ในสภาพเดิมไว้ให้ดีที่สุด

ความสำเร็จของการตรวจสถานที่เกิดเหตุ นั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินการที่เกิดขึ้นเพียงไม่กี่นาทีแรก หลังจากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรก หรือเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุคนแรกเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะสถานที่เกิดเหตุอาจจะเกิดเหตุอาชญากรรมนานหลายชั่วโมง หรือหลายวัน หรืออาจหลายเดือนมาแล้ว สถานที่เกิดเหตุซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่มีความซับซ้อน อีกทั้งมี

ข้อมูลที่คงที่และไม่คงที่ บางครั้งสถานที่เกิดเหตุอาจจะดูเหมือนภาพถ่ายที่ได้หยุดสถานการณ์เอาไว้ แต่คุณค่าของข้อมูลจะลดลงตลอดเวลา วัตถุพยานโดยส่วนใหญ่ที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุจะสามารถบอกเล่าเรื่องราวของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถานที่และวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ได้ แต่ต้องพึงระวังด้วยว่า ถ้าสถานที่เกิดเหตุถูกรบกวนด้วยสิ่งอื่น ๆ ก่อนเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างถูกต้องเหมาะสมแล้ว อาจจะทำให้เรื่องราวและความสัมพันธ์มีการแปรผันไปได้ (นพคุณ นพคุณ กิริติการกุล, 2553)

ความสำเร็จในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จึงมาจากการที่พนักงานสอบสวนต้องใช้ความละเอียดรอบคอบและความระมัดระวังอย่างสูงในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการที่ใช้ในตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุ โดยอย่างน้อยที่สุดต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัตถุพยานต่าง ๆ และต้องทราบขั้นตอนและหลักเกณฑ์สำคัญที่เกี่ยวข้องในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน ซึ่งแนวปฏิบัติสากลที่พนักงานสอบสวนต้องคำนึงถึงมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ระบุ (Recognition) ผู้ตรวจเก็บวัตถุพยาน หรือเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ต้องพึงระลึกเสมอว่า วัตถุพยานที่เก็บรวบรวมนั้น จะต้องเป็นวัตถุหรือสิ่งของที่มีความเกี่ยวข้องกับคดี โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการในสถานที่เกิดเหตุ คือ พนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ถ้าผู้ตรวจเก็บวัตถุไม่มีความชำนาญแล้ว อาจทำให้วัตถุพยานบางชิ้นถูกกลืนหายไปโดยยกตัวอย่าง กรณีของแพทย์ที่ร่วมชันสูตร ซึ่งไม่มีความรู้หรือความเข้าใจด้านวัตถุพยานที่เกี่ยวข้องกับเหตุอาชญากรรม อาจละเว้นการตรวจเก็บวัตถุพยานของผู้เสียหาย ผู้ต้องสงสัย หรือวัตถุพยานที่อยู่บนศพ หรืออาจมีการตรวจเก็บแต่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เป็นต้น ดังนั้น ในการตรวจและเก็บรวบรวมวัตถุพยาน จะต้องคะเนแผนประทุษกรรมของคนร้ายเสียก่อน จึงจะสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สิ่งของหรือวัตถุพยานใดที่ควรจะพบในสถานที่เกิดเหตุ หรือสิ่งของหรือวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุมีความเกี่ยวข้องกับเหตุอาชญากรรมอย่างไร

2. การเก็บรวบรวม (Collection) เมื่อทราบแผนประทุษกรรม หรือคะเนว่าจะพบวัตถุพยานใดในสถานที่เกิดเหตุแล้ว ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมาก เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนหรือทำให้วัตถุพยานเสียหายไปจากการเก็บรวบรวมที่ด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งหลักการสำคัญที่ใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน มีดังนี้

2.1 การได้มาซึ่งวัตถุพยานต้องเป็นที่ยอมรับตามกฎหมาย (Legally) และเป็นไปตามหลักสากล เช่น เมื่อพบศพเลือดต้องบันทึกภาพเอาไว้ก่อนการเก็บรวบรวม มิเช่นนั้นผลของวัตถุพยานนี้อาจมีคุณค่าลดลง เนื่องจากศาลอาจมีข้อสงสัยในที่มาของพยานหลักฐาน และอาจไม่นำมาใช้เป็น

พยานหลักฐาน ในการพิจารณาความผิด ตัวอย่าง เช่น ในคดีของโอ เจ ซิมป์สัน หรือ ในคดีฆาตกรรม นักท่องเที่ยวชาวอังกฤษ 2 คน โดยชาวพม่า 2 คน ที่มีข้อถกเถียงในเรื่องการเก็บอสุจิจากช่องคลอด ของนักท่องเที่ยวหญิง แต่ในที่สุด พนักงานสอบสวนสามารถแสดงให้เห็นถึงการเก็บ พยานหลักฐานที่เป็นไปตามหลักสากล ดังนั้น ศาลจึงรับฟัง

2.2 วัตถุพยานต้องเก็บรักษาให้ถูกวิธี เช่น คราบเลือดหรือคราบอสุจิ ควรเก็บรักษาใน ลักษณะที่แห้งและเย็น หรือการเก็บรักษาวิดีโอเทป ต้องเก็บในที่ที่มีความชื้น เป็นต้น การเก็บรักษา วัตถุพยานที่ไม่ถูกวิธี อาจทำให้เกิดความเสียหายและความเสียหายและหมดคุณค่าไปได้

2.3 การนำส่งวัตถุพยานต้องมีความรัดกุม สามารถแสดงให้เห็นถึงความต่อเนื่องของการ ครอบครองรักษาวัตถุพยาน เพื่อป้องกันการสูญหายหรืออาจมีการปนเปื้อนในขณะนำส่งวัตถุพยานไป เก็บรักษาหรือตรวจพิสูจน์ได้

3. การวิเคราะห์ (Analysis) หลักการนี้ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ พิสูจน์ว่าเป็นอะไร (Identification) และการเปรียบเทียบ (Comparison)

3.1 การพิสูจน์เอกลักษณ์ (Identification) เป็นการตรวจวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบประเภท ชนิด หรือองค์ประกอบของวัตถุพยาน โดยวิธีการตรวจสอบ สังเกต หรือวิเคราะห์ด้วยอุปกรณ์และ เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์

3.2 การตรวจเปรียบเทียบ (Comparison) เป็นการตรวจเปรียบเทียบตามหลักสากล โดย เลือกรับพิจารณาจากคุณสมบัติที่มีลักษณะเฉพาะตัว เช่น การตรวจเปรียบเทียบลายนิ้วมือแฝง การ ตรวจเปรียบเทียบ DNA เป็นต้น (สำนักวิทยาการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ การพิสูจน์ หลักฐาน ม.ป.ป)

ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมนั้น มักได้ยินคำกล่าวเสมอๆ ว่าพนักงาน สอบสวน หรือทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่เป็นมาตรฐานสากล หรือไม่ ซึ่งพบว่า การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามระบบของ Federal Bureau of Investigation (FBI) ของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นขั้นตอนและวิธีการที่ประเทศต่าง ๆ ได้นำไปใช้เป็นแบบอย่างในการ ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยปรับบริบทให้สอดคล้องกับกฎหมาย ตลอดจนระเบียบข้อบังคับของประเทศ นั้นๆ ซึ่งประเทศไทยก็มีแนวทางการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามระบบของ FBI เช่นเดียวกัน

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามระบบของ Federal Bureau of Investigation (FBI)

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในระบบ ของ FBI มีลักษณะการทำงานแบบเป็นทีม โดยแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ดังนี้

1. หัวหน้าทีม (Team Leader)
2. ช่างภาพ (Photographer)
3. เจ้าหน้าที่สเก็ตซ์ภาพ (Sketch Preparer)
4. เจ้าหน้าที่บันทึกและเก็บรักษาวัตถุพยาน (Evidence Recorder/Custodian)
5. เจ้าหน้าที่ค้นหาพยานหลักฐาน (Evidence Recovering Personal)
6. ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (Specialists)

ขั้นตอนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมี 12 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation) เป็นการเตรียมความพร้อมของ เจ้าหน้าที่ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการประเมินสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ (Approach Scene) เป็นการเตรียมความพร้อมครั้งสุดท้ายในทุกๆ ด้าน เช่น จิตใจ เอกสาร อุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความพร้อมมากที่สุดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ (Protect and Secure Scene) เมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ ต้องพิจารณาขอบเขตในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ให้ครอบคลุมวัตถุพยานทั้งหมด โดยต้องคำนึงความปลอดภัยของสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงการจดบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานที่เกิดเหตุอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น (Initiate Preliminary Survey) เป็นการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแบบคร่าวๆ โดยหัวหน้าทีม เพื่อกำหนดรูปแบบวิธีการทำงานของทีมให้เหมาะสมกับสภาพของสถานที่เกิดเหตุ และจดบันทึกสภาพต่างๆ ไปของสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินพยานหลักฐานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ (Evaluate Physical Evidence Possibility) เป็นการประเมินหรือคาดคะเนอย่างมีหลักการเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่คาดว่าจะพบในสถานที่เกิดเหตุ เพื่อจะได้ครอบคลุมในการค้นหาวัตถุพยานและป้องกันวัตถุพยานถูกทำลาย

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสภาพของสถานที่เกิดเหตุ (Prepare Narrative Description) บรรยายสภาพทั่วไปและลักษณะพิเศษของสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งการบันทึกอาจทำได้หลายวิธี เช่น การบันทึกเสียง การเขียน หรือการบันทึกวิดีโอ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ (Depict Scene Photographically) เป็นการถ่ายภาพลักษณะของสถานที่เกิดเหตุทั้งในระยะไกล ระยะกลาง และระยะใกล้ โดยให้ครอบคลุมสภาพหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในสถานที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 8 การวาดแผนผัง การสเก็ตซ์ภาพสถานที่เกิดเหตุ (Prepare Diagram/Sketch of Scene) เป็นการสเก็ตซ์ภาพของสถานที่เกิดเหตุ โดยมีการกำหนดทิศ มาตรฐาน และระยะต่าง ๆ อย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด (Conduct Detailed Search) เป็นการค้นหาพยานหลักฐานที่อาจพบในสถานที่เกิดเหตุ โดยวิธีการที่ใช้ค้นหาจะเลือกรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น แบบตาราง หรือแบบกันหอย เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บพยานหลักฐาน (Record and Collect Physical Evidence) เป็นการบันทึกตำแหน่งและถ่ายภาพพยานหลักฐาน เพื่อแสดงตำแหน่งและลักษณะของพยานหลักฐานที่พบ ก่อนการเก็บพยานหลักฐาน

ขั้นตอนที่ 11 การตรวจสอบขั้นสุดท้าย (Conduct Final Survey) เป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลต่างๆ และการเก็บพยานหลักฐานว่า ได้ดำเนินการเก็บอย่างถูกต้องและมีความครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่

ขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ (Release Scene) โดยการส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุ ต้องมีการบันทึก วัน เวลา ที่ได้ส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุให้แก่เจ้าของสถานที่

นอกจากนี้ FBI ให้ความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องความปลอดภัย (Safety Consideration) ของทีมตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยหัวหน้าจะไม่พาผู้ใต้บังคับบัญชา รวมถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งมาร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุให้ได้รับอันตรายจากการติดเชื้อ ได้รับบาดเจ็บหรือตายในขณะการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานจะต้องมีสติและสามัญสำนึกในการป้องกันตัวเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ ด้วย

สำหรับประเทศไทย การตรวจสถานที่เกิดเหตุได้มีการจัดทำคู่มือบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ โดยสำนักงานพิสูจน์ฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยใช้แนวทางการตรวจสถานที่เกิดเหตุตามระบบของ FBI (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, เข้าถึงเมื่อ 15 ธันวาคม 2559, เข้าถึงได้จาก www.forensic.police.go.th, สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, ม.ป.ป.)

ให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ได้ให้ความหมายของพยานหลักฐาน คือพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคล ซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานหลักฐานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น อันว่าด้วยการสืบพยาน

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สามารถใช้พิสูจน์ได้ว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงสามารถแสดงให้เห็นทราบได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดนั้น และสามารถเชื่อมโยงบุคคลที่กระทำความผิดกับเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น พยานหลักฐานจึงประกอบด้วย พยานบุคคล พยานวัตถุและพยานเอกสาร (สมภพ สมภพ เองสมบูรณ์, 2551)

พยานหลักฐาน หมายถึง สิ่งที่สามารถพิสูจน์และสนับสนุนข้อเท็จจริงที่คู่ความแต่ละฝ่ายกล่าวอ้างมาในการดำเนินคดี ซึ่งคู่ความแต่ละฝ่ายจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงเพื่อพิสูจน์ยืนยันข้อเท็จจริงตามที่ตนได้กล่าวอ้าง เมื่อการสอบสวน คือ การรวบรวมพยานหลักฐานให้อยู่ในรูปแบบของสำนวนการสอบสวน ดังนั้น พยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนจะต้องถูกรวบรวมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศรันย์ภัทร ศรันย์ภัทร เสี่ยงสูง, 2559)

2.2.1 ประเภทของพยานหลักฐาน

พยานหลักฐาน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (สันต์ สันดี สุขวัจน, 2550)

1. พยานหลักฐานโดยตรง (Direct Evidence) หรือพยานบุคคล จะเป็นพยานที่อยู่ในเหตุการณ์ (ประจักษ์พยาน) ที่ได้สัมผัสกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ปาก หรือมือสัมผัส โดยหลักฐานคำให้การที่ได้จากปากคำของพยานบุคคลนี้จะต้องไม่มีการเสริมแต่งหรือสมมติฐานขึ้นเอง หรือได้ยินมาจากการบอกเล่าของบุคคลอื่นอีกทอดหนึ่ง (Hearsay Evidence)

2. พยานหลักฐานแวดล้อม (Circumstantial Evidence) หรือพยานบอกเล่า เป็นพยานที่มีได้มีส่วนรู้เห็นเหตุการณ์ด้วยตนเอง แต่ได้ยินหรือได้ฟังมาจากบุคคลอื่น โดยพยานประเภทนี้ จะเป็นพยานที่ใช้ประกอบการสืบสวนสอบสวนเท่านั้น เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการบอกเล่า

ข้อเท็จจริงต่อๆ กันมา ซึ่งอาจทำให้ข้อเท็จจริงนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ พยานหลักฐานประเภทนี้มักจะไม่นำไปใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ต้องการทราบในคดีได้โดยตรง แต่สามารถนำมาใช้ประมวลเหตุการณ์ เพื่อบ่งบอกถึงข้อเท็จจริงบางประการได้ จึงอาจเรียกพยานประเภทนี้ว่า พยานหลักฐานทางอ้อม (Indirect Evidence)

3. พยานหลักฐานที่แท้จริง (Real Evidence) เป็นพยานวัตถุที่มีความชัดเจนในตัวเอง สามารถบ่งบอกหรือยืนยันการกระทำผิดนั้น ๆ ได้โดยตรง หรืออาจนำไปใช้เพื่อเชื่อมโยงหาความเกี่ยวข้องในคดีได้ เช่น คราบโลหิต คราบอสุจิ เส้นผม เส้นขน รอยลายนิ้วมือ เส้นใยผ้า อาวุธ เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานที่แท้จริงนี้ เป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่เป็นข้อเท็จจริง จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง ในขณะที่ประจักษ์พยาน อาจให้การที่เป็นเท็จได้ เนื่องมาจากการข่มขู่ ถูกชักจูง สงสารหรือรับอามิสสินจ้าง ในบางคดีอาจไม่มีประจักษ์พยานอยู่ในเหตุการณ์ จะส่งผลต่อความยากลำบากในการสืบสวนสอบสวนคดีนั้น ๆ ทำให้ในช่วงระยะหลัง ๆ ได้นำหลักการทางด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น นิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) นิติเวชศาสตร์ (Forensic Medicine) นิติทันตวิทยา (Forensic Odontology) นิติวิศวกรรมศาสตร์ (Forensic Engineering) นิติมานุษยวิทยา (Forensic Anthropology) เป็นต้น เพื่อใช้อธิบายการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การตรวจพิสูจน์วัตถุพยานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ การใช้อธิบายความเชื่อมโยงของพยานวัตถุกับบุคคลที่กระทำความผิดหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ เป็นต้น

2.2.2 พยานหลักฐานในคดีอาญา

โสภณ รัตนกร (2542) ได้อธิบายในหนังสือคำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานว่า การจัดประเภทของพยานหลักฐานนั้นสามารถจัดได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้ เช่น พิจารณาจากลักษณะ ชนิดหรือคุณภาพของพยานหลักฐานนั้น ๆ เท่าที่รวบรวมได้สามารถแบ่งได้ดังนี้ ประกอบด้วย

1. พยานบุคคล หมายถึง พยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำเบิกความของบุคคลต่อศาล โดยบุคคลที่มาเบิกความเป็นพยาน เรียกว่า “พยาน (Witness)” ซึ่งตัวบุคคลจะไม่ใช่พยานหลักฐาน แต่ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริงที่บุคคลนั้นเบิกความต่อศาล จะเป็น “พยานหลักฐาน” ถึงแม้ว่าศาลจะได้บันทึกคำเบิกความไว้ในเอกสารก็ตาม ยังคงเรียกว่าเป็น “พยานบุคคล”

2. พยานเอกสาร หมายถึง ลายลักษณ์อักษร หรือข้อความที่ได้เขียน หรือบันทึกเอาไว้ด้วยตัววิธีใดวิธีหนึ่งลงบนวัสดุที่สามารถแสดงความหมายหรือสื่อสารสิ่งที่ได้บันทึกไว้ และสามารถทำให้ศาลเข้าใจได้โดยข้อมูลนั้น ๆ จะเป็นภาพ ตัวอักษร ตัวเลข หรือเครื่องหมายสัญลักษณ์ที่อาจเกิดขึ้น

จากการเขียน การพิมพ์ หรือการแกะสลักลงบนวัสดุ เช่น กระดาษ ผ้า ผนัง กำแพง ก้อนหิน ไม้ โลหะ เป็นต้น เพียงแต่ต้องมีการเสนอพยานนั้น ๆ ต่อศาล เพื่อสื่อความหมายของสิ่งที่บันทึกหรือเขียนอยู่ในพยานชิ้นนั้น ๆ

3. พยานวัตถุ หมายถึง วัตถุหรือสิ่งใด ๆ ที่เสนอต่อศาล เพื่อให้ศาลพิจารณา เช่น การนำสืบทัดที่คนร้ายใช้แทงผู้ตายว่ามีความกว้างหรือความยาวเท่าใด เป็นต้น

4. ผู้ชำนาญการพิเศษ หมายถึง บุคคลโดยอาชีพหรืออาชีพมิใช่ แต่มีความชำนาญพิเศษในการใด ๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งความเห็นของบุคคลนี้ อาจมีประโยชน์ในการวินิจฉัยคดี การสอบสวนโต้สวนมูลฟ้อง หรือการพิจารณาคดีของศาลได้ (ศรีนัยภัทร ศรีนัยภัทร เสียงสูง, 2559)

ในปัจจุบัน นิติวิทยาศาสตร์เริ่มมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น ในการนำเอาบุคคลที่กระทำความผิดแท้จริงมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ จึงต้องมีการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ยืนยันและสามารถพิสูจน์ความผิดได้อย่างชัดเจน จะเห็นได้จากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น ยุโรป และสหรัฐอเมริกา ได้พัฒนาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาพัฒนาเพื่อใช้ในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานต่าง ๆ ให้ได้ผลที่ถูกต้องตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนติดตามหาบุคคลที่กระทำความผิด สามารถจำแนกนิติวิทยาศาสตร์ (Forensic Science) ได้เป็น 2 ประเภท คือ **นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ** เช่น การพิสูจน์หลักฐาน การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น และ **นิติวิทยาศาสตร์ที่เป็นวิทยาศาสตร์ประยุกต์** ที่เป็นการนำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในสาขาต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม โดยนิติวิทยาศาสตร์ที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในงานสืบสวนสอบสวน เช่น การตรวจสถานที่เกิดเหตุและการถ่ายภาพ การตรวจลายพิมพ์นิ้วมือ การตรวจพยานเอกสารที่เป็นลายมือเขียน การตรวจอาวุธปืน การตรวจทางฟิสิกส์ เช่น การตรวจร่องรอยการเฉี่ยวชนของรถ การตรวจทางนิติเวช เช่น งานนิติพยาธิ งานนิติวิทยา งานชีวเคมี การตรวจทางทางชีววิทยา เช่น การตรวจเส้นผม ตรวจเลือด ตรวจอสุจิ และการตรวจรหัสพันธุกรรม (DNA) การตรวจทางเคมี เช่น การวิเคราะห์หาปริมาณสารในเลือดหรือปัสสาวะ การตรวจเขม่าปืน

จากความหมายและประเภทของพยานหลักฐานที่กล่าวมาข้างต้น สามารถจำแนกพยานหลักฐานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ ได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. พยานบุคคล ซึ่งหมายถึง บุคคลที่พบหรือเห็นการกระทำความผิดทางอาญา
2. พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายถึง วัตถุพยานต่าง ๆ ในสถานที่เกิดเหตุซึ่งสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้โดยตรง หรืออาจใช้หลักการทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ความเชื่อมโยง หรือยืนยันบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือกระทำความผิดได้

พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ หรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่ที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ ร่างกายของผู้เสียหาย ร่างกายของผู้ต้องหา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ (อรรถพล อรรถพล แซ่มสุวรรณ, 2554)

1. วัตถุพยานประเภทลายนิ้วมือ ลายนิ้วเท้า ลายฝ่ามือ ลายฝ่าเท้า
2. วัตถุพยานประเภทเอกซเรย์
3. วัตถุพยานประเภทอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน
4. วัตถุพยานประเภทชีววิทยา
5. วัตถุพยานประเภทยาเสพติด
6. วัตถุพยานประเภทอื่นๆ เช่น เศษดิน เศษแก้ว รอยดอกยางรถยนต์

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้น เป็นพยานหลักฐานที่มีน้ำหนักในการรับฟังและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น ในการพิสูจน์สารพันธุกรรม DNA สามารถใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์ทางสายเลือดที่ถูกถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ หรือพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคลจากรหัสพันธุกรรม DNA ซึ่งสามารถตรวจพบ DNA ได้ในเซลล์เม็ดเลือดโลหิตแดง โลหิตขาว เซลล์ผิวหนัง เยื่อกระพุ้งแก้ม กระดุก หรือปลายรากเส้นผม เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว กระบวนการพิจารณาคดีอาญามีข้อที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดอยู่ 2 ประการ ก็คือ ข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง หลักการวินิจฉัยนั้นจะต้องพิจารณาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในคดีว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงยกข้อกฎหมายขึ้นปรับวินิจฉัย ว่าจำเลยควรจะได้รับโทษหรือควรจะได้รับ การปล่อยตัว ซึ่งผู้กล่าวหาจะต้องพิสูจน์ให้ประจักษ์แก่ศาลว่า ผู้ต้องหาได้กระทำการที่อ้างว่าเป็นความผิดนั้นจริง ซึ่งพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากการวิเคราะห์หรือวิจัย ในทางกฎหมายจึงถือว่าพยานหลักฐานเหล่านั้น เป็นพยานหลักฐานอย่างหนึ่งที่จะนำเข้าสู่กระบวนการพิจารณาหรือจะนำเข้าสู่ความรู้ของศาล เพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่ โดยกำหนดวิธีการนำสืบไว้ ก็คือ ถ้าคู่ความประสงค์จะอ้างหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เข้าสู่สำนวนเพื่อนำสืบข้อเท็จจริงให้นำสืบโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้ทำการตรวจ หรือได้วิเคราะห์ หรือได้วิจัยสังเกตการณ์ต่อ

สิ่งของต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในคดีนั้นมาแล้ว ฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ ก็คือ พยานความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามกฎหมายนั่นเอง

คดีสำคัญที่มีการนำหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มาช่วยคลี่คลายในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น “คดีลอบสังหารประธานาธิบดีเคนเนดี” ใช้ผลการตรวจวัตถุพยานที่เป็นหัวกระสุน ปลอดภัยของปืนไรเฟิลที่เป็นของกลาง ผลการชันสูตรศพและการตรวจบาดแผลของแพทย์และผู้เชี่ยวชาญ “คดีของ โอเจ ซิมป์สัน ที่ฆาตกรรมภรรยาและเพื่อน” ใช้ผลการตรวจสอบ DNA จากเลือดที่พบอยู่ในสถานที่เกิดเหตุซึ่งได้รับการยืนยันว่าเป็นของ โอ เจ ซิมป์สัน โดยทีมทนายของ โอ เจ ซิมป์สัน ได้ตั้งข้อโต้แย้งในเรื่องพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก็คือ เลือดของ โอ เจ ซิมป์สัน ที่อาจถูกนำไปปนเปื้อนในระหว่างขั้นตอนในการเก็บและการรักษาเลือด รวมถึงในระหว่างขั้นตอนและวิธีการในห้องทดลอง ซึ่งสามารถทำให้คณะลูกขุนรับฟังข้อโต้แย้งนี้ จึงเกิดข้อสงสัยขึ้นในขั้นตอนของการตรวจ DNA ท้ายที่สุดศาลฎีกาแห่งรัฐแคลิฟอร์เนียได้ตัดสินให้ โอ เจ ซิมป์สัน พ้นจากความผิดไป หลังจากการพิจารณาคดีนี้สิ้นสุดลง ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเพิ่มความระมัดระวังในการตรวจและเก็บพยานหลักฐานที่มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น (อรรถพล อรรถพล แซ่มสุวรรณ, 2554)

สำหรับประเทศไทย คดีสำคัญที่มีความสลับซับซ้อนและสามารถคลี่คลายลงได้โดยอาศัยหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ตัวอย่างเช่น คดีฆาตกรรมนางสาวดอริส พอน ฮาเฟน นางแบบสาวชาวเดนมาร์ก คดีฆาตกรรมนางศยามล คดีฆาตกรรมนายแสงชัย สุนทรวิวัฒน์ คดีฆาตกรรมนางสาวเจนจิรา พลอยอุ้งศรี นักศึกษาแพทย์ปี 4 และคดีฆาตกรรมแพทย์หญิงผัสพรซึ่งศาลพิพากษาประหารชีวิตนายแพทย์วิสุทธิ์ คดีนี้ถึงแม้ว่าจะไม่พบศพของผู้เสียชีวิต แต่ผลการพิสูจน์ DNA ประกอบกับพยานแวดล้อมต่าง ๆ จึงทำให้ศาลเชื่อว่าแพทย์หญิงผัสพรได้เสียชีวิตแล้ว

จากคดีที่ยกตัวอย่างที่กล่าวมา ถ้าสามารถนำหลักการด้านนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นการใช้ความรู้และหลักการทางวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ร่วมกันกับงานด้านการสืบสวน จะทำให้การคลี่คลายคดีที่มีความสลับซับซ้อน สามารถหาเบาะแสได้จากพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พบอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ และใช้เชื่อมโยงไปถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง จนสามารถนำตัวบุคคลที่กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้ อย่างไรก็ตาม ยังมีอีกหลายคดีที่แม้จะมีพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์แล้ว แต่ก็ไม่สามารถติดตามตัวบุคคลที่กระทำความผิดมาลงโทษได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านฐานข้อมูล เช่น ในคดีข่มขืนคนแก่ต่อเนื่องที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถตรวจพบคราบอสุจิบนร่างกายของเหยื่อในแต่ละคดี ว่าเป็นบุคคลเดียวกัน แต่ไม่สามารถติดตามตัวบุคคลต้องสงสัยมาตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบ DNA ได้ จึงยังเป็นปริศนาจวบ

จนถึงวันนี้ ดังนั้น ถ้าสามารถนำนิติวิทยาศาสตร์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้โดยมีกฎหมายรองรับ ลดข้อจำกัด และนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว น่าจะเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมที่มีคุณภาพได้อีกทางหนึ่ง (สรารุจ สรารุจ เบญจกุล, 2550)

2.2.3 คุณค่าของพยานหลักฐาน

คุณค่าของพยานหลักฐาน (Spirit of Evidence) คือ พยานหลักฐานที่แสวงหามาได้ ดังนั้น นอกจากจะเป็นพยานหลักฐานที่มีประสิทธิภาพในการพิสูจน์ ข้อเท็จจริงแล้ว ยังเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบ ตามหลักนิติธรรม และเอื้อต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนี้

- พยานหลักฐานที่ดีต้องสามารถพิสูจน์ความจริงได้ถูกต้อง หรือใกล้เคียงที่สุด
- พยานหลักฐานที่ดีจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ทางมนุษยธรรม (Humanity)
- พยานหลักฐานที่ดีจะต้องเอื้อประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรม

สมภพ เองสมบุญ (2551) ได้อธิบายคุณค่าของวัตถุพยานไว้ ดังนี้

1. วัตถุพยาน เป็นสิ่งที่บ่งชี้ว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจริงในสถานที่เกิดเหตุ โดยส่วนใหญ่แล้ว บุคคลที่กระทำความผิดมักทิ้งหลักฐานเอาไว้ ทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถระบุได้ว่าบริเวณนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุจริง เช่น ในคดีฆาตกรรมมักจะมีการพบศพ คราบเลือด หรืออาวุธในสถานที่เกิดเหตุ

2. วัตถุพยาน สามารถเชื่อมโยงบุคคลที่กระทำความผิดเข้ากับผู้เสียหาย หรือสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น ตรวจพบคราบโลหิตของบุคคลที่กระทำความผิดติดอยู่ที่เศษกระดาษ ซึ่งเกิดจากการกระทำของบุคคลที่กระทำความผิดในขณะก่อเหตุ

3. วัตถุพยาน สามารถปกป้องบุคคลที่บริสุทธิ์ จากการถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด เช่น เมื่อฝ่ายชายถูกกล่าวหาว่าได้กระทำให้ฝ่ายหญิงตั้งครรภ์ ถ้าผลการตรวจพิสูจน์ DNA เปรียบเทียบระหว่างฝ่ายชายและเด็กไม่มีความเกี่ยวข้องกัน จะแสดงว่าฝ่ายชายเป็นผู้บริสุทธิ์พ้นจากการถูกกล่าวหา เป็นต้น

4. วัตถุพยาน สามารถใช้ยืนยันคำให้การของผู้เสียหาย ผู้กระทำความผิด หรือพยานได้ เช่น ในคดีฆาตกรรมที่ผู้กระทำความผิดได้ให้การไว้ว่ารอยบาดแผลที่บริเวณศีรษะด้านหลังนั้นเกิดจากผู้เสียหายเสียหลักหลังทำให้ศีรษะกระแทกพื้น แต่ผลการตรวจบาดแผลทางนิติเวช พบว่าบาดแผลดังกล่าวเกิดจากการถูกของมีคมฟัน จะแสดงว่าผู้กระทำความผิดได้ให้การอันเป็นเท็จ เป็นต้น

5. วัตถุพยาน สามารถทำให้เกิดการรับสารภาพว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง เช่น ในคดีจราจรที่รถเทอร์ลเลอร์ได้ชนและทับหญิงชราจนกระทั่งเสียชีวิต จากการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พบรอยดอกยางติดอยู่ที่เสื้อและที่แผ่นหลังของหญิงชรา ทำให้คนขับรถเทอร์ลเลอร์จำนนต่อพยานหลักฐานนั่นเอง

6. วัตถุพยาน มีความน่าเชื่อถือได้มากกว่าพยานบุคคล เนื่องจากพยานบุคคลอาจมีการเปลี่ยนแปลงคำให้การได้ตลอดเวลา ซึ่งอาจมีสาเหตุจากความไม่แน่ใจ การถูกขอร้อง การหลอกลวง ถูกข่มขู่ หรือให้สินบน เป็นต้น

7. ในปัจจุบันศาลได้ใช้วัตถุพยานเป็นพยานหลักฐานหลักในการพิจารณาตัดสินคดี ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นทั้ง 6 ประการ จึงเป็นการแสดงให้เห็นว่าวัตถุพยานนี้ เป็นพยานแท้จริงที่มีคุณค่าอยู่ในตัวเองและไม่สามารถเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงให้เป็นอย่างอื่นได้

ดังนั้น ถ้าวัตถุพยานได้มาจากการเก็บรวบรวมจากสถานที่เกิดเหตุ โดยปราศจากข้อสงสัย ในด้านแหล่งที่มา วิธีเก็บรวบรวมและการเก็บรักษา รวมไปถึงการตรวจพิสูจน์ที่มีความถูกต้องและได้มาตรฐานตามหลักสากล ก็จะส่งผลทำให้วัตถุพยานนั้นๆ ยังคงคุณค่าเช่นเดิม

2.2.4 กฎแห่งพยานหลักฐาน (Law of evidence)

พยานหลักฐานมีบทบาทสำคัญต่อขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน โดยวัตถุพยานใดที่เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาล จะต้องคำนึงถึง “กฎแห่งพยานหลักฐาน” เพื่อให้ปราศจากข้อสงสัยถึงแหล่งที่มาของวัตถุพยาน

กฎข้อที่ 1 “การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ”

ต้องมีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด โดยมักเริ่มต้นเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจคนแรกเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุ จนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ดำเนินการตรวจสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น

กฎข้อที่ 2 “เก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามกฎหมาย”

การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุจะต้องดำเนินการโดยบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน แพทย์นิติเวช เป็นต้น

กฎข้อที่ 3 “กระทำการค้นหาและเก็บพยานหลักฐานอย่างเหมาะสม”

การตรวจและค้นหาพยานหลักฐาน โดยใช้ความละเอียดรอบคอบอย่างสูง เพื่อมิให้พยานหลักฐานสำคัญถูกละเลย โดยต้องมีการระบุรายละเอียดของวัตถุพยาน ตำแหน่งที่พบและบันทึกให้เหมาะสม

กฎข้อที่ 4 “มีลูกโซ่ของการครอบครองพยานหลักฐาน (Chain of Custody) โดยตลอด”

เป็นการคุ้มครองดูแลพยานหลักฐานโดยบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่การเก็บรวบรวม การหีบห่อ การตรวจพิสูจน์ จนกระทั่งการนำพยานหลักฐานนั้นๆ ไปแสดงในชั้นศาล โดยเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการครอบครอง เช่น การส่งวัตถุพยานเพื่อตรวจพิสูจน์ในห้องปฏิบัติการจะต้องมีหลักฐานความต่อเนื่องของการครอบครองอย่างชัดเจน (สฤชต์ สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ, 2551)

2.2.5 ห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน (Chain of Custody)

ห่วงโซ่การครอบครองวัตถุพยาน หมายถึง ความต่อเนื่องของการครอบครองรักษาวัตถุพยาน ซึ่งเป็นการลำดับติดต่อกันของเหตุการณ์ ตั้งแต่พบวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุจนถึงเวลาที่มีการพิจารณาคดีในศาล ทั้งนี้ทุกการเชื่อมโยงของห่วงโซ่วัตถุพยาน จะต้องมีการบันทึกเป็นเอกสาร (วันที่ เวลา การถือครอง) จากสิ่งที่พบในสถานที่เกิดเหตุ การรวบรวมวัตถุพยาน การเก็บรักษา การวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ การส่งไปเก็บรักษา จนถึงการส่งผ่านไปศาล (สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

การจัดการ (Taking) โดยการทำสัญลักษณ์หรือตำหนิ การระบุวันเดือนปีและเวลาที่เก็บพร้อมทำรายละเอียดต่าง ๆ ของพยานวัตถุ นั้น ๆ จากสถานที่เกิดเหตุจริง

การเก็บ (Keeping) ต้องสามารถแสดงให้เห็นว่า การเก็บรวบรวมพยานวัตถุ นั้น ๆ มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยมีการเก็บรักษา และมีการควบคุมจำนวนของบุคคลที่เกี่ยวข้องได้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น

การขนส่ง (Transporting) ต้องสามารถแสดงให้เห็นถึงการจัดการพยานวัตถุหรือของกลางอื่นๆ ที่เป็นระบบ ไม่เกิดการสับสนระหว่างกัน ซึ่งรวมถึงการแสดงให้เห็นว่าพยานหลักฐานนั้น ๆ ได้ถูกบรรจุหีบห่อ ปิดผนึก และติดฉลากได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

การส่งมอบ (Delivering) ต้องแสดงการส่งมอบพยานวัตถุหรือของกลางให้แก่ผู้รับได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีหลักฐานการรับมอบที่แสดง วันเดือนปีและเวลาที่รับ รายละเอียดของพยานวัตถุหรือของกลาง และให้ผู้รับลงลายมือชื่อ พร้อมระบุวันเวลาในสำเนาหนังสือนำส่งด้วยทุกครั้ง (สฤชต์ สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ, 2551)

2.2.6 การรับฟังพยานหลักฐานของศาล

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 ได้บัญญัติไว้ว่า

มาตรา 226 “พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีผิด หรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่น สัญญา ชูเชื้อ หลอกหลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการ สืบพยาน”

หลักการรับฟังพยานหลักฐานของ Common Law ที่สำคัญคือ พยานหลักฐานใดที่เกี่ยวข้องกับคดีสามารถรับฟังได้ เว้นแต่มีกฎหมายยกเว้นไว้ไม่ให้รับฟัง สำหรับพยานที่เกี่ยวข้อง (Relevance Evidence) และพยานที่รับฟังได้ (Admissible Evidence) ไม่ควรถูกตัดออกไป เพียงเพราะเหตุผลของการได้มาซึ่งพยานนั้นไม่ถูกต้องเท่านั้น ซึ่งการตัดพยานดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความไม่ยุติธรรม และเป็นการปล่อยให้บุคคลที่กระทำความผิดมิได้รับโทษ ความเห็นนี้จึงเห็นว่า พยานหลักฐานใดก็ตามที่จะนำมาซึ่งความยุติธรรมแล้ว “สามารถรับฟังได้”

มาตรา 226 นี้ ได้วางหลักการไว้ว่า พยานหลักฐานใดก็ตามที่เป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีความผิดหรือบริสุทธิ์ ย่อมนำสืบในกระบวนการพิจารณาคดีได้ แต่ต้องขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบจะรับฟังได้หรือไม่ ซึ่งจะใช้การพิจารณาตามมาตรา 226/1 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

มาตรา 226/1 “ในกรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า พยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบ แต่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบ หรือเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยอาศัยข้อมูลที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานนั้น เว้นแต่การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความยุติธรรมมากกว่าผลเสีย อันเกิดจากผลกระทบ ต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญา หรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน

ในการใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวงแห่งคดี โดยต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ด้วย

- (1) คุณค่าในเชิงพิสูจน์ ความสำคัญ และความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น
- (2) พฤติการณ์และความร้ายแรงของความผิดในคดี
- (3) ลักษณะและความเสียหายที่เกิดจากการกระทำโดยมิชอบ
- (4) ผู้ที่กระทำการโดยมิชอบ อันเป็นเหตุให้ได้พยานหลักฐานมานั้นได้รับการลงโทษหรือไม่เพียงใด”

มาตรา 226/1 ได้บัญญัติให้ศาลได้ใช้ดุลยพินิจเลือกที่จะตัดพยานหรือรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ โดยมีกรอบหรือแนวทางในการใช้ดุลยพินิจตามข้อ (1) ถึง ข้อ (4) ซึ่งมีลักษณะที่เป็นแนวทางเดียวกับบรรทัดฐานของศาลของประเทศอังกฤษที่เห็นว่า “พยานหลักฐานใดจะเกี่ยวข้องกับคดีและรับฟังได้หรือไม่ นั้น เป็นข้อกฎหมาย (as a matter of law) แต่ปัญหาว่าควรจะตัดพยานนั้นหรือไม่ ให้เป็นปัญหาเรื่องดุลยพินิจของศาล (as a matter of discretion)” โดยหลักการแล้ว ศาลจะใช้ดุลยพินิจตัดพยานเฉพาะกรณีที่ศาลจำเป็นต้องตัดเพื่อรักษา (preserve) และปกป้อง (protect) สิทธิที่สำคัญ (important right) ของผู้ต้องหา และถ้าศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าวแล้ว จะเป็นผลทำให้การพิจารณาคดีเกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น (result in an unfair trial) ดังเช่น ในคดี R v Delaney ศาลได้วินิจฉัยว่า “ไม่ใช่หน้าที่ของศาลที่จะวินิจฉัยตัดพยานหลักฐานด้วยเหตุผลเพื่อลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ละเลยไม่ปฏิบัติ หรือระมัดระวังการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เนื่องจากเป็นเหตุผลคนละเรื่องกันกับเหตุผลที่ศาลจะรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว แต่ศาลอาจจะพิจารณาว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้กระทำไปโดยเจตนา ไม่เคารพกฎหมายอย่างแท้จริงและส่งผลกระทบต่อสิทธิของจำเลยหรือไม่”

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา Federal Rule Of Evidence (FRE) Article 403 ได้บัญญัติไว้ว่า “แม้ว่าพยานหลักฐานจะเกี่ยวข้องกับประเด็นแห่งคดี แต่ศาลอาจจะไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้ ถ้าเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยผิดกฎหมายหรือวิธีการที่ไม่เป็นธรรม (evidence obtained by illegally or unfairly mean) เป็นพยานที่ฟุ่มเฟือย เป็นพยานที่ทำให้ลูกขุนมือคืด เป็นพยานที่ทำให้เสียเวลาในการนำสืบหรือเป็นพยานหลักฐานที่ไม่เป็นประโยชน์แก่คดี”

ดังนั้น พยานหลักฐานที่ใช้ในการนำสืบในชั้นศาลนั้น จะต้องมีความเกี่ยวข้อง (Relevance Evidence) กับประเด็นแห่งคดีและมีคุณค่าพอที่จะเป็นพยานหลักฐานได้ ในกรณีเป็นพยานบุคคลต้องมีคุณสมบัติทั่วไปที่ต้องเข้าใจ ตอบคำถามหรือสื่อสาร (communicate) และเรียบเรียงลำดับความคิด ความเข้าใจ รับรู้ (narration) นอกจากนี้ พยานต้องมีคุณสมบัติเฉพาะทางคดีอีกด้วย เช่น พยานมีโอกาสรับรู้หรือจดจำเหตุการณ์ได้ (perception and memory) จริงหรือไม่ เพราะบางครั้งพยานเบิกความไม่ตรงกับความจริงที่พบเห็น อาจเนื่องมาจากพยานสายตาไม่ดี สิ่งที่พยานเห็นและเบิกความเป็นไปโดยความสุจริต แต่จากสภาพแวดล้อมแล้ว จึงไม่น่าเชื่อว่าสิ่งที่พยานเห็นนั้นจะมีความเป็นจริงได้ ข้อเท็จจริงอาจมีความคลาดเคลื่อนไปได้ ดังนั้น คุณค่าของพยาน (Probative Value of Evidence) และความน่าเชื่อถือของพยาน (Credibility of Witness) จึงควรได้รับการตรวจสอบตั้งแต่เบื้องต้น เช่น ในกรณีที่พยานเอกสาร ต้องนำพยานหลักฐานที่มีความถูกต้องแท้จริง เช่น เป็นเอกสารต้นฉบับหรือเทียบเท่า (authentication) สำหรับในกรณีที่พยานวัตถุ ต้องสามารถ

พิสูจน์ได้ถึง การได้มาซึ่งวัตถุพยาน วิธีการเก็บและการรักษาพยานวัตถุตามหลักวิชาการที่ได้มาตรฐาน และมี“ห่วงโซ่ของวัตถุพยาน” เพื่อมิให้ยุ่งเกี่ยวกับพยานวัตถุเหล่านั้นโดยไม่จำเป็น จนส่งผลให้คุณภาพของพยานหลักฐานนั้นด้อยไป ดังนั้น การประเมินคุณค่าของพยานในเบื้องต้นจึงเป็นสิ่งที่สำคัญก่อนที่จะนำเอาพยานหลักฐานนั้นๆ ไปใช้ (ภัทรศักดิ์ ภัทรศักดิ์ วรรณแสง, ม.ป.ป.)

2.3 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

2.3.1 กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของต่างประเทศ

ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของต่างประเทศนั้น มีหลักในการปฏิบัติคล้ายกับของประเทศไทย แต่จะมีความแตกต่างกันในด้านของการป้องกันและรักษาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุซึ่ง เทวฤทธิ์ อุทธา (2555) ได้ศึกษาและรวบรวมแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุของต่างประเทศไว้โดยเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของประเทศไทย ดังนี้

2.3.1.1 การปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ

ประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดให้บริเวณที่คาดว่าบุคคลที่กระทำความผิดได้ใช้ในการก่อเหตุอาชญากรรม หรือใช้เป็นช่องทางในการบุกรุกหรือหลบหนี รวมไปถึงบริเวณพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ได้ตรวจเก็บวัตถุพยานทั้งชิ้นเล็กหรือชิ้นใหญ่ ให้เป็น “เขตหวงห้าม” โดยมีการติดป้ายเขตหวงห้ามเอาไว้ และกำหนดขอบเขตในการรักษาสถานที่เกิดเหตุด้วยการใช้ “เชือกสำหรับกั้นสถานที่เกิดเหตุ” หรือแสดง “ป้ายเขตหวงห้าม” เพื่อให้ประชาชนสามารถทราบได้ทันทีว่าเป็นเขตหวงห้าม โดยปกติอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จะเก็บไว้ในรถสายตรวจ เพื่อสะดวกในการใช้งาน โดยเชือกที่ใช้ปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุของประเทศญี่ปุ่นและประเทศสหรัฐอเมริกา มีลักษณะเป็นแถบสีเหลือง ขนาดความกว้างประมาณ 6-7 เซนติเมตร ส่วนอักษรที่ปรากฏบนเชือกของประเทศญี่ปุ่น มักใช้คำว่า “Keep Out” และของประเทศสหรัฐอเมริกาจะใช้คำว่า “Police Line Do Not Cross”

การใช้เชือกกั้นสถานที่เกิดเหตุ (Police Line) จะช่วยลดข้อโต้แย้งของเจ้าหน้าที่ที่ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุกับประชาชนได้เป็นอย่างดี นอกเหนือจากการกำหนดเป็นขอบเขตพื้นที่ที่ห้ามเข้าแล้ว สำหรับ**ประเทศไทย**นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีข้อกำหนดคุณลักษณะของเชือกกั้นสถานที่เกิดเหตุไว้ ดังนี้ เชือกกั้นสถานที่เกิดเหตุจะต้องเป็นแถบโพลีโพรไพลีน มีขนาดกว้าง 2 นิ้ว ยาว 25 เมตร ลักษณะของแถบเป็นสีขาวสลับแดงแบบเหลื่อมไปมาทั้งสองด้าน ซึ่งจะคล้ายคลึงกับของประเทศอังกฤษ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมิได้กำหนดให้มีการนำเชือกกั้นสถานที่เกิดเหตุมาใช้กันอย่างจริงจังมากนัก

2.3.1.2 อำนาจของเจ้าหน้าที่ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ

ใน**ประเทศสหรัฐอเมริกา** ได้มีการกำหนดไว้ในคู่มือภาคสนามของกองทัพบกแห่งสหรัฐอเมริกา ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทหารคนแรกไปถึงสถานที่เกิดเหตุ เป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุเอาไว้ ซึ่งฝ่ายตำรวจของสหรัฐอเมริกาได้นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ (Police Patrol) ซึ่งไปถึงสถานที่เกิดเหตุก่อน จะเป็นผู้มีหน้าที่ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ส่วน**ประเทศญี่ปุ่น** ได้มีการกำหนดไว้เป็นแนวทางเดียวกัน คือ ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ มีหน้าที่ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้อยู่ในสภาพคงเดิมมากที่สุด

สำหรับ**ประเทศไทย**นั้น ในคู่มือบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานพิสูจน์หลักฐาน ได้กำหนดไว้ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกไม่ว่าชั้นยศใดก็ตามที่เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ ให้มีหน้าที่รักษาสถานที่เกิดเหตุไว้ เพื่อป้องกันวัตถุพยานถูกทำลายหรือการทำให้วัตถุพยานนั้นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่มาจากกรกระทำของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง และเมื่อพนักงานสอบสวนและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาถึงสถานที่เกิดเหตุแล้ว การสั่งการใด ๆ เพื่อรักษาสถานที่เกิดเหตุ จะเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนโดยได้รับคำแนะนำจากหัวหน้าทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด โดยบุคคลที่จะเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุจะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานสอบสวนเสียก่อน

ในทางปฏิบัติแล้ว พบว่า การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทยยังมิได้ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดนัก ซึ่งรวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากพบว่ายังไม่มีกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับในเรื่องนี้เช่นเดียวกันกับของประเทศไทย

ในด้านกฎหมายที่จะนำมาคุ้มครองดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุ นั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย มิได้มีการบัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานในการสั่งห้ามเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุไว้โดยตรง มีเพียงบัญญัติให้อำนาจพนักงานสอบสวนไว้เฉพาะการสั่งห้ามบุคคลใดๆ ออกจากบ้านเรือนหรือสถานที่ใดๆ ตามมาตรา 137 เท่านั้น แต่**กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย** ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานไว้โดยตรงในการสั่งห้ามบุคคลใดๆ เข้าไปในหรือออกมาจากสถานที่เกิดเหตุในระหว่างปฏิบัติการตามหมายยึดหรือหมายค้น ตามมาตรา 112 ดังนี้

“ในระหว่างการปฏิบัติตามหมายยึดหรือหมายค้น ผู้ใดก็ตามอาจถูกห้ามเข้าหรือออกจากสถานที่นั้นได้ เว้นแต่ได้รับอนุญาต ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง อาจถูกจับไล่ออกไปหรือจัดให้อยู่ภายใต้การดูแล จนกระทั่งเสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่”

การเข้าสถานที่เกิดเหตุ ตามมาตรา 112 นี้ เป็นหลักการสำคัญในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ไว้โดยตรง ในการสั่งห้ามบุคคลใดๆ เข้าไปหรือออกมาจากสถานที่เกิดเหตุ อีกทั้งยังสามารถนำวิธีการห้ามเข้าออกดังกล่าว มาปรับใช้กับกรณีการตรวจยึดหรือการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ตามหมายศาลในมาตรา 218 ที่บัญญัติไว้ว่า

“พนักงานอัยการ เลขานุการสำนักงานอัยการ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อเห็นว่ามีความจำเป็นต่อการสืบสวนการกระทำความผิด อาจทำการยึด ค้น หรือตรวจภายใต้หมายที่ออกโดยศาล”

แต่อย่างไรก็ดี คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติญี่ปุ่น ได้วางระเบียบเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยเฉพาะ ในข้อ 87, ข้อ 88 และข้อย่อยไว้ ดังนี้

ข้อ 87 (อาณาเขตของสถานที่เกิดเหตุที่ต้องรักษาเอาไว้)

“เจ้าหน้าที่ต้องกำหนดอาณาเขตของสถานที่เกิดเหตุไว้อย่างกว้างๆ มิใช่กำหนดเฉพาะจุดเกิดเหตุเท่านั้น เพื่อใช้ในการค้นหาข้อมูล”

ข้อ 88 (การจัดการเพื่อรักษาสถานที่เกิดเหตุ)

“เมื่อเจ้าหน้าที่กำหนดอาณาเขตที่ต้องรักษาไว้แล้ว ต้องจัดการบ่งชี้ในทันที เพื่อมิให้มีผู้บุกรุกเข้าไปตามอำเภอใจ ในกรณีนี้หากมีผู้ใดอยู่ในบริเวณที่เกิดเหตุ หรือบริเวณใกล้เคียงต้องแสดงชื่อและที่อยู่ของบุคคลนั้นเอาไว้อย่างชัดเจน ส่วนข้อมูลที่พบในสถานที่เกิดเหตุ จะต้องรักษาให้คงสภาพอยู่เช่นเดิมด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อให้พ้นจากสิ่งซึ่งจะมาทำให้คุณสมบัติเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะเปลี่ยน หรือถูกทำลายไป อาทิเช่น แสง หรือน้ำฝน”

ข้อย่อย (การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดูแลสถานที่เกิดเหตุ)

“ถ้าเป็นคดีสำคัญ ซึ่งคาดหมายได้ว่า จะต้องมีการสืบสวนอย่างเป็นพิเศษ ให้หัวหน้าดำเนินการแต่งตั้งผู้ที่จะเข้ามาดูแลสถานที่เกิดเหตุต่างๆ อย่างเป็นทางการโดยทันที”

นอกจากนี้ ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 189 ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยสาธารณะ ดังนี้

“เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามบทบัญญัติในกฎหมายอื่นด้วย หรือตามที่คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติหรือคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยสาธารณะระดับจังหวัดได้กำหนดไว้”

“เจ้าหน้าที่ตำรวจจะสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด และพยานหลักฐาน เมื่อเห็นว่ามีการกระทำความผิด”

จะเห็นได้ว่าระเบียบการรักษาสถานที่เกิดเหตุของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยสาธารณะแห่งญี่ปุ่น ถึงแม้ว่าจะมิใช่กฎหมาย แต่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น มาตรา 189 ก็ได้บังคับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติตาม โดยสรุปแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศญี่ปุ่นมีอำนาจห้ามบุคคลใดๆ เมื่อได้รับทราบคำสั่งการห้ามเข้าไปแล้ว ยังคงต้องดิ่งที่จะเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถผลักดันออกไปได้ในทันที และถ้าบุคคลนั้นๆ ยังคงขัดขืน ก็จะมี ความผิดทางอาญา ฐานต่อสู้อัดขวางตามประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น มาตรา 95 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า

“ผู้ใดใช้กำลังประทุษร้ายหรือข่มขู่เจ้าพนักงาน ซึ่งปฏิบัติกรตามหน้าที่ จะได้รับโทษ จำคุกและให้ทำงานหนัก หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี”

ในทำนองเดียวกัน สามารถนำไปใช้บังคับกับบุคคลที่ใช้กำลังประทุษร้ายหรือข่มขู่เจ้าพนักงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติการในหน้าที่ ตลอดจนเป็นสาเหตุให้ ลาออกจากตำแหน่ง

โดยสรุป การรักษาสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศญี่ปุ่น อาศัย บทบัญญัติแห่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาญี่ปุ่น ซึ่งได้บัญญัติถึงอำนาจในการสืบสวนของ เจ้าหน้าที่ตำรวจไว้เพียงมาตราเดียว คือ มาตรา 189 ซึ่งเป็นการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจไว้อย่าง กว้างๆ ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสืบสวนเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐาน ถ้าเห็นว่ามี การกระทำความผิดเกิดขึ้น ถ้าผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องฝ่าฝืนมาตรการในการรักษาสถานที่เกิดเหตุก็จะมี ความผิดทางอาญา ฐานต่อสู้อัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 95 ดังกล่าว

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น การรักษาสถานที่เกิดเหตุถูกจัดให้เป็น “การ สืบสวนเบื้องต้น (Primary Investigation) ที่มี 4 กิจกรรมหลัก คือ การรักษาสถานที่เกิดเหตุ การ ยอมรับพยาน การรวบรวมพยานหลักฐาน การตรวจสอบและประเมินค่าพยาน

ดังนั้น ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุของเจ้าพนักงาน ต้องโดยอาศัยอำนาจการสืบสวน คดีอาญาตามบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อย่างไรก็ตาม พบว่า กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาของมลรัฐในสหรัฐอเมริกา มิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่สืบสวน หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้มี หน้าที่ในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ แต่ให้อำนาจสืบสวนคดีอาญา (ในขณะที่กฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาของประเทศญี่ปุ่นและประเทศไทยได้บัญญัติเอาไว้) เช่น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย บัญญัติไว้ในมาตรา 14734 เพียงว่า “ผู้สืบสวนมีอำนาจในฐานะที่เป็น เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย (Peace Officer) เท่านั้น ส่วนในกรณีกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญาแห่งมลรัฐนิวยอร์ก มาตรา 2.10 ได้บัญญัติไว้ว่า

“แม้ว่าจะขัดต่อบทบัญญัติของกฎหมายทั่วไป กฎหมายพิเศษ หรือกฎหมายท้องถิ่นก็ตาม โดยบุคคลต่อไปนี้เท่านั้น ที่จะเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจของเมืองหรือหมู่บ้าน โดยมีข้อแม้ว่าการแต่งตั้งต้องไม่ขัดต่อกฎหมายท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่สืบสวน”

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจสืบสวนคดีอาญาไว้อย่างชัดเจน แต่ต้องยอมรับว่าระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นระบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งเชื่อกันว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนอาชญากรรม โดยสังเกตเห็นจากเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นที่ใด เจ้าหน้าที่ตำรวจของประเทศสหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้ดำเนินการรักษาสถานที่เกิดเหตุแทบทั้งสิ้น โดยการนำเอาแถบสำหรับกั้นสถานที่เกิดเหตุ (Police line) มาล้อมสถานที่เกิดเหตุเอาไว้ และได้ปฏิบัติต่อเนื่องกันจนมาถึงปัจจุบัน และยังเป็นต้นแบบที่ประเทศอื่นๆ ได้นำไปประยุกต์ใช้ แต่ไม่มีประเทศใดรวมทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาที่ได้บัญญัติกฎหมายรับรองการใช้ Police line นี้ไว้โดยเฉพาะ

2.3.1.3 แนวทางการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ

ถึงแม้ว่าประเทศญี่ปุ่น จะมีกฎหมายที่กำหนดวิธีการในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนรักษาความปลอดภัยสาธารณะและป้องกันอาชญากรรม โดยที่กฎหมายนี้ก็ได้บัญญัติถึงวิธีการรักษาสถานที่เกิดเหตุเอาไว้ เพียงแต่มีมาตรการที่ใกล้เคียงกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ก็คือแนวทางที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอพยพประชาชนออกมาจากสถานที่เกิดเหตุ ตามมาตรา 4 แห่งกฎหมายการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่บัญญัติไว้ว่า

“ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์อันตราย เช่น จากภัยธรรมชาติ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด อุบัติเหตุทางจราจร และอื่นๆ ซึ่งเกรงว่าจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตและร่างกายของประชาชน หรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของประชาชนอย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถที่จะให้การตักเตือนในสิ่งที่จำเป็นแก่บุคคลที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ หรือสั่งให้บุคคลที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุ บุคคลที่รักษาทรัพย์สิน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการใดๆ ที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการป้องกันอันตราย หรือปฏิบัติตามวิธีการของตนเอง”

จะเห็นได้ว่า ตามมาตรานี้จะสามารถห้ามบุคคลเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุได้ แต่ก็เพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ซึ่งต่างจากแนวคิดของการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ที่มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อคุ้มครองวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ

สำหรับ**ประเทศสหรัฐอเมริกา**นั้น พบว่ามลรัฐโดยส่วนใหญ่ จะมีได้วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุเหมือนกับประเทศญี่ปุ่น แต่ในเรื่องวิทยาการด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มีความก้าวหน้าจนสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ประเทศต่างๆ ทั่วโลก กล่าวคือ เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้นและจำเป็นจะต้องมีการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยเจ้าหน้าที่สืบสวนแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจจะดำเนินการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุนั้นๆ ไว้เสมอโดยใช้ Police Line และได้ถือปฏิบัติเสมอมา และประชาชนทั่วไป ก็จะทราบได้ว่าเป็นเขตพื้นที่ที่ไม่สามารถเข้าไปได้ แต่ถ้ามีผู้ใดฝ่าฝืน เจ้าหน้าที่ตำรวจจะนำตัวไปสอบสวนที่สถานีตำรวจในฐานะเป็นผู้ต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นๆ

ในปัจจุบันการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง นอกจากจะเป็นการป้องกันและรักษาวัตถุพยานมิให้ถูกทำลายแล้ว ยังจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานเมื่อมีการนำพยานหลักฐานนั้นๆ เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะเรื่องที่มาของพยานหลักฐานที่อาจมีบุคคลใดบุคคลหนึ่งนำเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุได้

ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุของประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่พบว่าได้มีการบัญญัติเป็นกฎหมายเอาไว้ แต่ด้วยระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่เป็นระบบจารีตประเพณี ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงมีหน้าที่ในการสืบสวนอาชญากรรมตามที่ได้ถือปฏิบัติกันมาอย่างช้านาน โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้ดำเนินการรักษาสถานที่เกิดเหตุเมื่อมีเหตุอาชญากรรมขึ้นเสมอ และถ้ามีบุคคลใดเข้าแทรกแซงระหว่างการสืบสวนดังกล่าว ก็จะมี ความผิดฐานต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติตามหน้าที่ ดังเช่น กฎหมายอาญาของมลรัฐนิวยอร์ก มาตรา 195.05 ได้บัญญัติไว้เป็นความผิดลหุโทษระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี ดังนี้

“บุคคลใดมีเจตนาขัดขวางการบริหารงานของเจ้าหน้าที่รัฐ นำไปในทางที่ผิดต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองอื่นๆ ของเจ้าพนักงาน หรือขัดขวางหรือพยายามขัดขวางเจ้าพนักงานจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยการข่มขู่หรือใช้กำลังประทุษร้าย หรือรบกวน หรือโดยการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย หรือโดยการรบกวนคลื่นวิทยุ โทรศัพท โทรทัศน์ หรือระบบการติดต่อสื่อสารอื่นๆ ซึ่งเป็นของหรือดำเนินการโดยรัฐ เขต นคร เมือง หมู่บ้าน หน่วยดับเพลิง หรือหน่วยรักษาพยาบาลฉุกเฉิน บุคคลนั้นจะมีความผิดฐานขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติหน้าที่”

สำหรับ**ประเทศไทย**นั้น ไม่พบว่ามีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ จะมีเพียงการกระทำความผิดตามมาตรา 184 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่มีบุคคลเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุและไปกระทำความผิดอย่างอื่น เช่น เข้าไปลักทรัพย์ หรือเจตนาทำลาย

หลักฐาน ส่วนการเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ได้รับอนุญาตนั้น พนักงานสอบสวนอาจสั่งให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องให้อยู่ห่างออกจากสถานที่เกิดเหตุได้ ตามมาตรา 368 ที่บัญญัติว่า

“ผู้ใดทราบคำสั่งของเจ้าพนักงาน ซึ่งสั่งการตามอำนาจที่มีกฎหมายให้ไว้ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้น โดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุก...

ถ้าคำสั่งเช่นว่านั้น เป็นคำสั่งให้ช่วยทำกิจการในหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ช่วยได้ ต้องระวางโทษจำคุก...”

จากบทบัญญัติตามมาตรา 368 นี้ ไม่ได้จำกัดวิธีการออกคำสั่งโดยเจ้าพนักงาน ดังนั้น เจ้าพนักงานสามารถออกคำสั่งด้วยวิธีการอย่างใดก็ได้ สั่งด้วยวาจา หรือโดยประกาศด้วยเครื่องขยายเสียง ตลอดจนการปิดประกาศเป็นข้อความ เช่น ข้อความ “ห้ามเข้า” ที่อยู่บนเชือกหรือแผงเหล็กที่ใช้ปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ

จากการศึกษากฎหมายและระเบียบข้อบังคับของประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศไทย ไม่พบว่ามีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากการสืบสวนของเจ้าหน้าที่นั้น จะมุ่งเน้นไปในการค้นหาพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการสืบสวนเพื่อหาบุคคลที่กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม การที่กฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์การสืบสวนเอาไว้ เช่นเดียวกับการสอบสวนที่กฎหมายพิจารณาความอาญาได้บัญญัติเอาไว้ สาเหตุน่าจะมาจากกระบวนการสืบสวนจะเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงที่ได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ ดังนั้น การปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุ จึงขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ที่ทำหน้าที่รักษาสถานที่เกิดเหตุและผู้เชี่ยวชาญ โดยยึดถือตามหลักการวิชาการที่ว่า “พยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์แห่งคดี จะอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ” ดังนั้น การกำหนดวิธีปฏิบัติในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยบัญญัติเป็นกฎหมาย อาจทำให้เป็นข้อผูกมัดตามตัวบทกฎหมาย อาจทำให้เกิดข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานได้ เพราะฉะนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง น่าจะมีส่วนในการกำหนดระเบียบปฏิบัติการรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นการภายใน เช่นเดียวกับระเบียบการรักษาสถานที่เกิดเหตุของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติญี่ปุ่น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทยนั้น พบว่ามีหลักการและขั้นตอนที่เป็นไปตามหลักวิชาการ แต่จากสภาพความเป็นจริง การป้องกันและรักษาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ นั้น ยังขาดประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามิได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงการสั่งมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ จึงทำให้

เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มั่นใจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้แต่เพียง “ตักเตือน” หรือ “ขอร้อง” บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น

2.3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการเก็บรวบรวม

พยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อใช้แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีที่เกิดขึ้น โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 131 และมาตรา 131/1 ดังนี้

มาตรา 131 “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกร้องหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา”

มาตรา 131/1 “ในกรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามมาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจให้ทำการตรวจพิสูจน์บุคคล วัตถุหรือเอกสารใดๆ โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้...”

มาตรา 132 “เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการตรวจตัวผู้เสียหาย เมื่อผู้นั้นยินยอม หรือตรวจตัวผู้ต้องหา ตรวจสิ่งของหรือที่ทางอันสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ให้รวมทั้งทำภาพถ่าย แผนที่ หรือภาพวาดจำลองหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ลายมือ เท้า ก้นให้บันทึกรายละเอียดทั้งหลายซึ่งน่าจะทำให้คดีแจ่มกระจ่างขึ้น...”

จากบทบัญญัติข้างต้น ได้ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา ซึ่งหมายถึง การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานโดยการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การถ่ายภาพ และการทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงการเก็บและตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ อย่างไรก็ตาม มิได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ขั้นตอนหรือวิธีดำเนินการไว้โดยเฉพาะ

ดังนั้น ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญาของพนักงานสอบสวน จะต้องดำเนินการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานด้วยความระมัดระวัง โดยต้องคำนึงถึงการปนเปื้อนและการถูกทำลายของพยานหลักฐาน และจะต้องถ่ายภาพและการทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุอย่างชัดเจน เพื่อให้ได้พยานวัตถุที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์

2.3.3 ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้กำหนดระเบียบเป็นแนวทางในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ การเก็บรวบรวมวัตถุพยาน การถ่ายภาพไว้ ดังนี้

2.3.3.1 ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 2 บทที่ 2

ข้อ 8 เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น ได้กำหนดให้พนักงานตำรวจผู้มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจำเป็นต้องไปสืบสวนและตรวจที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้เห็นสถานที่เกิดเหตุ หรือค้นคว้าหาวัตถุพยาน หรือพยานบุคคลและทำแผนที่ที่เกิดเหตุ หากพบสิ่งที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในคดี หรือพยานบุคคลตรงไหน ให้ระบุไว้ในแผนที่โดยชัดเจน...

ข้อ 10.1 กำหนดว่า “เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น จะต้องทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นแต่คดีสำคัญซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามึร่องรอยหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ และจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน หรือกองวิทยาการเขต หรือวิทยาการจังหวัด ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งกองพิสูจน์หลักฐาน หรือกองวิทยาการเขต หรือวิทยาการจังหวัดในพื้นที่แล้วแต่กรณี เพื่อจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุและถ่ายรูปพร้อมกันกับพนักงานสอบสวนในคดีดังต่อไปนี้...

2.3.3.2 ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 8 บทที่ 9

ข้อ 265-268 ได้กำหนดไว้เป็นระเบียบบังคับให้พนักงานสอบสวนทำสำนวนเสมอทุกคดี คือ

ข้อ 265 โดยปกติการทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุ เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน จะพิจารณาตามแต่ความจำเป็นในคดี เพื่อเป็นหลักฐานและความเข้าใจสถานที่เกิดเหตุและเป็นประโยชน์แก่คดีนั้นๆ คดีดังต่อไปนี้ จำ ต้องทำแผนที่สังเขป แสดงสถานที่เกิดเหตุประกอบการสอบสวนแนบสำนวนการสอบสวนเสมอทุกคดี คือ

1. คดีอุกฉกรรจ์ คดีสำคัญ และคดีสะเทือนขวัญ
 - 1.1 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย เช่น คดีฆาตกรรม คดีพยายามฆ่า
 - 1.2 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เช่น คดีชิงทรัพย์ คดีปล้นทรัพย์
 - 1.3 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน เช่น คดีเพลิงไหม้ คดีระเบิด
2. คดีอุบัติเหตุจราจรทางบก
3. คดีบุกรุกที่ดิน

ข้อ 266 การทำแผนที่เกิดเหตุประกอบสำนวนการสอบสวนนั้นพนักงานสอบสวนจะต้องจัดให้ผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา หรือพยาน ซึ่งเป็นผู้ชี้นำสถานที่เกิดเหตุ นั้น ลงลายมือชื่อใน

แผนที่เกิดเหตุขึ้นด้วยทุกราย ทั้งนี้เพื่อให้แผนที่เกิดเหตุขึ้นมีน้ำหนักฟังเป็นหลักฐานได้มั่นคงยิ่งขึ้น และป้องกันมิให้บุคคลผู้นำชี้สถานที่เกิดเหตุขึ้นโต้แย้งคัดค้านแผนที่เกิดเหตุขึ้นในชั้นศาลอันจะทำให้เสียหายแก่รูปคดีได้ด้วย

ข้อ 267 แผนที่นี้ต้องแสดงทิศทางการเข้าการออกของบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับ คดีนั้น รวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนทางหลบหนีของผู้กระทำผิด ความเคลื่อนไหวของ ผู้กระทำความผิดในขณะก่อนหรือหลังการกระทำความผิดและอื่นๆ เทาที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการ จัดให้ข้อเท็จจริงต่างๆ แจ่มกระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ข้อ 268 นอกจากจะจัดทำแผนที่สังเขปขึ้นแล้ว พนักงานสอบสวนควรจัด ให้มีการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุและร่องรอยต่างๆ ประกอบเข้าไว้ในสำนวนเพื่อประโยชน์ในคดีอีก ชั้นหนึ่งด้วย

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

สมรรถนะ (Competency) เป็นปัจจัยในการทำงานที่ใช้เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้แก่องค์กรหรือหน่วยงาน โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากสมรรถนะเป็นปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และนำไปสู่การพัฒนา องค์กรหรือหน่วยงานต่อไป ดังนั้น องค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ จึงพยายามนำสมรรถนะมาใช้เป็น ปัจจัยในการบริหารองค์กรในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนางานด้านการบริการ การพัฒนาหลักสูตร หรือ การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นต้น

2.4.1 ความหมายของสมรรถนะ

“สมรรถนะ” ได้มีการให้ความหมายไว้หลายนัย ดังจะยกตัวอย่างการให้ความหมาย ดังนี้

David C. McClelland (1973) นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ได้นิยาม สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะ (Attributes) ส่วนบุคคลที่จำเป็นใน การปฏิบัติงาน (Job Roles) ให้ประสบความสำเร็จและส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรม (Behavior) ที่ จำเป็น และมีผลทำให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้นและสูงกว่าบุคคลอื่นๆ

Richard E. Boyatzis (1982) ได้ให้นิยามว่า สมรรถนะ หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคลซึ่งถือ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการของงานภายใต้ปัจจัยสภาพแวดล้อม ขององค์กร และทำให้บุคคลมุ่งมั่นสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ

วัฒนา พัฒนพงศ์ (2547) ได้เสนอนิยามไว้ว่า สมรรถนะ (Competency) หมายถึง ระดับ ของความสามารถในการปรับและใช้กระบวนทัศน์ (Paradigm) ทัศนคติ พฤติกรรม ความรู้ และ

ทักษะ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร บุคลากรทุกคนควรมีความสามารถพื้นฐานในหน้าที่ที่เหมือนกันครบถ้วนและเท่าเทียมกัน และควรพัฒนาตนเองให้มีความสามารถพิเศษที่แตกต่างกันออกไปนอกเหนือจากความสามารถของงานในหน้าที่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพ ระดับความสามารถทางอารมณ์ (Emotional quotient : EQ) และความสามารถทางสติปัญญา (Intelligence quotient: IQ)

จากนิยามที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมาย สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคล ที่มาจากความรู้ ทักษะ ทักษะคต และคุณสมบัติที่จำเป็น ซึ่งมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับองค์กร

2.4.2 องค์ประกอบของสมรรถนะ

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่บุคคลมีอยู่ อาจเป็นความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ มาแต่กำเนิด หรือเป็นความรู้ที่เกิดจากการศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ก็ได้
2. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถที่ได้รับการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญเฉพาะตัวขึ้น และสามารถนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้เกิดขึ้นได้ทั้งจากพรสวรรค์ ตลอดจน การศึกษาและการฝึกฝนเป็นประจำ จนสามารถแสดงให้เห็นได้ถึงความชำนาญ
3. อัตมโนทัศน์ หรือแนวความคิดส่วนบุคคล (Self-Concept) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกรอบความคิด ค่านิยม การรับรู้ และสิ่งที่ยึดถือส่วนตัวที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นการตีความส่วนบุคคล
4. ลักษณะนิสัย (Trait) หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะประจำตัวบุคคลที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้ เช่น ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ความยืดหยุ่น ความเมตตากรุณา เป็นต้น
5. ทักษะคต (Attitude) หมายถึง ความความคิดเห็นตลอดจนมุมมองของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามแนวความคิดและความเชื่อ ตลอดจนบรรทัดฐานของตน ซึ่งส่งผลต่อการกระทำ คำพูด และพฤติกรรมที่แสดงออกมา
6. แรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง สิ่งที่ตั้งจุดและกระตุ้นให้เกิดการกระทำที่คนคนนั้นพึงใจ จะกระทำ

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของสมรรถนะนั้น Scott B. Parry มีความคิดเห็นในการทำงาน เดียวกันกับ David C. McClelland แต่ได้นำในส่วนของอัตมโนทัศน์รวมเป็นกลุ่มเดียวกับลักษณะนิสัยและแรงจูงใจ โดยเรียกว่า คุณลักษณะ (Attributes) ในบางครั้งเมื่อกล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะจึงอาจเหลือเพียง 3 ส่วน ก็คือ กลุ่มของความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกัน ซึ่งตามแนวคิดของ เดวิด แมคคลีแลนด ที่ได้กล่าวไว้ว่า “สมรรถนะประกอบขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ

และทัศนคติ/แรงจูงใจ หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ/แรงจูงใจ ก่อให้เกิดสมรรถนะของบุคคล” นั้นเอง (สุกัญญา สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2547, หน้า 45)

Richard E. Boyatzis (1982) ให้แนวคิดสมรรถนะ (Competency) ประกอบด้วย แรงจูงใจ (Motives) คุณลักษณะเฉพาะ (Traits) มุมมองที่มีต่อภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-image) บทบาททางสังคม (Social roles) องค์ความรู้ (Knowledge) และทักษะ (Skills)

และจากงานเขียนของ Carol S. Dweck ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “ทัศนคติและศักยภาพ” ของมนุษย์ว่า “ทัศนคติที่เป็นแกนหลักของมนุษย์นั้นมาจากความเชื่อ มุมมอง และประสบการณ์ และสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะได้ดีกว่าไอคิวที่มาจากความรู้ความสามารถ” โดย Carol ได้แบ่งประเภทของทัศนคติตามกรอบความคิด (Mindset) ได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. กรอบความคิดแบบยึดติด (Fixed Mindset)

บุคคลที่มีกรอบความคิดแบบนี้ จะยึดมั่นในความคิดของตนเองและไม่ยอมเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อสิ่งใดๆ ซึ่งการมีวิธีคิดแบบนี้เอง เมื่อพบอุปสรรคหรือปัญหาที่ไม่สามารถควบคุมหรือจัดการได้ด้วยตนเอง ก็จะทำให้เกิดความสิ้นหวังหรือท้อแท้

2. กรอบความคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)

บุคคลที่มีกรอบความคิดแบบนี้ จะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อว่า มนุษย์นั้นสามารถที่จะพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลาถ้ามีความพยายาม และด้วยวิธีคิดแบบนี้ ที่จะส่งเสริมให้บุคคลที่มีกรอบความคิดเช่นนี้ มีความก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานใดๆ มากกว่าบุคคลที่มีกรอบความคิดแบบตายตัว ถึงแม้ว่าจะมีความรู้ความสามารถที่ด้อยกว่าก็ตาม เนื่องจากบุคคลประเภทนี้ มักจะชอบสิ่งที่ท้าทาย และมองว่าสิ่งต่างๆ ที่เข้ามาคือโอกาสในการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ

หมายถึงว่า บุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดู ได้รับการศึกษาและมีประสบการณ์ในชีวิตที่แตกต่างกัน จะส่งผลต่อกรอบแนวคิดและทัศนคติที่แตกต่างกันไปด้วย

2.4.3 ประเภทของสมรรถนะ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548) ได้จัดทำรูปแบบสมรรถนะสำหรับข้าราชการพลเรือนไทย ตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2544 ประกอบด้วยสมรรถนะ 2 ประเภท คือ

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) คือ คุณลักษณะร่วมของข้าราชการพลเรือนไทยทั้งระบบเพื่อหล่อหลอมค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน ประกอบด้วยสมรรถนะ 5 สมรรถนะ

คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) การบริการที่ดี (Service Mind) การมีความเชี่ยวชาญ (Expertise) การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม (Integrity) และความร่วมมือในการทำงาน (Teamwork)

2. สมรรถนะประจำกลุ่มงาน (Functional Competency) คือ สมรรถนะที่กำหนดเฉพาะสำหรับกลุ่มงาน เพื่อสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้ดียิ่งขึ้น

2.4.4 การประเมินสมรรถนะ

การประเมินสมรรถนะ (Competency Assessment) หมายถึง กระบวนการในการประเมินความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในขณะนั้น เปรียบเทียบกับระดับสมรรถนะที่องค์กรคาดหวังในตำแหน่งนั้นๆ ว่าได้ตามที่คาดหวังหรือมีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ควรมีลักษณะ ดังนี้ ประเมินอย่างเป็นระบบ (Systematic) มีวัตถุประสงค์ในการประเมินอย่างชัดเจน (Objective) เป็นกระบวนการที่สามารถวัดประเมินได้ (Measurable) เครื่องมือมีความเที่ยง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability)

ระบบการประเมินสมรรถนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาใช้วัดระดับความสามารถที่มีอยู่จริงของบุคลากรเปรียบเทียบกับระดับของสมรรถนะที่องค์กรคาดหวังในแต่ละตำแหน่งงาน ทั้งนี้ การประเมินสมรรถนะของแต่ละองค์กรนั้น อาจมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำระบบสมรรถนะมาใช้และความพร้อมของบุคลากร ตลอดจนทรัพยากรและเวลา

วิธีการประเมินที่ใช้ในระบบการประเมินสมรรถนะ อาจแบ่งได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. การประเมินโดยผู้บังคับบัญชา (Boss Assessment)
2. การประเมินตนเองและผู้บังคับบัญชา (Self and Boss Assessment)
3. การประเมินโดยใช้แบบทดสอบ (Test: Knowledge and Skill)
4. การประเมินพฤติกรรมจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่สำคัญ (Critical Incident)
5. การเขียนเรียงความ (Written Essay)
6. การประเมินโดยการสัมภาษณ์ (Interview)
7. การประเมินโดยใช้แบบสอบถาม (Rating Scale)
8. การประเมินจากพฤติกรรมการทำงาน (Behaviorally Anchored Rating: BARS)
9. การประเมินแบบสามร้อยหกสิบองศา (360 Evaluation)
10. การประเมินแบบศูนย์ทดสอบ (Assessment Center)

จากแนวคิดของสมรรถนะที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงให้นิยามคำว่า “สมรรถนะในการปฏิบัติงาน” หมายถึง ศักยภาพของบุคคลที่ได้มาจากความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติงานที่อยู่บนพื้นฐานของคุณสมบัติที่เหมาะสมสำหรับงานนั้น ๆ ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนที่มาจากความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่มาจากทักษะและความเชี่ยวชาญในการสอบสวนคดีอาญา ทัศนคติของพนักงานสอบสวนที่มีต่อปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมถึงกรอบวิธีคิดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยการประเมินด้วยแบบสอบถามแบบมาตรวัด (Rating Scale) โดยตรงจากพนักงานสอบสวน และใช้วิธีการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการจากพนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชา

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

A. N. Macamo (2018) ได้ศึกษาการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ที่สังกัดกรมสอบสวนคดี ของเมืองมาบูโต ประเทศโมซัมบิก พบว่าพนักงานสอบสวนขาดความรู้และประสบการณ์ในเรื่องนิติวิทยาศาสตร์ กระบวนการสืบสวนสอบสวน การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงกับผู้ต้องสงสัยเหยื่อ และสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ ยังพบว่าในพนักงานสอบสวนให้ความสำคัญต่อประสิทธิภาพในการการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องสงสัยในชั้นศาลมากกว่าการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ และอุปสรรคที่สำคัญในกระบวนการสืบสวนสอบสวน ก็คือ การขาดแคลนเทคโนโลยีที่ทันสมัย และงบประมาณในการอบรมเพื่อพัฒนางานด้านการสอบสวน

K. Rajagopal และคณะ (2014) ได้ศึกษาพื้นฐานความรู้ ทัศนคติ และแนวปฏิบัติในด้านนิติภุฏวิทยาของของเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุของประเทศมาเลเซีย จากการศึกษาพบว่า มีเจ้าหน้าที่เพียงกึ่งหนึ่งเท่านั้นที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนิติภุฏวิทยา ว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับแมลงที่พบในศพ และยังพบว่า ในงานวิจัยด้านนิติภุฏวิทยาส่วนใหญ่ของประเทศมาเลเซีย จะสนใจศึกษาเพียงชนิดของแมลงวันหรือแมลงที่เป็นสายพันธุ์พื้นถิ่นที่เจริญเติบโตในศพ เพื่อใช้ในการระบุระยะเวลาการตาย (postmortem interval) ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เสนอให้รัฐบาลเข้ามา มีบทบาทในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านนิติภุฏวิทยาให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงสนับสนุนให้มีหลักสูตรการอบรมและงานวิจัยที่สนับสนุนงานด้านนิติภุฏวิทยา

R. Julian และคณะ (2012) ได้ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในสถานที่เกิดเหตุ จากการศึกษาพบว่า สถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมเป็นจุดเริ่มต้นของข้อมูลด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ดี ที่มาจากการประมวลผลข้อมูลที่มี

ประสิทธิภาพจากพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุโดยเจ้าหน้าที่ที่มีความเป็นมืออาชีพ ซึ่งส่งผลให้พยานหลักฐานนั้นๆ มีคุณภาพและมีคุณค่าในทางคดี และจะทำให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมมีผลลัพธ์ที่ถูกต้อง และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ดังนั้น ในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษในการลดความเสี่ยงที่จะได้ผลลัพธ์ของยุติธรรมทางอาญาที่มีความไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์ที่มีความร้ายแรง เช่น ในคดีฆาตกรรม และคดีความผิดทางเพศ ที่อาจพบปัญหาที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ในคดีอุกฉกรรจ์ที่มีความร้ายแรงนั้น ถ้าถ้าพยานหลักฐานที่นำมาใช้ในทางคดีนั้นมีความไม่ถูกต้องด้วยสาเหตุใดๆ ก็ตาม ก็จะทำให้อาจเกิดการพิจารณาในกระบวนการยุติธรรมเกิดความผิดพลาด จนทำให้ผู้บริสุทธิ์ถูกจำคุกได้ ประการที่สอง ในคดีอุกฉกรรจ์ที่มียิ่งมีความรุนแรงเท่าใด ก็มักจะมีบุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานที่เกิดเหตุเหล่านั้นๆ มากขึ้นตามไปด้วย เช่น แพทย์ นักกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักนิติวิทยาศาสตร์ และองค์กรต่างๆ ซึ่งแต่แต่ละบุคคลจะมีบทบาทและหน้าที่ที่แตกต่างกันไป ทำให้มีมุมมองต่อพยานหลักฐานที่จะต้องเก็บรวบรวมจากสถานที่เกิดเหตุที่แตกต่างกันไปด้วย จนอาจส่งผลกระทบต่อ ข้อมูลที่ได้จากพยานหลักฐานนั้นๆ และอาจทำให้การพิจารณาความผิดในกระบวนการยุติธรรมเกิดความผิดพลาดหรือไม่เป็นธรรมได้

ดรองหทัย ยศประสิทธิ์ (2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 พบว่าพนักงานสอบสวนมีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.64 และในระดับมาก ร้อยละ 36.36 โดยพนักงานสอบสวนได้มีความคิดเห็นต่อการรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ว่า พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกคนจะต้องมีการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันและต้องปฏิบัติตามหลักนิติวิทยาศาสตร์ และไม่กระทำการอันใดในการทำลายวัตถุพยาน

ภาชนี เดชรัตนสุวรรณ และวรรัช วิชชวาณิช (2559) ได้ศึกษาความเข้าใจเรื่องการป้องกันสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ของสถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ระดับการศึกษาสูงสุด ชั้นยศ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประเภทของสายตรวจ และเงินรายได้รวมต่อเดือน ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่มีความแตกต่างกันนั้น ไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ ในขณะที่อายุของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมครั้งสุดท้ายที่มีความแตกต่างกันนั้น ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีระดับที่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ก็คือ ผู้บังคับบัญชาควรจัดสรรงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้เพียงพอ และควรมีกฎหมายในการเอาโทษกับผู้เข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ หรือเข้าไปยุ่งกับวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุโดยที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง และ

และควรมีกฎหมายรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ให้สามารถปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุได้อย่างถูกต้อง

วิศิมณ อินธนาพรชัย, ยุทธนา สุดเจริญ และณรงค์ กุลนิเทศ (2559) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 6 พบว่า ด้านการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ นั้น มีจำนวนกำลังพลที่สามารถปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ น้อยมาก เมื่อเทียบกับปริมาณงาน รวมถึงการขาดแคลนงบประมาณและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่า ในกรณีที่สถานที่เกิดเหตุมีบริเวณกว้าง เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้วิธีการถ่ายภาพต่อกัน (Panorama) ทำให้เห็นสถานที่เกิดเหตุในมุมกว้างได้ ในด้านการรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ค่อยทำการส่องไฟทำมุมเฉียงกับพื้น เพื่อหารอยเท้าและวัตถุพยานขนาดเล็กที่อาจอยู่บนพื้น และด้านการรวบรวมหลักฐาน พบว่า ในกรณีที่พบศพ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้วิธีการค้นหาวัตถุพยานโดยการยึดศพเป็นจุดศูนย์กลางแล้วขยายวงการค้นออกไปเป็นลักษณะที่เป็นก้นหอย ซึ่งหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่เหมาะสม ควรเริ่มค้นหาวัตถุพยานจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย เพื่อเป็นการป้องกันการเพิ่ม หรือ ทำลายพยานหลักฐาน

กิตติชัย รุจิราวิณัจฉัย (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ด้านสอบสวนและปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานสอบสวนของสถานีตำรวจนครบาล พบว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านงานสอบสวน ยังขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนไม่สอดคล้องกับภาระงานที่รับผิดชอบ นอกจากนี้ พื้นที่ใช้สอยมีจำนวนน้อย ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานสอบสวน ประกอบด้วยปัจจัยทางการบริหารจัดการด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการรายงานและด้านการจัดทำงบประมาณ

มนตรี เหลืองพยุง (2553) ได้ศึกษาบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจและแพทย์นิติเวชในการชันสูตรพลิกศพคดีฆาตกรรม จากการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องในการชันสูตรพลิกศพ คือ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน ที่จะทำหน้าที่ในการสืบหาความจริงในคดีฆาตกรรม เพื่อติดตามตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมายจากร่องรอยในสถานที่เกิดเหตุ และพนักงานสอบสวนที่มีบทบาทหน้าที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 150 เมื่อมีการตายโดยผิดธรรมชาติเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินการร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง พนักงานอัยการ และแพทย์เพื่อร่วมกันชันสูตรพลิกศพ ซึ่งพนักงานสอบสวนขาดความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดในการสอบสวนคดีที่มีการชันสูตรพลิกศพ นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนไม่เคยได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ

ชั้นสูตรพลิกศพเลย ดังนั้น แพทย์ผู้ชันสูตรพลิกศพ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการชันสูตรพลิกศพตามกฎหมายอยู่แล้ว จึงเป็นผู้ชันสูตรพลิกศพหลัก สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการชันสูตรพลิกศพ ก็คือ ขาดแคลนแพทย์นิติเวช ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในการชันสูตรพลิกศพ และพนักงานสอบสวนขาดความรู้ความเข้าใจในการชันสูตรพลิกศพ

กนกพร แส่นแก้ว (2552) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 พบว่า พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธร ภาค 8 โดยเฉลี่ยมีความสามารถในการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุและตรวจสถานที่เกิดเหตุในระดับปานกลาง โดยที่ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ระยะเวลาที่ได้รับการฝึกอบรม เงินเดือน และเงินเพิ่มพิเศษที่มีความแตกต่างกันนั้น มีระดับการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ อายุ ตำแหน่งหน้าที่ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านสอบสวนที่มีความแตกต่างกัน พบว่า ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่มีความแตกต่างกัน สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 ก็คือ การขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องมือและยานพาหนะ การขาดแคลนทีมงานและทีมงานขาดความรู้ความชำนาญ การขาดแคลนงบประมาณในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและในการส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ยังห้องปฏิบัติการพิสูจน์หลักฐานโดยพนักงานสอบสวน

ณุชชญา สวัสดิ์ (2552) ได้ศึกษาวิธีปฏิบัติในการรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรมในเขตกรุงเทพมหานครของพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุ และแพทย์นิติเวช ผลการศึกษา พบว่า สถานที่เกิดเหตุโดยส่วนใหญ่ จะได้รับการปิดกั้นก่อนที่เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะไปถึง และในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ สามารถปฏิบัติได้ตามประมวลระเบียบการตำรวจทุกข้อ เพียงแต่ยังปฏิบัติได้ไม่สมบูรณ์นัก และสาเหตุสำคัญที่ทำให้สถานที่เกิดเหตุถูกทำลาย ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา ไทยมุง สื่อมวลชน เจ้าหน้าที่สืบสวน และเจ้าหน้าที่มูลนิธิ นอกจากนี้ยังพบว่า แนวปฏิบัติในประมวลระเบียบการตำรวจที่ใช้ในการรักษาสภาพที่เกิดเหตุ ยังมีความแตกต่างจากหลักสากลที่บันทึกใน Encyclopedia of forensic Science ก็คือ ยังไม่มีการตั้งจุดบัญชาการเหตุการณ์สถานที่เกิดเหตุ การบันทึกเข้า-ออกของบุคคลในสถานที่เกิดเหตุ และการกำหนดกฎหมายในการควบคุมสถานที่เกิดเหตุและบดบังโทษผู้ที่เข้าสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ได้รับอนุญาต

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ด้วยแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง ร่วมกับการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจน ข้อเสนอแนะต่างๆ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) โดยศึกษาหลักการและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่มีความเป็นสากล กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ข้อมูลสถิติที่เกี่ยวข้อง ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยศึกษาและสืบค้นจากเอกสาร ตำรา ข้อมูลสถิติและงานวิจัยต่างๆ ตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แล้วจัดทำเป็นโครงร่างการวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติวิทยาศาสตร์และงานยุติธรรม ได้กรุณาตรวจสอบกรอบแนวคิดการวิจัย แนวทางการวิจัย ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ สำหรับงานวิจัยนี้

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการวิจัย โดยการวิเคราะห์กรอบแนวคิด ศึกษาหลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากนั้นกำหนดรูปแบบและวิธีการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ดำเนินการวิจัยตามที่กำหนดไว้ เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 รายงานผลการวิจัย โดยนำข้อมูลและผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการดำเนินการวิจัยมาศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์และอภิปรายผลการศึกษาที่ได้ตามหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจัดทำรายงานผลการวิจัย เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ต่อไป

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

ในงานวิจัยเรื่องสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 นี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาของพนักงานสอบสวน ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดต่าง ๆ ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ วิธีคิดและทัศนคติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน และแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

3.2.1 พื้นที่วิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ 8 จังหวัด มีจำนวนสถานีตำรวจทั้งสิ้น 104 สถานี (ข้อมูลถึงวันที่ 30 กันยายน 2562) (กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7, 2562)

3.2.2 วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุร่วมกับการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ระเบียบและข้อสั่งการสั่งต่างๆ ตลอดจนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงลึกที่ต้องการ โดยได้กำหนดเป็นข้อคำถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่สนใจศึกษา และนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาและตรวจสอบความสอดคล้องและความถูกต้อง จากนั้นใช้เทคนิคการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มย่อยเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

3.2.2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ โดยนัดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์ล่วงหน้าและขออนุญาตจากผู้ให้สัมภาษณ์ในการบันทึกคำสัมภาษณ์ เพื่อสามารถรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนตามที่ต้องการ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นตรวจสอบคุณภาพและความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผลการศึกษาที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์นี้ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจภูธรที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 และในช่วงระหว่างวันที่ 1 มีนาคม 2562 – วันที่ 30 มีนาคม 2563 โดยผู้วิจัยใช้วิธีเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก “แบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling)” จากสถานีตำรวจขนาดใหญ่ สถานีตำรวจขนาดกลาง และสถานีตำรวจขนาดเล็ก ดังนี้

สถานีตำรวจภูธรขนาดใหญ่ มีอัตรากำลังของพนักงานสอบสวน จำนวนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ที่มีปริมาณคดีจำนวนมาก เช่น สภ.เมืองนครปฐม (25คน) , สภ.โพธิ์แก้ว (16 คน), สภ.บางเลน (13 คน), สภ.อู่ทอง (13 คน), สภ.สองพี่น้อง (10 คน) สภ.เมืองสมุทรสาคร (43 คน) , สภ.ท่าม่วง (12 คน)

สถานีตำรวจภูธรขนาดกลาง ที่มีอัตรากำลังของพนักงานสอบสวน จำนวน 6-9 คน ที่มีปริมาณคดีจำนวนปานกลาง เช่น สภ.บ้านแพ้ว (9 คน), สภ.ปากท่อ (9 คน), สภ.ท่าเรือ (9 คน), สภ.ทองผาภูมิ (6 คน), สภ.สามควายเผือก (7 คน), สภ.ดอนตูม (8 คน)

สถานีตำรวจภูธรขนาดเล็ก มีอัตรากำลังของพนักงานสอบสวน จำนวนไม่เกิน 5 คน ที่มีปริมาณคดีจำนวนน้อย เช่น สภ.ทุ่งคอก (4 คน), สภ.สระยายโสม (4 คน), สภ. หลักห้า (3 คน), สภ.โพหัก (4 คน), สภ.โพรงมะเดื่อ (4 คน)

โดยมีสัดส่วนการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 18 คน ดังนี้

1. พนักงานสอบสวน ตำแหน่งรองผู้กำกับการ(สอบสวน) จำนวน 6 คน
 - สถานีตำรวจขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง
 - สถานีตำรวจขนาดกลาง จำนวน 2 แห่ง
 - สถานีตำรวจขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง
2. พนักงานสอบสวน ตำแหน่งสารวัตร(สอบสวน) จำนวน 6 คน
 - สถานีตำรวจขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง
 - สถานีตำรวจขนาดกลาง จำนวน 2 แห่ง
 - สถานีตำรวจขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง
3. พนักงานสอบสวน ตำแหน่ง รองสารวัตร(สอบสวน) จำนวน 6 คน
 - สถานีตำรวจขนาดใหญ่ จำนวน 2 แห่ง
 - สถานีตำรวจขนาดกลาง จำนวน 2 แห่ง
 - สถานีตำรวจขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง

โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้ แนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ความรู้ความเข้าใจในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ วิธีคิดและทัศนคติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ในการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าเชิงคุณภาพ (triangulation) ของข้อมูล โดยพิจารณาจากความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากพนักงานสอบสวนในตำแหน่งเดียวกันที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจที่มีปริมาณคดีมาก มีปริมาณคดีปานกลาง และมีปริมาณคดีน้อย

3.2.2.2 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion)

การสนทนากลุ่มนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะนำข้อคิดเห็นและข้อสรุปจากกลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานสอบสวนและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยมีหัวข้อการสนทนา ดังนี้

1. ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่างๆ ในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
2. สมรรถนะในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
3. ทัศนคติและแรงจูงใจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน
4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

ในการสนทนากลุ่ม ได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน จำนวน 3 คน
2. ผู้บริหารงานตำรวจตั้งแต่ระดับผู้กำกับการขึ้นไป จำนวน 3 คน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านสอบสวน จำนวน 3 คน
4. เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน จำนวน 3 คน

การตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้สรุปผลการสนทนากลุ่มโดยการเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร และได้อ่านให้ผู้เข้าร่วมสนทนาได้รับฟังและได้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่อาจขาดหายหรือคลาดเคลื่อนไป

3.2.2.3 การนำเสนอผลการวิจัย

ในการนำเสนอผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และเรียบเรียงประเด็นต่างๆ จากประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม

3.2.3 วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินการในช่วงระหว่าง เดือนมีนาคม 2562 จนถึง มีนาคม 2563 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดเนื้อหาให้มีความครอบคลุมตัวแปรต่างๆ ที่สนใจ
4. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ด้วยความสัมพันธ์ทางสถิติที่เกี่ยวข้อง
6. สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

3.2.3.1 การกำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมาย คือ พนักงานสอบสวนในระดับรองผู้กำกับการ สารวัตร รองสารวัตร ของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนของพนักงานสอบสวน ในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ใน ปีงบประมาณ 2562 (กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7, 2562)

สังกัด ภ.จว.	จำนวน สภ.	ตำแหน่ง			
		รอง สว.	สว.	รอง ผกก.	รวม
กาญจนบุรี	21	61	36	18	115
นครปฐม	12	66	33	24	123
ประจวบคีรีขันธ์	16	47	22	17	86
เพชรบุรี	13	50	22	16	88
ราชบุรี	16	64	38	22	124
สมุทรสงคราม	5	23	6	4	33
สมุทรสาคร	5	58	23	8	89
สุพรรณบุรี	16	73	32	20	125
รวมทั้งสิ้น	104	442	212	129	783

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเป็นพนักงานสอบสวนในระดับรองผู้กำกับการ สารวัตร รองสารวัตร ของสถานีตำรวจที่สังกัด ภ.จว.กาญจนบุรี ภ.จว.นครปฐม ภ.จว.เพชรบุรี ภ.จว.ราชบุรี ภ.จว.สมุทรสาคร และ ภ.จว.สุพรรณบุรี สำหรับ ภ.จว.ประจวบคีรีขันธ์ และ ภ.จว.สมุทรสงครามนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นพื้นที่และกลุ่มประชากรในการทดสอบ เพื่อใช้สร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังแสดงรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง ในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

สังกัด ภ.จว.	จำนวน สก.	ตำแหน่ง			
		รอง สว.	สว.	รอง ผกก.	รวม
กาญจนบุรี	21	61	36	18	115
นครปฐม	12	66	33	24	123
เพชรบุรี	13	50	22	16	88
ราชบุรี	16	64	38	22	124
สมุทรสาคร	5	58	23	8	89
สุพรรณบุรี	16	73	32	20	125
รวมทั้งสิ้น	83	372	184	108	664

ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจากจำนวนประชากรที่เป็นพนักงานสอบสวนทั้งสิ้น 664 คน โดยเลือกใช้ความสัมพันธ์ที่เสนอไว้โดย Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% สามารถคำนวณได้ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
 e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05
 N คือ ขนาดของประชากรเป้าหมาย

แทนค่าในสมการได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{664}{1 + 664(0.05)^2} \\ &= 249.62 \end{aligned}$$

พบว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่ความเชื่อมั่น 95 % มีขนาดเท่ากับ 250 คน จากนั้น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเปรียบเทียบสัดส่วนและขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละ ภ.จว. จากประชากรกลุ่มเป้าหมาย ดังแสดงในตาราง 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงการเปรียบเทียบสัดส่วนและขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรเป้าหมายในงานวิจัย

สังกัด ภา.จว.	จำนวน สภ. (แห่ง)	จำนวน ประชากร (คน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่างที่เก็บ ข้อมูลได้ (คน)
กาญจนบุรี	21	115	43	55
นครปฐม	12	123	46	50
เพชรบุรี	13	88	33	40
ราชบุรี	16	124	47	55
สมุทรสาคร	5	89	33	40
สุพรรณบุรี	16	125	47	60
รวมทั้งสิ้น	83	664	250	300

การสุ่มตัวอย่าง (Sampling)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร โดยได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้กำกับ การหัวหน้าสถานีหรือหัวหน้างานสอบสวนของสถานีตำรวจ เพื่อขอความร่วมมือจากพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในช่วงเวลานั้น ให้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนทั้งสิ้น 300 คน

ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาให้ครอบคลุมตัวแปรที่ต้องการศึกษาในด้านศักยภาพและประสิทธิภาพของพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ สมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่มาจากความรู้และประสบการณ์ของพนักงานสอบสวน ปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

การสร้างเครื่องมือ

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่มาจากความรู้และประสบการณ์ของพนักงานสอบสวน และปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

2. สร้างข้อคำถามจากขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ให้ครอบคลุมตัวแปรต่างๆ โดยแบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 5 ส่วน ในส่วนที่ 2-4 เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตรวัดประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert's scale) ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ได้แก่ อายุ คุณวุฒิการศึกษา ระดับชั้นยศ ตำแหน่ง เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน การอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ จำนวนคดีอาญาเฉลี่ยต่อปี และสังกัด

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุในคดีฐานความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับดีมาก	หมายถึง มีความรู้ดีมาก มีความเชี่ยวชาญมาก จนสามารถฝึกสอนผู้อื่นได้
ระดับดี	หมายถึง มีความรู้ดีมาก มีความเชี่ยวชาญปานกลาง
ระดับปานกลาง	หมายถึง มีความรู้ดี มีความเชี่ยวชาญปานกลาง
ระดับน้อย	หมายถึง มีความรู้ดี มีความเชี่ยวชาญน้อย
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง มีความรู้พอใช้ ขาดความเชี่ยวชาญ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์

ระดับดีมาก	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับดีมาก และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องดีระดับดี
------------	--

มาก

ระดับดี	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับดีมาก และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องระดับดี
ระดับปานกลาง	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับดี และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องระดับพอใช้
ระดับน้อย	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับพอใช้ และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเล็กน้อย

ระดับน้อยที่สุด หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับพอใช้
แต่ไม่เข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเลย

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม

ระดับดีมาก	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับดีมาก
ระดับดี	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับดี
ระดับปานกลาง	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
ระดับน้อย	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
ระดับปรับปรุง	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับต้องปรับปรุง

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม

เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดต่างๆ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ

3. ทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดย

การหาความตรงของเนื้อหา (Content validity)

โดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบเนื้อหาที่ต้องการจะวัดว่ามีความครอบคลุม สอดคล้องและถูกต้องตามหลักการและทฤษฎี สามารถใช้วัดความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และความพึงพอใจ ที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการปรับปรุงแก้ไขเสร็จสิ้น เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้ (try out) กับพนักงานสอบสวนสังกัดสถานีตำรวจภูธรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 35 คน ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นจากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ที่ระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.834 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถืออยู่ในเกณฑ์สูง และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้

ตารางที่ 3.4 ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ของข้อคำถามในด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุในคดีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย

ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน	Cronbach's Alpha
1. มีความรู้และความเชี่ยวชาญการสอบสวนคดีอาญาที่มีฐานความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย	0.934
2. มีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญาฐานความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิตและ	0.935
3. มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัตถุพยานในคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย	0.934
4. มีความรู้ในหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมที่เป็นมาตรฐานสากล ซึ่งสามารถส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน	0.935
5. มีความรู้ในการเก็บรวบรวมและรักษาวัตถุพยานที่ถูกต้องตามหลักการ	0.934
6. มีความรู้และความชำนาญในการทำสำนวนสอบสวนคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย	0.934
7. มีความรู้และความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่อใช้ในการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญา	0.934

ตารางที่ 3.5 ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ของข้อคำถามในด้านความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์	Cronbach's Alpha
1. การเก็บวัตถุพยานประเภทลายนิ้วมือ ฝ่ามือ และฝ่าเท้า	0.935
2. การเก็บวัตถุพยานประเภทลายนิ้วมือแฝง	0.934
3. การเก็บวัตถุพยานประเภทสารพิษ	0.935
4. วัตถุพยานประเภทยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และสารระเหย รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และอาหาร	0.934
5. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นโลหิตสด หรือคราบโลหิตที่ยังมีความเปียกชื้น	0.934
6. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นคราบโลหิตแห้ง	0.934
7. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นสารคัดหลั่ง อสุจิสด หรือคราบอสุจิที่ยังมีความเปียกชื้น	0.934
8. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นคราบอสุจิแห้ง	0.934
9. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นเส้นผม หรือเส้นขน	0.934
10. การเก็บวัตถุพยานประเภทตรวจพิสูจน์เอกสาร ลายมือชื่อ ลายมือเขียน ตราประทับ และการปลอมแปลง	0.934
11. การเก็บวัตถุพยานประเภทอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน	0.936
12. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นชิ้นส่วนของการยิงปืน ร่องรอยต่างๆ	0.935
13. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นเขม่าปืน	0.935
14. การเก็บวัตถุพยานที่ตรวจพิสูจน์ด้านเคมีและฟิสิกส์ เช่น เส้นใย ดิน กระจก แก้ว สี น้ำมันเชื้อเพลิง ของเหลวและอื่นๆ ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ	0.935
15. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องวงจรปิด	0.936
16. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานของศพที่พบในสถานที่เกิดเหตุ	0.934
17. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานอื่นๆ ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น	0.935
18. การเก็บวัตถุพยานอื่นๆ ที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น ร่องรอยการถูกงัดแงะ ร่องรอยระเบิดของอาคารหรือบ้าน เป็นต้น	0.935

ตารางที่ 3.6 ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) ของข้อคำถามในด้านปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม

ปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม	Cronbach's Alpha
1. จำนวนพนักงานสอบสวนมีเพียงพอและเหมาะสมต่องานด้านการสอบสวนคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.941
2. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งพนักงานขับรถ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ	0.939
3. ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและฝ่ายปราบปราม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ	0.939
4. ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ	0.939
5. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พิสูจน์หลักฐานสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	0.938
6. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการชันสูตรพลิกศพจากแพทย์นิติเวช หรือแพทย์โรงพยาบาล	0.938
7. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีได้สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	0.938
8. กฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมต่อการดำเนินการในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในสภาพปัจจุบัน	0.938
9. กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความเหมาะสมต่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	0.938
10. วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ตลอดจนยานพาหนะมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสืบสวนสอบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ	0.940

3.2.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้กำกับการหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือหัวหน้างานสอบสวนของสถานีตำรวจแต่ละแห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้พนักงานสอบสวนตอบแบบสอบถามโดยสมัครใจ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยและรายละเอียดต่างๆ ในแบบสอบถามที่อาจสงสัยหรือเข้าใจไม่ตรงกัน

2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมา ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัยต่อไป

3.2.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามพนักงานสอบสวนของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ทั้งสิ้น จำนวน 300 ฉบับ ไปลงรหัสข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistic Package for the Social Science – SPSS)

สถิติที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่

1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าฐานนิยม (Mode) เพื่ออธิบายถึงค่าระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ระดับความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ และความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมของพนักงานสอบสวน

2. สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ได้แก่

2.1 การคำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.2 การทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square Test) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจที่มีต่อปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน โดยวัดระดับความสัมพันธ์ของคู่ตัวแปรที่ศึกษาด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's method)

2.3 การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก แบบสองกลุ่ม (Binary Logistic Regression Analysis) เพื่อใช้หาสมการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน และความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ ของพนักงานสอบสวน

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัยและอภิปรายผล

ในการเสนอผลการศึกษาเรื่องสมรรถนะในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมของพนักงานสอบสวน
2. ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ
3. วิธีคิดและทัศนคติ (Thinking and Attitude) ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน
4. การศึกษาด้านความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน
5. การศึกษาคำถามและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน
6. การศึกษาด้านปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

4.1.1 แนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวนร่วมกับการใช้แบบสอบถาม ปลายเปิด เพื่อศึกษาขั้นตอนหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการภายหลังจากการได้รับแจ้งเหตุอาชญากรรม

จากนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่เพิ่มกำลังพลด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน ส่งผลให้ในปัจจุบันมีทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัดเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามระบบของ FBI (สำนักงานสอบสวนกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา : Federal Bureau of Investigation : FBI) จึงทำให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีระบบและขั้นตอนที่มีความเป็นมาตรฐานสากลและเชื่อถือได้ สำหรับการประสานงานขอความช่วยเหลือจากศูนย์พิสูจน์หลักฐานนั้น เป็นดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนที่จะพิจารณาตัดสินใจจากบริบทของคดีที่ได้รับแจ้งเหตุ นั้น ๆ นั้นหมายความว่าในบางคดีหรือบางเหตุ พนักงานสอบสวนจะดำเนินการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพียงลำพังหรือมีผู้ช่วยพนักงานสอบสวนที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายอื่นๆ มาช่วย

ผลการศึกษานโยบายปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติไปในลักษณะเดียวกัน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจากพนักงานสอบสวนทุกคนจะได้รับการฝึกอบรมด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ก่อนที่จะมาปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งพนักงานสอบสวน นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวน ถึงแม้ว่าจะมีได้มีข้อกำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ก็ตาม

ภายหลังการรับแจ้งเหตุทางอาชญากรรม โดยเฉพาะในคดีที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกายแล้ว พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. พนักงานสอบสวนจะซักถามเหตุเบื้องต้นจากผู้แจ้งเหตุซึ่งอาจเป็นผู้เสียหาย ผู้เห็นเหตุการณ์ หรือเป็นผู้พบเห็นผู้บาดเจ็บหรือตาย เพื่อใช้พิจารณาการดำเนินการตามลำดับความเร่งด่วน และพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จะกำชับผู้แจ้งเหตุให้ดูแลมิให้มีการกระทำใดๆ ในสถานที่เกิดเหตุ จนกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไปถึง และเข้าไปควบคุมดูแลต่อไป

2. พนักงานสอบสวนจะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ ให้ไปตรวจสอบเหตุเบื้องต้นและดำเนินการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุเอาไว้ ในกรณีที่มีบุคคลได้รับบาดเจ็บให้รีบนำส่งไปรักษาพยาบาล สอบถามข้อมูลเบื้องต้นของเหตุที่เกิดจากผู้เสียหาย หรือบุคคลที่เห็นเหตุการณ์ ซึ่งโดยปกติแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุก่อน มักเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่นั้นๆ แต่ถ้าสถานที่เกิดเหตุอยู่ในพื้นที่ในเขตเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยว มักจะมีเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ หรือเจ้าหน้าที่อาสาสมัครกู้ภัย เมื่อทราบเหตุก็จะรีบไปยังสถานที่เกิดเหตุเป็นกลุ่มแรกๆ

3. พนักงานสอบสวนประสานแจ้งผู้เกี่ยวข้อง ตามดุลยพินิจ ดังนี้

- ผู้บังคับบัญชา เพื่อรายงานเหตุให้ทราบตามลำดับชั้น โดยเฉพาะคดีที่สำคัญ หรือเป็นคดีที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

- แพทย์ชันสูตร (ในกรณีมีผู้เสียชีวิต) มักจะเป็นแพทย์เวรทั่วไปจากโรงพยาบาลในเขตพื้นที่ (โดยส่วนใหญ่จะไม่มีแพทย์นิติเวชประจำโรงพยาบาล) เพื่อร่วมชันสูตรพลิกศพเบื้องต้น ณ จุดพบศพในสถานที่เกิดเหตุพร้อมกับพนักงานสอบสวนตามที่กฎหมายกำหนดไว้

- เจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน เพื่อร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

- เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน เพื่อร่วมตรวจและค้นหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ (ในกรณีที่ต้องมีการติดตามผู้กระทำความผิด)

- พนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครอง เพื่อร่วมชั้นสุตรพลิกศพตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ (ในกรณีที่มีเหตุเสียชีวิตจากการวิสามัญฆาตกรรมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ)

- ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเหตุ เช่น เจ้าหน้าที่เก็บกู้ระเบิด เป็นต้น

- เจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่สามารถช่วยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ เช่น เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ หรือเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร เพื่อสนับสนุนการตรวจและป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

4. เมื่อได้รับแจ้งเหตุ พนักงานสอบสวนจะลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐาน

5. เมื่อพนักงานสอบสวนเดินทางถึงสถานที่เกิดเหตุแล้ว ส่วนใหญ่จะดำเนินการต่อไปดังนี้

- ตรวจสอบดูสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น เพื่อพิจารณาการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้มีความปลอดภัยและรัดกุมเพียงพอ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจที่เดินทางไปล่วงหน้าช่วยดูแลป้องกันสถานที่เกิดเหตุอยู่ และมักจะมีเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิฯ ในพื้นที่เป็นกำลังสนับสนุนคอยช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ไปถึงสถานที่เกิดเหตุเป็นคนแรก จากนั้นพนักงานสอบสวนจะประเมินความจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะหน้า สภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุ ความจำเป็นในการขอกำลังสนับสนุนเพิ่มเติม ตลอดจนความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น

- สอบปากคำบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้น เช่น ผู้เสียหาย ผู้เห็นเหตุการณ์ หรือผู้ประสบเหตุ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประมวลเหตุการณ์และเป็นแนวทางการค้นหาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุต่อไป

- ก่อนเข้าตรวจและค้นหาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่จะดำเนินการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ ทั้งที่เป็นภาพในมุมกว้างและภาพในมุมแคบตามหลักการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุ

- ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน เพื่อค้นหาและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน พนักงานสอบสวนสามารถประสานงานขอความช่วยเหลือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุจากศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัด หรือศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ได้ ซึ่งพนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่พึงประสงค์ที่จะให้เจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐานร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุในทุกกรณี เนื่องจากเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ สามารถตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานได้ทุก

ประเภทและมีความถูกต้องตามหลักการทางวิชาการ ในขณะที่พนักงานสอบสวนถึงแม้จะได้รับการฝึกอบรมการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนการเก็บพยานหลักฐานมาแล้วก็ตาม แต่จะขาดทักษะและความชำนาญในพยานหลักฐานบางประเภท อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติไม่สามารถให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากศูนย์พิสูจน์มาร่วมได้ทุกกรณี เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของแต่ละศูนย์ยังมีจำนวนที่ไม่มาก แต่ต้องสนับสนุนงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้กับสถานีตำรวจที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดนั้นทั้งหมด โดยจำเป็นต้องมีการจัดลำดับความสำคัญของคดี และข้อจำกัดสำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ เวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางจากศูนย์เพื่อไปยังสถานที่เกิดเหตุ หรือจากสถานที่เกิดเหตุแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง ทำให้ในหลายคดีที่พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพียงลำพังโดยใช้ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่มีอยู่ของแต่ละบุคคล และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำหน้าที่พนักงานขับรถต้องเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนจำเป็น หรือสถานีตำรวจบางแห่งที่มีเจ้าหน้าที่วิทยากรก็มักจะถูกแต่งตั้งโดยหัวหน้าสถานีตำรวจให้เป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวน อย่างไรก็ตามขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่วิทยากรก็มีขอบเขตที่จำกัดอยู่ที่การพิมพ์ลายนิ้วมือหรือการเก็บลายนิ้วมือแฝงเท่านั้น

ในบางกรณีอาจมีเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อค้นหาพยานหลักฐาน ร่องรอยหรือเบาะแสที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการติดตามตัวบุคคลที่กระทำความผิด หรือในกรณีที่มีผู้เสียชีวิต พนักงานสอบสวนต้องประสานให้แพทย์ร่วมชันสูตรพลิกศพ ซึ่งรวมถึงพนักงานอัยการและพนักงานฝ่ายปกครอง ณ สถานที่เกิดเหตุตามที่กฎหมายได้กำหนดเอาไว้ตามลักษณะของคดีที่เกิดขึ้น

- การค้นหาพยานหลักฐานโดยพนักงานสอบสวน ก็จะมีระบุตำแหน่งของวัตถุพยานที่พบพร้อมกับบันทึกรายละเอียด ถ่ายภาพ เขียนแผนผังสถานที่เกิดเหตุ จัดการหีบห่อวัตถุพยานตามหลักการและมีรายละเอียดชัดเจน จัดทำเอกสารการรับ-ส่งพยานหลักฐานเพื่อแสดงห่วงโซ่ของการครอบครองพยานหลักฐานที่ต่อเนื่องและชัดเจน และถ้าการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่สามารถดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 1 วัน จะจัดให้มีการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุเพื่อให้สถานที่เกิดเหตุนี้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

- ตรวจสอบความสมบูรณ์ของพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด พร้อมระบุข้อมูลรายละเอียดที่ชัดเจน

5. พนักงานสอบสวนและทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ออกจากสถานที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อสถานที่เกิดเหตุเป็นสถานที่ส่วนบุคคล ต้องส่งมอบคืนสถานที่ให้แก่เจ้าของสถานที่และ

ต้องขอความร่วมมือในกรณีที่พบว่าการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยพนักงานสอบสวนและทีมตรวจจะขอกลับเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอีกครั้ง

6. ในกรณีที่มีพยานหลักฐานที่จำเป็นต้องตรวจพิสูจน์ เช่น ลายนิ้วมือแฝง เลือด สารคัดหลั่ง เส้นผม ปิ่น ปลอกกระสุนปืน เป็นต้น พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่จะรีบดำเนินการส่งตรวจพิสูจน์ด้วยตนเองตามระเบียบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เมื่อเปรียบเทียบแนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 กับขั้นตอนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามระบบของ FBI ที่ได้กำหนดขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไว้ 12 ขั้นตอน พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างดี และมีแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามระบบ FBI ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีการเตรียมความพร้อมก่อนออกตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยมีการกำชับหรือแจ้งมิให้มีการเคลื่อนย้าย รื้อค้น หรือหยิบจับทรัพย์สินหรือสิ่งของใดๆ ในบริเวณสถานที่เกิดเหตุ จนกว่าเจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเสร็จสิ้น มีการรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น โดยเฉพาะคดีสำคัญและอยู่ในความสนใจของประชาชน การแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงสถานที่เกิดเหตุไปยังสถานที่เกิดเหตุและตรวจสอบเหตุเบื้องต้น และให้ดำเนินการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุเอาไว้จากบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง รวมถึงมีการลงบันทึกประจำวันไว้เพื่อเป็นหลักฐาน อย่างไรก็ตาม ในเรื่องการจัดทีมตรวจนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐานได้มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีนั้นๆ ทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มักจะมีเพียงพนักงานสอบสวน และผู้ช่วยพนักงานสอบสวนที่เป็นพนักงานขับรถเท่านั้น ทำให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในกรณีนี้ จึงมักไม่ค่อยมีข้อกำหนดหรือมีการวางแผนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเช่นเดียวกับกรณีที่มีทีมตรวจหลายคนที่ต้องมีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติอย่างชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการเมื่อถึงสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จะสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของเหตุจากผู้เสียหาย พยาน หรือเจ้าหน้าที่ที่ไปทำหน้าที่ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติและการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประเมินสภาพของสถานที่เกิดเหตุเพื่อป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ พิจารณาความจำเป็นเร่งด่วนเฉพาะหน้า เช่น กรณีมีผู้ได้รับบาดเจ็บ หรือสถานที่เกิดเหตุอยู่บนถนน ซึ่งจะเกิด

ขบวนการจราจร เป็นต้น มีการประเมินความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในสถานที่เกิดเหตุ และมีการถ่ายภาพสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นก่อนการตรวจค้นหาพยานหลักฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนโดยรวม มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นอย่างดี (สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ, คู่มือบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ, ม.ป.ป.) โดยปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วย Police line เชือกฟาง แผงเหล็ก หรืออุปกรณ์การปิดกั้นอื่นๆ และจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่มูลนิธิให้ป้องกันตามแนวกัน เพื่อมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ และกำชับให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่กระทำการใดๆ ในอันที่จะเป็นการเพิ่มเติมหรือทำลายพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุ โดยในการเข้าสถานที่เกิดเหตุพนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่จะสวมถุงมือเพื่อตรวจค้นหาพยานหลักฐาน ในส่วนของอุปกรณ์ป้องกันอื่นๆ เช่น หมวกคลุมผม ถุงครอบรองเท้า ผ้าปิดปาก เจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะสวมใส่เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของพยานหลักฐาน

ขั้นตอนที่ 4 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในการสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้นเป็นอย่างดี โดยมีแนวทางการสำรวจหาพยานหลักฐานในบริเวณเส้นทางเข้าออก เส้นทางหลบหนี และพื้นที่ในบริเวณที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์จากกล้องวงจรปิดที่มีอยู่ในพื้นที่ของสถานที่เกิดเหตุและบริเวณใกล้เคียง เพื่อหาเส้นทางหลบหนีของบุคคลที่กระทำความผิด

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินวัตถุพยานที่พบในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ ที่มีประสบการณ์ด้านสอบสวน จะสามารถประเมินวัตถุพยานหรือคาดการณ์ว่าจะควรพบวัตถุพยานใดบ้างในสถานที่เกิดเหตุ จากการซักถามเบื้องต้นตั้งแต่เดินทางมาถึงสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสามารถนำมาใช้กำหนดแนวทางในการตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานอื่นๆ ที่สามารถเชื่อมโยงไปยังตัวบุคคลที่กระทำความผิด หรือบุคคลที่มีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ได้

ขั้นตอนที่ 6 การบรรยายสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้ในการบรรยายสภาพของสถานที่เกิดเหตุโดยอาจบันทึกลงในสมุดด้วยลายมือ หรือใช้วิธีการอัดเสียงบันทึกไว้ก่อน เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว โดยดำเนินการไปพร้อมกับการถ่ายภาพของสถานที่เกิดเหตุ

ขั้นตอนที่ 7 การถ่ายภาพในสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการถ่ายภาพวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุก่อนที่จะดำเนินการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน โดยภาพที่บันทึกจะเป็นภาพในระยะใกล้และไกลตามหลักการถ่ายภาพวัตถุพยาน

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำแผนที่หรือแผนผังและการสเก็ชภาพสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการที่ใช้เขียนแผนที่หรือแผนผังและการร่างภาพสถานที่เกิดเหตุตามกำหนดในระเบียบการสอบสวนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้และความเข้าใจในหลักการและวิธีการที่ใช้เพื่อค้นหาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุจากการประมวลผลข้อมูลที่ได้รับทราบจากการสอบถามบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเกิดเหตุ หรือจากบุคคลที่รู้เห็นการเกิดเหตุอื่นๆ

ขั้นตอนที่ 10 การบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการบันทึกและตรวจเก็บวัตถุพยาน แต่ในกรณีที่เป็นพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์นั้น พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความเข้าใจในหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้อธิบายหรือเชื่อมโยงกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานอื่นๆ แต่ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เช่น เลือด สารคัดหลั่ง ลายนิ้วมือแฝงบนพื้นผิวชนิดต่างๆ เขม่าดินปืน เป็นต้น พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่จะไม่มี ความชำนาญในการเก็บ รวมไปถึงการเก็บรักษาและการหีบห่อที่เหมาะสมกับชนิดของพยานหลักฐาน ซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จะแก้ไขข้อจำกัดนี้ โดยการประสานขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัดและภาค 7 เพื่อร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ทราบถึงความสำคัญของการครอบครองพยานหลักฐาน” จึงมีการบันทึกการรับส่งพยานหลักฐานที่เป็นของกลาง เพื่อมิให้เกิดความขาดช่วงในการครอบครอง

ขั้นตอนที่ 11 การสำรวจสถานที่เกิดเหตุครั้งสุดท้าย เมื่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุดำเนินการเสร็จสิ้น โดยส่วนใหญ่พนักงานสอบสวนจะตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของพยานหลักฐาน ข้อมูลและภาพต่างๆ ที่ได้บันทึกไว้ในขณะตรวจสถานที่เกิดเหตุ เมื่อมั่นใจว่าพยานหลักฐานนั้นมีความครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ก็จะส่งมอบคืนสถานที่เกิดเหตุให้แก่เจ้าของสถานที่

ขั้นตอนที่ 12 การออกและส่งคืนสถานที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจะส่งมอบสถานที่คืนให้แก่เจ้าของสถานที่ และจะประสานในกรณีที่จำเป็นต้องตรวจหาพยานหลักฐานเพิ่มเติม จะขอเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุอีกครั้ง

4.1.2 ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

ในการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวน ร่วมกับการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ตั้งข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดต่างๆ ที่พนักงานสอบสวนได้ประสบในขั้นตอนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

จากมุมมองของพนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่ สรุปได้ดังนี้ การขาดแคลนพนักงานสอบสวน การขาดแคลนผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้เสียหาย พยาน หรือเจ้าของสถานที่ที่เกิดเหตุ การขาดความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของสถานที่เกิดเหตุของไทยมุงและสื่อมวลชน ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของผู้บังคับบัญชาเมื่อเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ ยังพบอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศที่พนักงานสอบสวนไม่สามารถควบคุมได้ เช่น สภาพภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และสภาพภูมิอากาศของสถานที่เกิดเหตุกลางแจ้ง ที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

จากการสนทนากลุ่ม ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อจำกัด นอกเหนือจากการขาดแคลนพนักงานสอบสวนแล้ว ก็คือ อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานยังมีจำนวนที่ไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานบางส่วนยังขาดทักษะและความสามารถส่วนบุคคลซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการขาดประสบการณ์หรือความเร่งรีบของเวลา การขาดแคลนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ สารเคมี ตลอดจนเครื่องมือที่ใช้สำหรับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงงบประมาณดำเนินการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง การขาดทักษะที่จำเป็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ และการขาดแคลนแพทย์ด้านนิติเวชศาสตร์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการชันสูตรพลิกศพ

ผู้วิจัยสามารถสรุปปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ได้ดังนี้

4.1.2.1 การขาดแคลนพนักงานสอบสวน

จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวนในทุกระดับ ได้ข้อมูลที่มีความสอดคล้องกันว่า จำนวนพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานจริงมีไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีต่างๆ ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในปัจจุบัน ทำให้พนักงานสอบสวนแต่ละคน มีภาระงานสะสมเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากในแต่ละคดีจะใช้เวลาดำเนินการมากน้อยแตกต่างกันตามลักษณะของคดี โดยสาเหตุของการขาดแคลนพนักงานสอบสวน สามารถสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

ประการแรก ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานของสายงานสอบสวนน้อยและช้ากว่าสายงานอื่น

“เป็นสายงานที่ไม่เห็นอนาคต...แค่จะเป็นผู้กำกับก็ยาก ไม่เหมือนสายงานอื่นๆ ที่มีเวลาหาทุนและมีทุนหนา”

“ในช่วงที่ยังมีแท่งพนักงานสอบสวน สายงานอื่นๆ ก็จะขอย้ายเข้ามาเป็นพนักงานสอบสวน เพื่อประเมินเลื่อนยศเลื่อนตำแหน่งโดยอาศัยความสามารถเฉพาะทาง ไม่ต้องวิ่งเต้น ใช้เส้นสาย หรือรับใช้นาย แต่ตอนนี้แท่งถูกยุบไป ขอย้ายเข้าก็เลยไม่มีทุกวันนี้ มีแต่ขอย้ายออก บ้างก็ขอเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด”

ประการที่สอง ภาระงานที่มีจำนวนมากและต่อเนื่องสะสม เมื่อเปรียบเทียบกับสายงานอื่น

“พนักงานสอบสวนเข้าเวร จะมีคดีเข้ามาต่อเนื่อง วันไหนดวงไม่ดีมีคดีใหญ่หรือคดียุ่งยากเข้ามาสัก 2-3 คดี ก็แย่แล้ว ไหนจะคดีจราจร คดีฉ้อโกงออนไลน์ที่ช่วงหลังมีเยอะมาก สั่งซื้อสินค้าแล้วไม่ได้สินค้า หรือได้สินค้าที่ไม่เป็นไปตามที่ตกลง กว่าจะเสร็จสักคดีก็ต้องใช้เวลา”

“ปริมาณงานล้นมือ ทำไม่ทันตามกำหนดเวลา...ก็โดนตำหนิจากผู้บังคับบัญชา คดีไม่มีความคืบหน้า...ก็โดนร้องเรียน พอคดีสะสมมากๆ เข้า...อยากจะขอพักการเข้าเวร เพื่อคดีจะได้ไม่มีเพิ่ม...จะได้สะสมงานค้างเก่า ก็ทำไม่ได้ คดีเก่าก็ไม่เสร็จ มีคดีใหม่เข้ามาสะสมเรื่อยๆ”

“ไม่ได้เข้าเวร ก็ไม่ได้หยุดพัก ต้องไปส่งตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน บางอย่างก็ส่งที่ พฐ.จังหวัด บางอย่างก็ต้องไปส่งที่ พฐ.กลาง นั่งทำสำนวน นัดสอบพยาน ไปศาล ยุ่งตลอดเวลา...นี้ถ้ามีช่องทาง...ก็ไปเหมือนกัน”

ประการที่สาม ได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายมาดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวนโดยไม่เต็มใจ หรือไม่มีความเชี่ยวชาญทำให้มีกรณีการขอตัวช่วยราชการโดยไม่ขาดจากตำแหน่งเดิม เป็นสาเหตุให้พนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานจริงมีจำนวนไม่เต็มอัตรากำลังของหน่วยงาน

“บางคนถูกโยกย้ายมาจากสายปราบปราม บางคนมาจากสายสืบสวน ไม่เคยทำงานสอบสวนเลยแต่จบนิติศาสตร์ ก็จะมีปัญหาว่าทำสำนวนไม่ได้ บางคนใช้คอมพิวเตอร์ก็ไม่คล่อง เพราะอายุก็จะ 50 แล้ว คนไหนมีช่องทางก็ขอยกไปช่วยราชการ แต่ถ้าคนไหนไม่มีช่องทาง...ก็ต้องทนทำกันไป...ทนไม่ได้...ก็ขอเกษียณก่อนกำหนด”

“ตามอัตรารองพนักงานสอบสวนที่นี่ มีจำนวน.....ตำแหน่ง แต่เหลือปฏิบัติหน้าที่จริงเพียงคน ที่หายไป.....คน ก็ขอไปช่วยราชการในหน้าที่อื่นกันหมด”

ประการที่สี่ มีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การถูกร้องเรียน การถูกดำเนินคดีโดยผู้บังคับบัญชา การถูกกดดันโดยผู้มีอิทธิพล เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ทำให้พนักงานสอบสวนเกิดความเครียดและวิตกกังวลในการปฏิบัติหน้าที่

“งานสอบสวนมีความเครียดสูง ลำพังเนื้องานก็เครียดอยู่แล้วเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเสียหายหรือความขัดแย้งของบุคคล ยิ่งมาถูกกดดันจากหลายฝ่ายคดีเข้าไม่คืบหน้าก็ถูกร้องเรียน คดีที่คู่กรณีต่างมีเส้นสายก็ไม่ยอมกัน...ก็มากกดดันพนักงานสอบสวนแทน บางคดียอมความกันได้...ก็ไม่ยอมกัน”

“งานสอบสวนของโรงพัก ไม่มีใครอยากทำ งานมาก ปัญหามาก ถูกร้องก็เยอะ...ถูกขอก็มาก ไม่มีอิสระในการทำงาน ยังมีระเบียบการสอบสวนมาบังคับอีก”

การขาดแคลนพนักงานสอบสวน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่องานด้านการสอบสวนทั้งระบบ ไม่เฉพาะการตรวจสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น ทั้งนี้ ในการแก้ปัญหาการขาดแคลนพนักงานสอบสวน นอกจากจำนวนของพนักงานสอบสวนที่ต้องการมากขึ้นแล้ว ยังควรคำนึงถึงคุณสมบัติที่เหมาะสมของบุคคลที่จะมาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนด้วย กล่าวคือ ต้องมีความรู้ด้านกฎหมายที่ดี มีทักษะและประสบการณ์ด้านการสอบสวนที่เพียงพอ มีความรู้ความเข้าใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อใช้ในการแสวงหาพยานหลักฐานมาใช้เชื่อมโยงหาบุคคลที่กระทำความผิด และสามารถใช้ความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับบุคคลและสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงของคดีได้นอกเหนือจากข้อมูลที่ได้จากพยานบุคคล

4.1.2.2 การขาดแคลนผู้ช่วยพนักงานสอบสวนและทีมงานในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวน พบว่า โดยส่วนใหญ่ทีมตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจ มักมีเพียงพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ขับรถยนต์ 20 ที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ช่วยพนักงานสอบสวนไปด้วย ส่งผลให้ในการปฏิบัติงานตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนจึงอาจมีความไม่สมบูรณ์หรือมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นได้ เนื่องจากต้องทำงานในทุกหน้าที่ รวมไปถึงการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุจากไทยมุงหรือบุคคลที่มิได้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในหลายกรณีที่พนักงานสอบสวนจึงต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการปฏิบัติงาน เช่น ประสานงานขอให้เจ้าหน้าที่สายตรวจ เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ หรืออาสาสมัครในพื้นที่ช่วยทำหน้าที่ป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ หรือส่งผู้บาดเจ็บไปสถานพยาบาล หรือแม้กระทั่งเป็นผู้ช่วยในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดแนวทางการปฏิรูประบบงานสอบสวนของสถานีตำรวจ ซึ่งรวมถึงการปฏิรูปงานนิติวิทยาศาสตร์ประจำสถานีตำรวจที่จะจัดให้ชุดตรวจสถานที่เกิดเหตุจากสำนักงานพิสูจน์หลักฐานอยู่ประจำสถานีตำรวจ จำนวน 3 ชุดต่อสถานี โดยแต่ละชุดจะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ 3 คน คือนักวิทยาศาสตร์ที่ทำหน้าที่หัวหน้าชุด 1 คน และผู้ช่วยนักวิทยาศาสตร์อีก 2 คน พร้อมยานพาหนะและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ โดยมีสถานีตำรวจที่ได้รับการคัดเลือกจากทั่วประเทศ จำนวน 514 สถานี เพื่อจัดเตรียมสถานที่และจัดตั้งทีมบูรณาการของพนักงานสอบสวนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ในทันทีเมื่อมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้สถานที่เกิดเหตุได้รับการปกป้องดูแลอย่างเป็นระบบ หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไม่เสื่อมสภาพ ถูกทำลาย หรือสูญหายไป จึงเป็นหลักประกันที่สำคัญต่อการอำนวยความสะดวกในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนและติดตามจับกุมบุคคลที่กระทำความผิด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสนับสนุนนโยบายการปฏิรูปงานนิติวิทยาศาสตร์ประจำโรงพัก เพราะจะทำให้งานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปดังกล่าวข้างต้น ยังไม่ประสบความสำเร็จ ดังคำให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนบางส่วน

“เท่าที่จำได้...มีคำสั่งให้จัดตั้งทีมตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีโดยมีพนักงานสอบสวนเวรเป็นหัวหน้าชุดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ จนถึงวันนี้ยังไม่เห็นอะไรเป็นรูปธรรม พนักงานสอบสวนก็ยังไปตรวจสถานที่เกิดเหตุกับพนักงานขับรถ 20 เหมือนเดิม เว้นแต่คดีสำคัญที่จะมีเจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัด หรือจากภาคลงมาช่วย”

ในแผนปฏิบัติการราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 (เข้าถึงเมื่อ กุมภาพันธ์ 16, 2563 จาก http://www.royalthaipolice.go.th/downloads/plan62_2562) ยังคงให้ความสำคัญต่อการพัฒนางานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อรองรับการปฏิรูปงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ รวมไปถึงการเพิ่มอัตรากำลังพลในส่วนของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานที่กำลังดำเนินการตามแผน และจากการสนทนากลุ่ม จึงได้ทราบข้อมูลที่สนับสนุนตามแผนปฏิบัติการฯ ก็คือในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ในส่วนของสำนักงานพิสูจน์หลักฐานได้อัตรากำลังพลในตำแหน่งนักวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นทุกปี โดยกระจายอัตรากำลังที่ได้รับเพิ่มนี้ไปอยู่ในงานด้านต่างๆ ของศูนย์พิสูจน์หลักฐานภาค และศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัด อย่างไรก็ตามด้วยแนวโน้มของอาชญากรรมที่มีเพิ่มขึ้น จึงทำให้งานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุยังคงมีอัตรากำลังที่ไม่เพียงพอ กอปรกับบุคลากรใหม่ยังมีประสบการณ์น้อย จึงยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละงานเพียงลำพัง ดังคำสัมภาษณ์บางส่วน

“ศูนย์ พฐ. มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเวร แบ่งเป็น 2 ผลัด สลับกันพัก จะออกตรวจได้ที่ผลัด เมื่อเหตุซ้อนกัน หัวหน้าชุดจะเป็นผู้พิจารณาว่าไปที่ไหนก่อนแล้วแจ้งให้อีกแห่งหนึ่งรักษาที่เกิดเหตุรอไปก่อน”

“เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานที่มาตรวจที่เกิดเหตุ บางคนยังเด็กอยู่เลย ก็จะถามว่า...พี่จะให้ผมตรวจเก็บวัตถุพยานอะไร เดี่ยวผมเก็บให้”

ถึงแม้ว่านโยบายการปฏิรูปงานนิติวิทยาศาสตร์ประจำสถานีตำรวจกำลังดำเนินไป แต่ก็ยังไม่ทันต่อภาระงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่มีจำนวนมากขึ้นตามเหตุอาชญากรรมที่สูงขึ้น ดังนั้น ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุยังคงมีความจำเป็นและต้องให้ความสำคัญอยู่ เนื่องจากการปฏิรูปงานนิติวิทยาศาสตร์ประจำสถานีตำรวจ น่าจะใช้ระยะเวลาหลายปีในการดำเนินการให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์

ฉะนั้น การมีทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ หรืออย่างน้อยที่สุด คือ มีผู้ช่วยพนักงานสอบสวนที่มีคุณภาพ จะสามารถส่งเสริมให้การตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน นั้นมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นนั่นเอง

4.1.2.3 การขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่

จากคำถามปลายเปิดในแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าพนักงานสอบสวนมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและรักษา

สถานที่เกิดเหตุ การตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน การทึบห่อและการรักษาวัตถุพยานที่ถูกต้อง

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแจ้งเหตุทางอาชญากรรม เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดแรกที่ไปถึงยังสถานที่เกิดเหตุ มักเป็นเจ้าหน้าที่สายตรวจหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว อาจไม่มีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามที่ถูกร้องขอให้มาช่วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ชุดแรกนี้ อาจเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เนื่องจากไม่ทราบขอบเขตที่แน่นอนของสถานที่เกิดเหตุ หรืออาจหยิบจับวัตถุในสถานที่เกิดเหตุโดยไม่ตั้งใจ ซึ่งจะส่งผลทำให้พยานหลักฐานอาจถูกเพิ่มเติม หรือถูกทำลายได้

ในการเข้าสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาจทำให้สถานที่เกิดเหตุถูกทำลายได้แบบไม่ตั้งใจ จากการเดินสำรวจสถานที่เกิดเหตุก่อนการตรวจค้นและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน โดยมีได้พิจารณาเส้นทางหรือกำหนดเส้นทางในการเดินในสถานที่เกิดเหตุ มักจะเป็นการเดินตามกัน หรือเดินไปในทิศทางที่คิดว่าจะไม่มีพยานหลักฐานอยู่ นอกจากนี้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้อง จะมีได้สวมใส่เสื้อคลุมหรืออุปกรณ์ป้องกันการปนเปื้อน มักจะสวมถุงมือเพียงอย่างเดียว และผู้ร่วมสนทนากลุ่มได้ให้ข้อคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสถานที่เกิดเหตุที่มีเป้าหมายในการค้นหาวัตถุพยานหรือร่องรอยที่จะสามารถนำไปใช้เชื่อมโยงหาบุคคลที่กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้อง โดยมีมุมมองข้ามการถูกปนเปื้อนของวัตถุพยานที่มาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เอง ประเด็นเช่นนี้อาจทำให้เกิดเป็นข้อโต้แย้งเกี่ยวกับพยานหลักฐานในชั้นศาลได้

การขาดความรู้ความเข้าใจของพนักงานสอบสวนในการเก็บพยานหลักฐานบางประเภทที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการเก็บ เช่น รอยลายนิ้วมือแฝง เลือด สารคัดหลั่ง เขม่าปืน สารเคมี เป็นต้น รวมไปถึงการขาดความรู้ในการเก็บรักษาพยานหลักฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อมิให้เกิดการเสื่อมสภาพ ซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้ด้านนี้ ดังจะเห็นได้จากคำสัมภาษณ์บางส่วน

“...เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเก็บและทึบห่อเรียบร้อย ก็จะเอาพยานหลักฐานทั้งหมดที่เก็บได้ ส่งมอบให้พนักงานสอบสวน เอาไปส่งตรวจพิสูจน์ ถ้ายังไม่ได้ไป ก็เก็บไว้ในลิ้นชัก หรือถ้าจะไปพurgent ก็เก็บไว้ในรถเลย”

แสดงให้เห็นว่า พนักงานสอบสวนยังไม่ทราบถึงวิธีการเก็บรักษาที่ถูกต้องและเหมาะสมในการรักษาพยานหลักฐานมิให้เกิดเสื่อมสภาพไป

ถึงแม้ว่าพนักงานสอบสวนจะมีความรู้และประสบการณ์ในการเก็บพยานหลักฐานก็ตาม แต่
ยังประสบปัญหาด้านความน่าเชื่อถือ ดังคำบอกเล่าบางส่วนของพนักงานสอบสวน

“มีอยู่คดีหนึ่ง...ผมเป็นคนเก็บเนื้อเยื่อบริเวณกระพุ้งแก้มของผู้ต้องสงสัยไปส่งตรวจ
เมื่อไปถึงชั้นศาล ทนายจำเลยแย้งว่า การที่ผมเป็นคนเก็บเนื้อเยื่อกระพุ้งแก้มด้วย
ตนเอง เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง...พยานหลักฐานนี้ไม่น่าเชื่อถือ ควรให้เจ้าหน้าที่
ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเก็บ ซึ่งผมก็ได้อธิบายไปว่า การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน
เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนตามกฎหมาย และผมได้รับการฝึกอบรมเรื่องการ
เก็บเนื้อเยื่อบริเวณกระพุ้งแก้มมา ที่ผ่านมามีได้ดำเนินการเก็บด้วยตนเองมาแล้ว
หลายคดี ผมสามารถอธิบายหลักการเก็บตามหลักวิชาการได้”

ดังนั้น เพื่อให้พยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุยังคงไว้ซึ่งคุณค่าแก่การ
ตรวจพิสูจน์ พนักงานสอบสวนต้องมีความรู้ความเข้าใจในการเก็บรักษาวัตถุพยานให้คงอยู่ในสภาพ
ใกล้เคียงของเดิมมากที่สุด โดยไม่เสื่อมหรือถูกทำลายไปจากวิธีการเก็บรักษาที่ไม่ถูกต้องหรือจาก
ระยะเวลาที่เก็บไว้นานเกินไป นอกจากนี้พนักงานสอบสวนยังต้องแสดงความรู้ความสามารถให้เป็นที่
ประจักษ์แก่สังคม เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในการอำนวยความสะดวก

4.1.2.4 ปัญหาด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และยานพาหนะในการตรวจสถานที่เกิด เหตุ

จากแบบสอบถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เชิงลึก ปัญหาที่พนักงานสอบสวนกล่าวถึง
มากที่สุดประการหนึ่งก็คือ การขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ
ถึงแม้ว่าสถานีตำรวจโดยส่วนใหญ่ จะได้รับจัดสรรกระเป๋าตรวจสถานที่เกิดเหตุตามโครงการจัดซื้อ
กระเป๋าตรวจสถานที่เกิดเหตุสำหรับพนักงานสอบสวน โดยครั้งล่าสุด เมื่อปีงบประมาณ 2556 โดย
สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจเป็นเจ้าของโครงการ (โครงการจัดซื้อกระเป๋าตรวจสถานที่เกิดเหตุ
สำหรับพนักงานสอบสวน สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ เข้าถึงเมื่อ กุมภาพันธ์ 16, 2563 จาก
<https://www.forensic.police.go.th>, 2556) และได้จัดซื้อและจัดสรรให้แก่สถานีตำรวจตามความ
เหมาะสมทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม มีบางสถานีตำรวจที่ไม่ได้รับการจัดสรรกระเป๋าตรวจสถานที่เกิดเหตุ
ในโครงการครั้งนี้

ในกระเป๋าตรวจสถานที่เกิดเหตุ ประกอบไปด้วยชุดอุปกรณ์สำหรับเก็บลายนิ้วมือแฝงด้วย
ฝุ่น ชุดสำหรับเก็บลายนิ้วมือแฝงด้วยวิธีนินไฮตริน ชุดสำหรับเก็บเขม่าปืน ชุดสำหรับตรวจสถานที่เกิด
เหตุ/ทำแผนที่/เก็บรักษาวัตถุพยาน หรือ ชุดสำหรับหาลายนิ้วมือแฝงด้วยซูเปอร์กลู และชุดสำหรับ

หล່อรอยเท้าและร่องรอย จากการลงพื้นที่และสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่ากระเป๋าดูตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ของสถานีตำรวจหลายแห่ง ยังอยู่ในสภาพที่มีเคย์ใช้งาน สำหรับสถานีตำรวจที่เคยนำไปใช้งานแล้ว วัสดุ/อุปกรณ์จะขาดหายไปบางส่วน ชุดตรวจที่เป็นสารเคมีต่างๆ รวมไปถึงวัสดุเสื่อมง่าย เช่น แบร่ง ปัดฝุ่น ก็เสื่อมสภาพไปตามระยะเวลาและการเก็บรักษา จึงเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้พนักงาน สอบสวนมิได้นำกระเป๋าดูตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาใช้งาน

“ไม่เคยเห็นใครเคยเอาไปใช้ เพราะส่วนใหญ่ก็แจ้งให้ พฐ. จังหวัด มาตรวจเก็บให้ อุปกรณ์และเครื่องมือของ พฐ...ทันสมัยกว่า...เชี่ยวชาญกว่า ถ้าเค้ายังไม่ว่าง เราพอ รอได้ ก็จ้ะรอ แต่ถ้ารอไม่ไหว เราก็ไปตรวจก่อน ตรวจเก็บเท่าที่ทำได้ ถ้าได้ พยานหลักฐานไม่ครบหรือไม่พอ ค่อยมาตรวจใหม่”

“ที่นี้ ไม่เคยมีกระเป๋าดูตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนะ...ไม่เคยเห็น...ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ก็ จะใช้การจดบันทึก หรือถ่ายภาพเอาไว้ ส่วนตลับเมตร ถูมือ ก็หาซื้อมาใช้เอง กล้องของโรงพักก็มี แต่เป็นแบบกล้องใช้ฟิล์มเก่ามาก ใช้ไม่ได้แล้ว พนักงาน สอบสวนส่วนใหญ่ ก็ซื้อหากกล้องแบบดิจิทัลมาใช้เอง หรือบางคนก็ใช้โทรศัพท์ ถ่ายรูปเอา ถ้าต้องเก็บลายนิ้วมือแฝง ก็เก็บพยานวัตถุไปทั้งชิ้น แล้วส่งให้ พฐ. ตรวจพิสูจน์ แต่ถ้า พฐ.จังหวัดมาร่วมตรวจด้วย เค้าจะมีอุปกรณ์และสารเคมีเพื่อ เก็บลายนิ้วมือแฝงมาด้วย ก็ไม่ต้องยกพยานวัตถุไป”

“ไปอบรมกลับมา ก็อยากจะลองฝีมือ พอลองเปิดกระเป๋าดู...มันเสื่อมและหมดอายุ หมดแล้ว ไม่เคยมีใครมาเปลี่ยนหรือหามาเพิ่มเติมเลย”

โดยปกติแล้วในงานสอบสวน จะมียานพาหนะเป็นรถยนต์ปิกอัพสำหรับใช้ในภารกิจต่างๆ ด้านการสอบสวน เช่น การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การนำผู้ต้องหาไปศาล การไปเป็นพยานที่ศาลของ พนักงานสอบสวน การส่งพยานหลักฐานเพื่อตรวจพิสูจน์ หรืองานธุรการสอบสวนอื่นๆ เป็นต้น จะ เห็นได้ว่างานด้านการสอบสวนมีความจำเป็นจะต้องใช้ยานพาหนะในการดำเนินการ จากการสัมภาษณ์เชิง ลึก พบว่าสถานีตำรวจภูธรจะมีรถยนต์สำหรับงานด้านสอบสวน จำนวน 1-2 คัน ในการใช้งานจะให้ ความสำคัญต่อการนำตัวผู้ต้องหาไปศาลก่อน ถ้าต้องมีเหตุไปตรวจสถานที่เกิดเหตุในช่วงเวลาเดียวกัน พนักงานสอบสวนควรจะต้องไปขอใช้รถยนต์จากงานอื่นๆ หรืออาจใช้รถยนต์ส่วนตัวแล้วแต่กรณีไป สำหรับภารกิจอื่นๆ ของพนักงานสอบสวน เช่น การไปเป็นพยานศาล การส่งหลักฐานเพื่อตรวจพิสูจน์ หรือการสอบปากคำพยานก็ตาม พนักงานสอบสวนมักจะดำเนินการด้วยรถยนต์ส่วนตัวอยู่เสมอ

เนื่องจากรถยนต์ 20 ต้องใช้ในงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ และในสถานีตำรวจบางแห่ง รถยนต์ 20 มักมีสภาพเก่าทรุดโทรมเนื่องจากอายุการใช้งาน และไม่มียงบประมาณในการจัดซื้อใหม่นั้นเอง

“รถยนต์ 20 มีคันเดียว ถ้าวันนั้นมีไปเป็นพยานศาล...ก็ต้องยืมรถจากงานอื่น หรือไม่ก็ต้องเอารถส่วนตัวไปตรวจที่เกิดเหตุ”

นอกจากนี้ยังขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือจำเป็นที่ต้องใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุอีกหลายประการ อาทิเช่น Police line ถุงมือ อุปกรณ์หรือวัสดุใช้ป้องกันการปนเปื้อนของพยานหลักฐาน กล้องถ่ายรูป ภาพขณะบรรจุหรือหีบห่อพยานหลักฐาน เป็นต้น ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากสถานีตำรวจไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนสำหรับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทำให้พนักงานสอบสวนต้องจัดหามาใช้ด้วยตนเองตามกำลังของแต่ละบุคคล ทั้งนี้รวมไปถึงหมวกพิมพ์ กระดาษที่ใช้ในการบันทึกหรือทำสำนวน ตลอดจนตู้และสถานที่เก็บรักษาพยานหลักฐานก็ขาดแคลนเช่นเดียวกัน

พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกัน เกี่ยวกับการใช้งบประมาณส่วนตัวเพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปส่งตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน และตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

“เมื่อมีเหตุ...ก็มีค่าใช้จ่ายตามมา บางครั้งต้องให้ค่าน้ำมันเจ้าหน้าที่มูลนิธิช่วยพาคนเจ็บไปโรงพยาบาล หรือต้องจ้างรถของมูลนิธินำส่งศพไปตรวจพิสูจน์ที่นิติเวช หรือค่าเดินทางไปส่งพยานหลักฐานตรวจพิสูจน์ที่ พฐ. กลาง ที่พนักงานสอบสวนต้องไปส่งเอง จาก.....ไปกรุงเทพ เสียเวลาไปทั้งวัน ค่าน้ำมันก็แพงหน่อย ก็เราอยู่ไกล ไหนจะค่ากระดาษ ค่าหมวกพิมพ์... จ่ายกันเองทั้งหมด...ค่าทำสำนวนที่ได้ไม่พอจ่าย”

จากผลการศึกษานี้ มีความสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกพร แสนแก้ว (2552) และ โกสินทร์ หินเธาว์ (2560) ที่ได้ให้ความเห็นในทำนองเดียวกันว่า ความพร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์สารเคมีที่ใช้ตรวจ และการมีเครื่องมือตรวจเก็บที่ทันสมัย จะทำให้งานตรวจสถานที่เกิดเหตุนั้นมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.1.2.5 ปัญหาด้านการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานหลักที่พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ ต้องประสานงานเพื่อร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุ ได้แก่ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัดหรือศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 แพทย์ชันสูตรพลิกศพจากโรงพยาบาลในเขตพื้นที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายอื่นๆ พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน และเจ้าหน้าที่สนับสนุนอื่นๆ

สำหรับหน่วยงานที่มีภารกิจหลักต้องสนับสนุนงานตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายต่างๆ เจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน จะมีหน้าที่ในการสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้นการติดต่อประสานงานให้มาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จึงมักไม่มีปัญหา เว้นแต่จะมีเหตุที่กำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งอาจใช้เวลาจนดำเนินการในเหตุนั้นๆ เสร็จสิ้น เนื่องจากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน จะมีทีมตรวจสอบที่เกิดเหตุเวรรับผิดชอบในแต่ละช่วงเวลาเพียงทีมเดียว จึงเป็นสาเหตุให้ศูนย์ต้องเลือกพิจารณาสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามลำดับความสำคัญ ในส่วนของคดีไม่รุนแรงหรือทราบตัวผู้กระทำความผิดเช่น คดีทำร้ายร่างกาย หรือคดีจราจรบนท้องถนน ก็จะมีได้สนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้แก่พนักงานสอบสวน

สำหรับหน่วยงานที่มีได้มีภารกิจหลักโดยตรงในการสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่จำเป็นต้องร่วมตรวจสอบที่เกิดเหตุตามที่กฎหมายได้บัญญัติเอาไว้ ก็จะมีปัญหาเรื่องความพร้อมในการตรวจสอบที่เกิดเหตุ เนื่องจากกำลังปฏิบัติภารกิจหลักอยู่นั่นเอง นอกจากนี้การตรวจสอบที่เกิดเหตุ เป็นภาระงานและความรับผิดชอบที่ถูกเพิ่มเติมไปจากภาระงานหลักที่เป็นหน้าที่ประจำ ยกตัวอย่าง เช่น

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 150 ได้บัญญัติให้พนักงานสอบสวนชั้นสูตรพลิกศพร่วมกับแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ หรือแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐหรือแพทย์ประจำสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วมักพบปัญหาและข้อจำกัด ดังนี้

- (1) ขาดแคลนแพทย์ทางนิติเวชศาสตร์ พบว่าโรงพยาบาลโดยส่วนใหญ่ไม่มีแพทย์นิติเวช ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการชันสูตรพลิกศพ
- (2) แพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐหรือสาธารณสุขจังหวัด

ดังนั้น ในการร่วมชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวน จึงมักเป็นแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐในพื้นที่นั่นเอง ซึ่งแพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐ จะมีภารกิจหลัก คือ การตรวจรักษาผู้ป่วยที่มีจำนวนมากในแต่ละวัน ดังนั้น เมื่อมีเหตุที่พนักงานสอบสวนต้องร้องขอให้แพทย์ร่วมชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุ จึงไม่สามารถเดินทางมาได้ในพื้นที่ มักต้องใช้เวลารอการชันสูตรเป็นเวลานาน ซึ่งพนักงานสอบสวนล้วนมีความเข้าใจในการปฏิบัติงานของแพทย์เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีประเด็นในด้านความรู้ความเข้าใจในการชันสูตรพลิกศพเพื่อตรวจหาวัตถุพยานหรือพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากร่างกายผู้เสียชีวิต เพื่อใช้สืบสวนหาข้อเท็จจริงของการเสียชีวิตหรือเชื่อมโยงไปถึงบุคคลที่อาจเป็นผู้ทำให้เสียชีวิต ซึ่งโดยปกติแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐหรือสาธารณสุข มักจะไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในด้านการตรวจเพื่อหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นี้ ดังนั้น อาจทำให้การชันสูตรพลิกศพนั้น ไม่ให้ความสำคัญและละเลยวัตถุพยาน

ที่สำคัญไป และถ้ามีการนำผู้เสียชีวิตไปชันสูตรพลิกศพเบื้องต้นที่โรงพยาบาล ก็จะทำให้ขาดความเชื่อมโยงของพยานหลักฐานบนร่างกายผู้เสียชีวิตกับสถานที่เกิดเหตุ หรืออาจเป็นการทำลายพยานหลักฐานหรือทำให้เกิดการปนเปื้อนของวัตถุพยานบนร่างกายผู้เสียชีวิตได้

“โดยส่วนใหญ่แล้วแพทย์ที่มาร่วมชันสูตรจะเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาลของรัฐที่เป็นเวรตรวจรักษา เมื่อพนักงานสอบสวนโทรประสานไป...ก็มักแจ้งว่าแพทย์ติดตรวจคนไข้ ชันสูตรตรวจตึก ซึ่งล้วนแต่เป็นงานประจำของแพทย์...ก็ต้องรองานว่าแพทย์จะมา บางคดีจำเป็นต้องยกศพไปชันสูตรที่โรงพยาบาล เพราะมีปัญหาการรักษาสถานที่เกิดเหตุ...รอนานไม่ได้ เช่น ทำให้การจราจรติดขัด สภาพภูมิอากาศไม่เอื้ออำนวย เช่น ฝนตก...”

“เหตุเกิดในวันธรรมดา หมอยังไม่ค่อยอยากมาชันสูตรศพเลย เพราะเป็นการไปเพิ่มภาระให้หมอ ยิ่งถ้าเหตุเกิดช่วงกลางคืนหรือเป็นวันหยุด จะติดต่อประสานงานได้ยากมาก บางครั้งก็ไม่มาร่วมตรวจ พนักงานสอบสวนก็แก้ปัญหากันไป”

“ส่วนใหญ่หมอที่มาร่วมตรวจ...จะมาช้า เพราะต้องตรวจคนไข้ให้เสร็จก่อน...หมอบางคนเคยพูดว่า...โรงพยาบาลเล็ก หมอมีน้อย...ต้องเลือกช่วยคนเป็นก่อนนะ คนที่ตายแล้ว...น่าจะรอได้”

ในทำนองเดียวกันกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น ในกรณีที่ผู้เสียชีวิต อันเนื่องมาจากการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎหมายได้กำหนดให้พนักงานอัยการ และพนักงานฝ่ายปกครอง ต้องร่วมชันสูตรพลิกศพในสถานที่เกิดเหตุร่วมกับพนักงานสอบสวน หรือในกรณีที่มีเหตุเกี่ยวกับไฟฟ้าหรือเหตุเพลิงไหม้ก็ต้องขอการสนับสนุนเจ้าหน้าที่การไฟฟ้า เจ้าหน้าที่ดับเพลิง หรือเจ้าหน้าที่เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ ที่พนักงานสอบสวนเห็นสมควรจำเป็นต้องประสานขอความช่วยเหลือเฉพาะกิจเป็นครั้งคราว ซึ่งในกรณีเช่นนี้ มักจะมีได้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อเวลาที่ใช้ในการดำเนินกาตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่อาจมีความล่าช้าและใช้เวลานานมากขึ้น

“เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ไม่ค่อยยอมเข้าใจการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ที่มีกฎหมายและข้อบังคับเป็นกรอบในการปฏิบัติงาน จะทำตามใจไม่ได้”

ในส่วนของเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิหรืออาสาสมัครนั้น มีทั้งในกรณีที่ได้รับการประสานงานให้ไปช่วยเหลือในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ และเดินทางไปสถานที่เกิดเหตุเอง เนื่องจากได้รับข้อมูลจาก

แหล่งข่าว ก็จะเดินทางไปถึงสถานที่เกิดเหตุได้รวดเร็วมาก เพราะมีความคล่องตัวสูง อย่างไรก็ตามก็ดี พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องเรื่องการเข้าสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่มูลนิธิ ที่มักมีปัญหาในการเหยียบย่ำสถานที่เกิดเหตุ หยิบจับสิ่งของในสถานที่เกิดเหตุ จึงทำให้พยานหลักฐานมักถูกทำลายไป จากการไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ ไม่สามารถตรวจสอบจริยธรรมของเจ้าหน้าที่มูลนิธิได้ เนื่องจากเป็นสมาชิกของหน่วยงานเอกชน ที่ส่วนใหญ่มาจากบุคคลที่อาสาเข้ามาปฏิบัติงานในมูลนิธิ

4.1.2.6 ปัญหาด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

จากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวน ได้ข้อมูลสอดคล้องกันในเรื่องข้อจำกัดในด้านระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย โดยสรุปดังนี้

1. ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานที่สนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้แก่พนักงานสอบสวนนั้น ยังคงมีข้อจำกัดอันเนื่องมาจากประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน ดังนี้ ตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ในข้อ 10.1 ได้กำหนดไว้ว่า เมื่อมีคดีอาญาเกิดขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ให้พนักงานสอบสวนทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอง เว้นไว้แต่คดีสำคัญ ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นว่ามียุทธวิธีหรือหลักฐานซึ่งต้องใช้เครื่องมือทางวิทยาการและจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐาน ก็ให้พนักงานสอบสวนแจ้งกองพิสูจน์หลักฐาน เพื่อจัดเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานไปทำการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและถ่ายรูปร่วมกับพนักงานสอบสวนในคดีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- (1) คดีความผิดต่อชีวิต
- (2) คดีฆ่าตัวตาย แต่มีพฤติการณ์อันน่าสงสัยว่าอาจถูกผู้อื่นฆ่าตาย
- (3) คดีความผิดฐานลักทรัพย์และมีร่องรอยในที่เกิดเหตุ
- (4) คดีความผิดฐานชิงทรัพย์และมีคนตาย
- (5) คดีความผิดฐานปล้นทรัพย์
- (6) คดีวางเพลิงหรือเพลิงไหม้โดยไม่ทราบสาเหตุ
- (7) คดีอุบัติเหตุขั้รถชนแล้วขับหนี รถชนแล้วตัวคนขับหนี หรือรถชนมีคนตายที่เป็นปัญหา (ถ้ามีตำรวจหน่วยอื่นถ่ายรูปให้แล้วก็ไม่ต้องแจ้ง)
- (8) คดีสำคัญอื่นๆ ที่มีร่องรอยหรือหลักฐานในที่เกิดเหตุ

จะเห็นได้ว่าระเบียบการตำรวจได้กำหนดขอบเขตคดีในการสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเอาไว้ ทำให้เกิดเป็นข้อจำกัดในการดำเนินการการตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอื่นๆ นอกเหนือจากที่กำหนดเอาไว้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุที่พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการเพียงลำพัง จากคำให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีข้อคิดเห็นที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานมีส่วนร่วมตรวจสถานที่เกิดเหตุในทุกคดีด้วยเหตุผลสองประการ คือ ประการแรกเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานได้รับการฝึกอบรมเพื่อมาปฏิบัติงานด้านการตรวจเก็บพยานหลักฐานโดยตรงจึงมีความรู้ความเชี่ยวชาญตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ และประการที่สองการที่เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานเป็นผู้เก็บรวบรวมพยานหลักฐานจะเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือจากประชาชนว่าจะมีได้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อรูปคดี เนื่องจากจะมีได้มีการติดต่อหรือพบปะพูดคุยกับทั้งผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือคู่กรณีในเหตุฯหรือคดีนั้นๆ ในด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุมากกว่าพนักงานสอบสวน จึงควรมีการปรับปรุงระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีในข้อ 10 ให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานสามารถสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุในทุกคดีที่ได้รับการร้องขอจากพนักงานสอบสวน กอปรกับในปัจจุบันอัตรากำลังของพนักงานสอบสวนมีความขาดแคลนถึงขั้นวิกฤต ดังนั้นการสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐานจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดีมากกว่าการปฏิบัติหน้าที่เพียงลำพัง

“พฐ. มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณ จึงต้องพิจารณาสนับสนุนการตรวจที่เกิดเหตุตามความจำเป็น และตามลำดับความสำคัญ”

2. ไม่มีกฎหมายที่รองรับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ เนื่องจากสถานที่เกิดเหตุเป็นแหล่งรวมวัตถุพยานในคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งปัญหาของการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ นอกจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแล้ว ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ ประชาชน สื่อมวลชน เจ้าของสถานที่เกิดเหตุ จะเข้าไปภายในสถานที่เกิดเหตุทั้งโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม ทำให้เกิดความเสียหายต่อพยานหลักฐานที่อยู่ในสถานที่เกิดเหตุต่างๆ ได้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การป้องกันและรักษาพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุของประเทศไทย ยังขาดประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้บัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงอำนาจในการควบคุมมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความไม่มั่นใจในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้นในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้แต่เพียง “ตักเตือน” หรือ “ขอรับรอง” บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปในสถานที่เกิดเหตุเท่านั้น

“ห้ามยากนะ ไทยมุง...อยากรู้อยากเห็น...นักข่าวก็ด้วย...ห้ามตรงนี้ ก็ไปตรงโน้น
เจ้าของสถานที่...เค้าก็ห่วงของเค้า จะไม่ให้เข้า...เราก็รับผิดชอบสมบัติเค้าไม่ไหว”

“พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจไปบังคับ ก็ได้แต่ขอร้องกัน...ฟัง
บ้าง ไม่ฟังบ้าง”

พนักงานสอบสวนบางส่วน ได้เสนอ ให้มีการบัญญัติเป็นข้อกำหนด หรืออาจกำหนดเป็น
ระเบียบปฏิบัติการรักษาสถานที่เกิดเหตุเป็นการภายในเช่นเดียวกับระเบียบการรักษาสถานที่เกิดเหตุ
ของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติญี่ปุ่น ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจในการดำเนินการ
กับบุคคลที่ขัดขวางหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเชื่อว่า
จะทำให้ปัญหาการเข้าสถานที่เกิดเหตุของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องมีจำนวนลดลง และส่งผลทำให้การ
ตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้การบัญญัติเป็นข้อ
กฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการตรวจสถานที่
เกิดเหตุอีกด้วย

4.1.2.7 ปัญหาอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ยังพบปัญหาและอุปสรรคอีกหลายประการที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพของงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และยังส่งผลต่อขวัญกำลังใจของพนักงาน
สอบสวนอีกด้วย เช่น

ด้านงบประมาณ พนักงานสอบสวนให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า งบประมาณที่ได้รับการ
จัดสรรสำหรับงานตรวจสถานที่เกิดเหตุ นั้นไม่เพียงพอ เมื่อเปรียบเทียบกับอาชญากรรมที่นับวันจะมี
จำนวนที่เพิ่มขึ้น ทำให้พนักงานสอบสวนต้องใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวมาใช้จ่ายในด้านเครื่องมือและ
อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน ด้านการสอบสวน เนื่องจากสถานีตำรวจไม่มีงบประมาณในส่วนนี้ เช่น
คอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ หมึกพิมพ์ กล้องถ่ายรูป กระจาด เป็นต้น นอกจากนี้ ในการตรวจสถานที่
เกิดเหตุ ก็มีค่าใช้จ่ายเช่นกัน เช่น ค่าน้ำมันที่ใช้ในเดินทางไปตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือส่ง
พยานหลักฐานเพื่อตรวจพิสูจน์ ค่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ สายวัดระยะทาง สมุดจด
บันทึก ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนมีค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ทุน
ทรัพย์ส่วนตัวจัดซื้อมาใช้ในเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน ซึ่งจะส่งอิทธิพลต่อประสิทธิภาพ
ของการปฏิบัติงาน เพราะพนักงานสอบสวนก็จะพิจารณาดำเนินการเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

“ที่โรงพักไม่มี police line ต้องให้สายตรวจไปซื้อเชือกฟางมาถักที่เกิดเหตุไว้ก่อน”

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในระดับสถานีตำรวจ ซึ่งจะได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อบริหารจัดการสถานีตำรวจในภาพรวม ไม่ได้มีการจัดสรรมา เฉพาะงานสอบสวน งานปราบปราม งานสืบสวน งานธุรการ ค่าสาธารณูปโภคหรืออื่น ๆ ดังนั้น หัวหน้าสถานีต้องใช้ดุลยพินิจในการจัดสรรงบประมาณให้แก่ละงาน ค่าใช้จ่ายต่างๆ ของสถานีตำรวจ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น งานการถวายความปลอดภัย ฯ เป็นต้น ซึ่งโดยปกติงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปีนั้น ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าสถานีตำรวจบางแห่งค้างชำระค่าไฟฟ้า ค่าน้ำประปา หรือค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเป็น จำนวนมาก เป็นข้อคิดเห็นที่สะท้อนด้านงบประมาณของสถานีตำรวจที่ไม่เพียงพอ ซึ่งยังมีได้รวมถึง ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อติดตามตัวผู้กระทำความผิดในคดีซึ่งนับวันจะมีจำนวนที่ เพิ่มขึ้น

ด้านการรับส่งพยานหลักฐานที่เป็นของกลางเพื่อตรวจพิสูจน์ ตามระเบียบปฏิบัติในการ ส่งของกลางไปตรวจพิสูจน์ กำหนดให้พนักงานสอบสวนต้องเดินทางไปส่งของกลางทุกอย่างด้วย ตนเองทุกครั้ง ทำให้เสียเวลาเดินทางและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนจึง รวบรวมพยานหลักฐานพยานหลักฐานให้ได้จำนวนหนึ่ง จึงจะเดินทางไปส่งตรวจพิสูจน์ หรือถ้า พิจารณาเลือกส่งตรวจเท่าที่จำเป็น ซึ่งอาจเพียงพอหรือไม่เพียงพอในการดำเนินคดี นอกจากนี้ ยังพบ ข้อจำกัดในประเด็นที่ ศูนย์พิสูจน์หลักฐานจังหวัด หรือศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 7 ไม่สามารถตรวจพิสูจน์ พยานหลักฐานบางประเภทได้ จำเป็นต้องส่งตรวจพิสูจน์ที่กองพิสูจน์หลักฐานกลาง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่ง

“หน่วยงานในภูมิภาคตรวจพิสูจน์ได้บางรายการที่ไม่ค่อยยุ่งยาก บางอย่าง เช่น ตรวจ DNA ต้องส่งไปตรวจที่ส่วนกลาง ทำให้ใช้เวลานาน แนวโน้มการใช้หลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์น่าจะมากขึ้นเรื่อย ๆ”

ด้านความร่วมมือจากผู้เสียหาย พยาน หรือเจ้าของสถานที่ที่เกิดเหตุ พนักงานสอบสวน โดยส่วนใหญ่ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากผู้เสียหายเท่าที่ควร ซึ่งจะส่งผล ต่อแนวทางในการตรวจหาวัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุ ในส่วนของพยาน มักไม่ให้ความร่วมมือใน การเป็นพยานในชั้นศาล เนื่องจากกลัวได้รับความเดือดร้อน และเจ้าของสถานที่ที่เกิดเหตุ มักจะไม่ให้ ความร่วมมือในการปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุเป็นเวลานาน ทำให้การตรวจค้นพยานหลักฐานต้อง ดำเนินการอย่างรวดเร็ว และมักประสบปัญหาเมื่อจำเป็นต้องเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุซ้ำ เนื่องจาก พยานหลักฐานไม่เพียงพอ ซึ่งพนักงานสอบสวนจะพบว่า มีการเคลื่อนย้ายวัตถุและสิ่งของภายใน สถานที่เกิดเหตุไปแล้ว

นอกจากนี้ ผู้บังคับบัญชา ไทยมุงและสื่อมวลชน ก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ในการเข้าสถานที่เกิดเหตุที่อาจทำลายพยานหลักฐาน หรือเพิ่มวัตถุพยานให้แก่สถานที่เกิดเหตุนั่นเอง

4.1.3 วิธีคิดและทัศนคติของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยขออนุญาตคำว่า “วิธีคิด” หมายถึง การคิดหรือกระบวนการคิดที่มาจากหลักการและเหตุผลในการดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีวิธีคิดที่แตกต่างกันไปตามความรู้และประสบการณ์ และคำว่า “ทัศนคติ” หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดที่มาจาก การเรียนรู้และประสบการณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่

ดังนั้น ในการศึกษาวิธีคิดและทัศนคติของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจภูธรที่มีปริมาณคดีในระดับมาก สถานีตำรวจที่มีปริมาณคดีในระดับปานกลาง และสถานีตำรวจที่มีปริมาณคดีในระดับน้อย ซึ่งสถานีตำรวจแต่ละแห่ง จะมีความแตกต่างกันในด้านความหนาแน่นของประชากร อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และภูมิประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อลักษณะของคดีอาญาที่เกิดขึ้นก็จะมี ความแตกต่างกันไป

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าพนักงานสอบสวนในทุกระดับชั้นยศและทุกตำแหน่ง มีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นแหล่งรวมพยานหลักฐาน วัตถุพยาน หรือร่องรอยต่างๆ ที่ผู้กระทำความผิดได้ทิ้งเอาไว้ในสถานที่เกิดเหตุ โดยสามารถนำมาใช้เชื่อมโยงเหตุการณ์ ตัวบุคคลและสถานที่ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของเหตุอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ดังนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับแจ้งเหตุ แล้ว ถ้าต้องการผลสัมฤทธิ์ในการสืบหาข้อเท็จจริงของเหตุนั้นๆ พนักงานสอบสวนจะต้องรีบเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพื่อป้องกันและรักษา สถานที่เกิดเหตุมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ถูกทำลาย หรือถูกเพิ่มเติมพยานหลักฐานจากบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง หรืออาจเกิดความเสียหาย อันเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของสถานที่เกิดเหตุเอง โดยในการตรวจค้นวัตถุพยานจะต้องใช้ความชำนาญและความเชี่ยวชาญ มีความละเอียดรอบคอบ ไม่มองข้ามผ่านวัตถุใดๆ เพราะนั่นอาจเป็นเพียงวัตถุชิ้นเดียวที่จะสามารถเชื่อมโยงถึงตัวบุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์ได้ ต้องมีทักษะการเชื่อมโยงที่ดี นอกจากนี้ ยังต้องมีความรู้ในการเก็บและการรักษาพยานหลักฐานให้ถูกต้องตามหลักการ มีการถ่ายภาพ ทำแผนผัง และที่สำคัญต้องมีห่วงโซ่ของการครอบครองพยานหลักฐานอย่างชัดเจน

ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกเหนือจากพนักงานสอบสวนแล้วยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีส่วนในการสนับสนุน เช่น อุปกรณ์และเครื่องมือในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่มีความทันสมัย การสนับสนุนช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายต่างๆ เจ้าหน้าที่อาสาสมัครและเจ้าหน้าที่จากมูลนิธิต่างๆ เป็นต้น ในทางกลับกันในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ มักพบปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัด ที่ทำให้เกิดการลดทอนประสิทธิภาพของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เช่น ไทยมุง ผู้สื่อข่าว สภามหาวิทยาลัยและภูมิภาคและภูมิภาคของประเทศของสถานที่เกิดเหตุในกรณีที่อยู่กลางแจ้ง ความกังวลของเจ้าของสถานที่เกิดเหตุในกรณีที่อยู่ในอาคาร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ด้วจักรสำคัญในการอำนวยความสะดวกเบื้องต้น ก็คือ พนักงานสอบสวน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมายในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงของคดี ดังนั้น ถ้าพนักงานสอบสวนมีทัศนคติในการปฏิบัติงานที่เป็นเชิงบวกร่วมกับวิธีคิดที่มีต่อการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงในการคลี่คลายคดีอย่างเต็มกำลังความสามารถ ก็จะสามารถส่งผลให้สามารถอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลที่ได้รับความเสียหายหรือผลกระทบจากเหตุเหล่านั้นๆ ถึงแม้ในบางครั้งจะไม่สามารถตามจับตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษได้ในทันทีก็ตาม แต่ก็ส่งผลในด้านจิตใจแก่ผู้เสียหายและญาติไม่มากนักน้อย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพนักงานสอบสวนมีทัศนคติหรือกรอบวิธีคิดในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่ผ่านมา โดยสามารถสรุปและจำแนกกลุ่มโดยใช้เป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ในทางคดี ออกได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

วิธีคิดแบบที่ 1 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อผลสัมฤทธิ์ในทางคดีและอำนวยความสะดวก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีกรอบวิธีคิดเบื้องต้นในการทำงานเดียวกัน ก็คือ พยานหลักฐานสำคัญที่สามารถให้ข้อมูลหรือยืนยัน หรือใช้เชื่อมโยงกับเหตุอาชญากรรมกับสถานที่ และบุคคลที่กระทำความผิดได้นั้น พนักงานสอบสวนจะต้องรีบเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด โดยต้องให้ความสำคัญต่อการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และต้องใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามบริบทและข้อมูลที่ได้จากผู้เสียหายหรือผู้เห็นเหตุการณ์ ด้วยความละเอียด รอบคอบ และระมัดระวังการปนเปื้อนของวัตถุพยานที่จะมาจากบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง และการที่วัตถุพยานในสถานที่เกิดเหตุอาจถูกทำลายไปโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของบุคคลที่อยู่ใกล้เคียง

“...มีเหตุ ต้องแจ้งให้สายตรวจไปที่เกิดเหตุ จัดการป้องกันที่เกิดเหตุเอาไว้ก่อนแล้ว
พนักงานสอบสวนก็ต้องรีบไป”

“ตรวจที่เกิดเหตุ ต้องประเมินได้ว่า...เหตุแบบนี้...ควรจะมีวัตถุพยานอะไรบ้าง...”

“เจ้าหน้าที่ตำรวจ อยากจับผู้กระทำความผิดให้ได้ทั้งนั้น”

นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนยังให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า การตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องเพศ ชีวิต และร่างกาย โดยเฉพาะถ้าเป็นคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีสำคัญที่มีความรุนแรงและอยู่ในความสนใจของประชาชนแล้ว การดำเนินการทุกขั้นตอนของการสืบสวนสอบสวนจะมีทีมร่วมดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสถานที่เกิดเหตุ สืบสวนสอบสวน ติดตาม จนสามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ โดยพนักงานสอบสวนต้องมีหน้าที่ดำเนินการ ติดตาม รวบรวมข้อมูล และประมวลผลเพื่อทำสำนวนคดีต่อไป ดังจะเห็นได้จากในหลายๆ คดี ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยในความสามารถคลี่คลายคดีได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ที่มาจากความร่วมมือของเจ้าหน้าที่หลายๆ ฝ่าย นั่นหมายถึง การทำงานเป็นทีมและได้รับการสนับสนุนทรัพยากรบุคคล อุปกรณ์เครื่องมือ และอื่นๆ เพื่อใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนเพื่อคลี่คลายคดี

แต่ในอีกหลายๆ คดีที่พนักงานสอบสวนได้รับแจ้งเหตุแล้วต้องดำเนินการประสานงานเพื่อขอการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ซึ่งอาจได้รับการสนับสนุนไม่ทุกคดี ทำให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุต้องดำเนินการโดยไม่มีทีมสนับสนุนช่วยเหลือ อาจทำให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุที่มีความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พนักงานสอบสวน ได้ข้อสรุปว่า การตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนที่มีปริมาณคดีในจำนวนที่แตกต่างกันนั้น จะมีปัญหาและข้อจำกัดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่แตกต่างกันไป ดังนี้

1. สถานที่ตำรวจที่มีคดีมาก พนักงานสอบสวนจะมีความชำนาญในการสอบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุในคดีต่างๆ ที่มีรูปแบบของคดีที่หลากหลาย ทำให้เกิดทักษะและความรู้ที่มาจากประสบการณ์ ซึ่งส่งผลต่อทักษะกระบวนการคิดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการสอบสวนพยาน แต่เนื่องจากปริมาณงานที่มาก ก็จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเร่งรีบ ส่งผลให้อาจขาดความละเอียดรอบคอบ กอปรกับมีระเบียบข้อกำหนดด้านเวลาจากคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 419/2556 ลง

วันที่ 1 กรกฎาคม 2556 ซึ่งส่งผลกระทบต่อสำคัญแก่พนักงานสอบสวนที่มีปริมาณงานในความดูแล
 มากๆ ก่อให้เกิดเป็นความเครียดและการเอาตัวรอดในการปฏิบัติงาน ดังคำให้สัมภาษณ์บางส่วน

“คดีในมือ...มีปริมาณมาก...ต้องทำไปหลายคดีพร้อมๆ กัน ไม่อย่างนั้น ไม่มีความ
 คืบหน้าคดี...เดี่ยวโดนผู้เสียหายร้องเรียน ทำสำนวนไม่เสร็จ ไม่ทัน ไม่เรียบร้อย...ก็ถูก
 ตำหนิ โดนบ่อยๆ ก็เครียดนะ”

“คดีที่รับผิดชอบมีมากมาย...เข้าเวร ก็รับคดีเพิ่ม...พักเวร... ก็สะสางคดีไปศาล สอบ
 พยาน ส่งหลักฐานตรวจพิสูจน์ รายงานความคืบหน้าคดี ทำสำนวน ...ทำแทบไม่ได้
 หยุด...ยังทำไม่ค่อยทันเลย...บางคดี...คุยกันรู้เรื่อง...ก็ใช้เวลาน้อย บางคดีคุยไม่รู้เรื่อง...
 ก็ใช้เวลานาน บางคดีต้องตามตัว...ก็ต้องรอหน่อย แต่ละคดีใช้เวลาไม่เท่ากัน”

“ผู้เสียหายในยุคนี้...ร้องเรียนเก่ง โพสต์ลงโซเชียลบ้าง ฟ้องนายบ้าง”

“ผู้เสียหาย...ต้องการให้คดีคืบหน้าทุกคน...แต่...ไม่มีพยาน ไม่มีหลักฐาน และไม่มี
 เวลา...แล้วจะให้คืบหน้าได้อย่างไร”

2. สถานีดำรวจที่มีคดีน้อย พนักงานสอบสวนสามารถดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบ
 โดยเฉพาะในคดีที่ดำเนินการอยู่บ่อยๆ ก็จะมีคามชำนาญในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการ
 สอบสวน ข้อกฎหมายต่างๆ ตลอดจนการทำสำนวนการสอบสวน อย่างไรก็ตาม สถานีดำรวจภูธรที่มี
 ปริมาณคดีน้อยๆ ความหนาแน่นของประชากรน้อย การเกิดคดีความก็น้อยลงไปตามสัดส่วน โดย
 ส่วนใหญ่แล้วรูปแบบของคดีที่เกิดขึ้นก็จะไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม เช่น ถ้าเป็นเขต
 เกษตรกรรม คดีที่เกิดขึ้นมักเป็นคดีลักทรัพย์ คดีทะเลาะวิวาทในวงสุรา คดีเสพยาเสพติด เป็นต้น ถ้า
 เป็นเขตอุตสาหกรรม ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากรสูง คดีที่เกิดขึ้นจะมีความหลากหลายและมี
 ความซับซ้อนมากขึ้น ตั้งแต่ คดีลักทรัพย์ คดีชิงทรัพย์ คดีล่อลวงข่มขืน คดีทะเลาะวิวาท คดีทำ
 ร้ายร่างกาย คดียาเสพติด คดีฆาตกรรม คดีฉ้อโกง เป็นต้น ดังนั้น ถ้าพนักงานสอบสวนปฏิบัติงาน
 ด้านการสอบสวนที่สถานีดำรวจภูธรที่มีปริมาณคดีน้อยๆ สัดส่วนของพนักงานสอบสวนก็จะน้อยไป
 ด้วย ทำให้โอกาสในการพัฒนาสมรรถนะพนักงานสอบสวนจากประสบการณ์ในการทำคดีก็น้อยตาม
 ไปด้วย นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองในด้านการสอบสวนอีกด้วย

“มีพนักงานสอบสวน 2 คน ผลัดกันเข้าเวรคนละ 48 ชั่วโมง...ไม่อย่างนั้น ไปไหนไม่ได้เลย”

“ช่วงปกติ...ไม่ค่อยมีคดี เพราะแถวนี้เป็นสวนผลไม้...แต่ถ้าเป็นช่วงกวาดล้าง ก็จะมีคดีเสพ...คดีขาย มาบ้าง”

“มีครอบครัวอยู่ที่นี้ ให้ย้ายไปไกลๆ ก็เดือดร้อน...อายุก็มากแล้วให้ไปอบรม...ก็ไม่อยากไปแล้ว”

3. สถานีตำรวจที่มีคดีปานกลาง โดยส่วนใหญ่แล้วสถานีตำรวจที่มีปริมาณคดีในระดับปานกลาง มักจะเป็นสถานีตำรวจที่มีสภาพเศรษฐกิจขนาดปานกลาง มีความหนาแน่นของประชาชนตามสมควร ดังนั้นคดีที่เกิดขึ้นมักจะมีหลากหลายตามมาด้วย ดังนั้น พนักงานสอบสวนจะมีประสบการณ์ในการทำสำนวนการสอบสวน การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เพื่อตรวจหาพยานหลักฐาน ซึ่งจะนำไปสู่ความชำนาญและความเชี่ยวชาญในคดีต่างๆ ที่เพิ่มมากขึ้น

“อยู่ที่ สภ... มาหลายปี ไม่มีเวลาหยุดพักเลย เพิ่งย้ายมาเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวนที่ สภ...นี้ คดีนี้่้นน้อยกว่าที่ สภ...กว่าครึ่ง ก็เลยมีเวลาเป็นพี่เลี้ยงสอนงานให้พนักงานสอบสวนที่เพิ่งจบใหม่ได้”

“ถ้าสะสมคดีไปเรื่อยๆ ก็ไม่น่ามีปัญหา 419 นะ”

(419 หมายถึง คำสั่ง ตร. ที่ 419/2556 เรื่องการอำนวยความสะดวกธรรมชาติธรรมในคดีอาญา การทำสำนวน และมาตรการควบคุม ตรวจสอบ เรงรัดการสอบสวน)

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีวิธีคิดในแนวทางเดียวกัน คือ มีความปรารถนาให้สามารถคลี่คลายคดีได้ในทุกกรณี แต่ในความเป็นจริงจะสามารถทำได้มากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับความสลับซับซ้อนและบริบทของคดี ตลอดจนประสิทธิภาพและศักยภาพส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย

วิธีคิดแบบที่ 2 การตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในทางคดีเพียงอย่างเดียว

โดยพื้นฐานแล้ว พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน แต่ด้วยบริบทในการทำงานและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้พนักงานสอบสวนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้เป็นที่ไปตามกฎระเบียบและข้อบังคับ ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อความมั่นคงในหน้าที่การงานและความสัมพันธ์ของครอบครัว ยกตัวอย่างกรณีของพนักงานสอบสวนที่ต้องดูแลคดีในปริมาณมาก ที่ต้องปรับวิธีการทำงานให้มีความกระชับรัดกุมและไม่เพิ่มภาระงาน เช่น รับแจ้งความเท่าที่จำเป็น เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่จำเป็น ส่งตรวจวิเคราะห์พยานหลักฐานเท่าที่จำเป็น และทำสำนวนการสอบสวนให้เสร็จสิ้นทันเวลาที่กำหนด ถึงแม้ว่าสำนวนการสอบสวนอาจยังไม่สมบูรณ์หรือครบถ้วนในทุกประเด็นก็ตาม หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนขอกำลังสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐานในทุกคดีเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อลดภาระงานในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน การทำแผนผัง ถ่ายรูป ตลอดจนเป็นพยานในชั้นศาลก็ตาม นอกจากนี้ การตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยเจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐานจะช่วยลดความเสี่ยงในการถูกร้องเรียนของพนักงานสอบสวนได้อีกด้วย หรือในคดีที่คู่กรณีสามารถยอมความกันได้ พนักงานสอบสวนจะทำหน้าที่เป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ย เพื่อมิให้เกิดเป็นคดีความต่อไป ซึ่งเป็นการลดปริมาณคดีที่จะเข้าสู่ระบบอีกทางหนึ่งนั่นเอง

ดังนั้น พนักงานสอบสวนที่อยู่ในบริบทดังที่กล่าวมาข้างต้น ก็มักจะดำเนินการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยเลือกเก็บเฉพาะพยานหลักฐานที่คิดว่าสำคัญ ซึ่งอาจทำให้พยานหลักฐานบางสิ่งถูกมองข้าม หรือบางอย่างอาจถูกเพิ่มเติมเข้ามา โดยมีได้มีการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี จนอาจส่งผลต่อการติดตามตัวบุคคลที่กระทำความผิดได้ กล่าวคือ อาจมีการจับแพะเนื่องจากข้อมูลที่ได้จากวัตถุพยานไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากมีการปนเปื้อนของวัตถุพยาน หรืออาจไม่สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้เลย เนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ เป็นต้น

“ตอนนี้คิดแค่ว่า ทำอย่างไรให้งานเสร็จทันเวลา ทำอย่างไรให้ไม่โดนร้องเรียน”

“คดีไหน...ดูแล้วยอมความกันได้ ก็จะช่วยให้ออมๆ กันไป”

“จะไม่ลงเลขคดี...ก็ต้องดูผู้เสียหายด้วยว่าเป็นใคร คุณรู้เรื่องรีเปล่า...ระวังจะถูกร้องเรียน แต่จะให้ลงเลขคดีทุกคดีก็ไม่ไหว คดีไม่มีตัวไม่มีหลักฐาน ลงเลขคดีก็ต้องทำสำนวน ติดตามไม่ได้...ไม่มีเบาะแส เมื่อครบกำหนดเวลา ต้องมาทำเรื่องถอนเลขคดี...เสียเวลา”

“การทำสำนวน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเราคนเดียว ขึ้นอยู่กับคนอื่นเยอะแยะไปหมด ไม่ว่าจะเป็นผู้เชี่ยวชาญ พยาน หรือผลตรวจต่างๆ ทำไม่ทัน ก็โดน 419”

วิธีคิดแบบที่ 3 การตรวจสถานที่เกิดเหตุแบบไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

จากการสัมภาษณ์ ยังพบวิธีคิดของพนักงานสอบสวนอีกแบบหนึ่ง ก็คือ การตรวจสถานที่เกิดเหตุตามหน้าที่และสมรรถนะที่มีอยู่ วิธีคิดเช่นนี้มักเกิดขึ้นกับพนักงานสอบสวนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจขนาดเล็ก ปริมาณคดีไม่มาก และไม่มีปัจจัยสนับสนุนการทำงานหรือตรวจสถานที่เกิดเหตุ ที่สำคัญวิธีคิดนี้ มาจากความคุ้นชินในบริบทเช่นนี้เป็นเวลานานๆ รวมไปถึงพนักงานสอบสวนที่มีปัญหาด้านความเครียดสุขภาพ ครอบครัวและปัญหาอื่นๆ ทำให้ในการปฏิบัติงานหรือการตรวจสถานที่เกิดเหตุไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องมาจากความไม่สนใจ หรือการไม่ให้ความสำคัญ ดังนั้น ในการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุจึงอาจมีหรือไม่มีก็ได้ ในบางคดีอาจมีเพียงการสอบปากคำของพยานบุคคลเท่านั้น ผลการปฏิบัติก็จะเป็นไปตามข้อจำกัดและสมรรถนะของพนักงานสอบสวน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้ ทำให้โอกาสที่จะสามารถคลี่คลายคดีได้น้อยลง ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนคดีที่ไม่สามารถติดตามตัวบุคคลที่กระทำความผิด หรือข้อร้องเรียนของผู้เสียหายในเรื่องการติดตามตัวผู้กระทำความผิด ดังคำให้สัมภาษณ์ของพนักงานสอบสวนบางส่วน

“ตรวจที่เกิดเหตุคนเดียว วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือก็ไม่มี อาศัยถ่ายรูป ถ่ายคลิป จดบันทึก แล้วก็หาพยานบุคคล”

“เก็บเส้นผมไป ก็เก็บไว้ก่อน ไม่รู้จะส่งตรวจเปรียบเทียบกับใคร ถ้ามีผู้ต้องสงสัยแล้วค่อยส่งตรวจเปรียบเทียบทีหลัง”

จะเห็นได้ว่า วิธีคิดสามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระยะยาวของพนักงานสอบสวนอันเนื่องจากการที่พนักงานสอบสวนมีการปฏิบัติใดๆ ต่อเนื่องมายาวนานจะก่อให้เกิดเป็นความเคยชินและจะเปลี่ยนไปเป็นนิสัยในที่สุด (มัลลิกา นามสง่า, 2561, Maxwell Maltz, 2008 : อ้างถึงใน <https://www.posttoday.com/life/healthy/569487>) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Carol S. Dwek (2006) ที่กรอบความคิดหรือทัศนคติจะส่งผลต่อศักยภาพในการปฏิบัติงานของบุคคล ดังนั้น พนักงานสอบสวนที่มีกรอบวิธีคิดในการปฏิบัติงานแบบที่ 2 และ 3 จะสามารถเปลี่ยนแปลงกรอบวิธีคิดไปเป็นแบบที่ 1 ได้ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยหรือบริบทของการทำงานให้มีความเหมาะสมและมีการสนับสนุนปัจจัยที่มีความขาดหายไป ก็สามารถส่งเสริมให้

พนักงานสอบสวนสามารถกลับไปมีวิธีคิดตามแบบที่ 1 ได้ นอกจากนี้ ยังสามารถเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานได้จากการสนับสนุน “ปัจจัยจูงใจ” (Motivation factor) เช่น การได้รับการยกย่อง หรือได้รับการยอมรับในความรู้ความสามารถ หรือจากการสนับสนุน “ปัจจัยค้ำจุน” (Maintenance factor) เช่น มีเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีปัจจัยสนับสนุนการทำงานที่ดี เป็นต้น (โชติกา โชติกา ระโส, 2555 : หน้า 17 อ้างอิงจาก Herzberg, 1959)

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ในการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) นั้น ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของเป็นพนักงานสอบสวนในระดับระดับรองสารวัตร(สอบสวน) จนถึง ระดับรองผู้กำกับ (สอบสวน) ของสถานีตำรวจภูธรภาค 7 จำนวน 300 คน ได้ผลการศึกษา ดังนี้

4.2.1. การศึกษาข้อมูลสถานภาพทั่วไปของพนักงานสอบสวน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง แสดงได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 อายุของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 30 ปี	32	10.66
30 - 39 ปี	54	18.00
40- 49 ปี	74	24.67
ตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป	140	46.67
อายุเฉลี่ย, \bar{X} = 44.59 ปี SD = 9.5183		

ตารางที่ 4.1 แสดงอายุของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป มีจำนวน ถึง 140 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมา มีอายุอยู่ในช่วง 40-49 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 24.67 มีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 และมีอายุต่ำกว่า 30 ปี นั้น มีจำนวนน้อยที่สุด 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.66 และพนักงานสอบสวนโดยรวมมีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 44.59 ปี แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีอายุค่อนข้างสูง

ตารางที่ 4.2 คุณวุฒิการศึกษาของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง

คุณวุฒิการศึกษา	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
นิติศาสตร์บัณฑิต	225	75.00
รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต (นรต.)	75	25.00

ตารางที่ 4.2 แสดงคุณวุฒิการศึกษาของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่จบการศึกษาจากหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และจบการศึกษาจากหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต(นรต.) จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มาจากการสอบคัดเลือกบุคคลธรรมดาหรือข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีทางด้านนิติศาสตร์ เพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวน

ตารางที่ 4.3 ระดับชั้นยศของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้นยศ	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ร.ต.ต	4	1.33
ร.ต.ท.	41	13.67
ร.ต.อ.	142	47.33
พ.ต.ต.	38	12.67
พ.ต.ท.	75	25.00

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับชั้นยศของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีชั้นยศในระดับร้อยตำรวจเอก จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 47.33 อันดับรองลงมา มีชั้นยศในระดับพันตำรวจโท จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีชั้นยศในระดับร้อยตำรวจโท จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.67

ตารางที่ 4.4 ตำแหน่งของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตำแหน่ง	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
รองสารวัตร(สอบสวน)	187	62.33
สารวัตร(สอบสวน)	96	32.00
รองผู้กำกับการ(สอบสวน)	17	5.67

ตารางที่ 4.4 แสดงตำแหน่งของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งรองสารวัตร(สอบสวน) จำนวนทั้งสิ้น 187 คน คิดเป็นร้อยละ 62.33 ตำแหน่งสารวัตร(สอบสวน) จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 และตำแหน่งรองผู้กำกับการ(สอบสวน) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67

จากตารางที่ 4.3 และ ตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนในตำแหน่งสารวัตร(สอบสวน) และรองผู้กำกับการ(สอบสวน) มีจำนวนตำแหน่งที่ลดลงตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงอัตราความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานของพนักงานสอบสวนที่มีค่อนข้างน้อย

ตารางที่ 4.5 เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

เงินรายได้ ต่อเดือน	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
15,001 - 25,000 บาท	14	4.67
25,001 - 35,000 บาท	112	37.33
35,001 - 45,000 บาท	130	43.33
45,001 - 55,000 บาท	37	12.33
มากกว่า 55,000 บาท	7	2.33

ตารางที่ 4.5 แสดงเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีเงินรายได้ที่มาจากเงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษอยู่ในช่วง 35,001 – 45,000 บาท จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 รองลงมา อยู่ในช่วง 25,001 – 35,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 และมีพนักงานสอบสวนที่มีเงินรายได้ มากกว่า 55,000 บาท ขึ้นไป เพียง 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33

ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ด้านการสอบสวน	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 6 ปี	43	14.33
6 - 10 ปี	136	45.33
11 - 15 ปี	86	28.67
16 - 20 ปี	28	9.33
21 ปี ขึ้นไป	7	2.33

ตารางที่ 4.6 แสดงระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนพบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนอยู่ในช่วง 6-10 ปี จำนวน 136 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 45.33 รองลงมาจะอยู่ในช่วง 11-15 ปี จำนวน 87 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.00 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ พนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อย ก็จะมีประสบการณ์ในงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุน้อยไปด้วย

ตารางที่ 4.7 ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือหลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์ในครั้งล่าสุดของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง

ระยะเวลาหลังการอบรม ครั้งล่าสุด	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
ไม่เคย	38	12.67
น้อยกว่า 2 ปี	81	27.00
2 - 5 ปี	49	16.33
มากกว่า 5 ปี ขึ้นไป	132	44.00

ตารางที่ 4.7 แสดงระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรที่เกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ หรือหลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีจำนวนพนักงานสอบสวนที่เข้ารับการอบรมทั้งสิ้นจำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 87.33 และมีพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยเข้ารับการอบรมในหลักสูตรใดเลย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67 เมื่อพิจารณาระยะเวลาหลังจากการอบรมครั้งล่าสุด พบว่าพนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่ ได้รับการฝึกอบรมผ่านมานาน มากกว่า 5 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 รองลงมา คือ

ผ่านการอบรมมานาน น้อยกว่า 2 ปี มีจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 27.00 และที่ผ่านการอบรมมาในช่วง 2-5 ปี มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 16.33

ตารางที่ 4.8 จำนวนคดีอาญาเฉลี่ยต่อปีที่พนักงานสอบสวนได้รับ

จำนวนคดีอาญาที่ได้รับเฉลี่ยต่อปี (คดี)	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
40	1	0.33
50	1	0.33
60	1	0.33
70	14	4.67
80	34	11.33
90	8	2.67
100	92	30.67
110	2	0.67
120	59	19.67
130	53	17.67
140	8	2.67
150	21	7.00
160	1	0.33
170	2	0.67
200	43	14.33
จำนวนคดีอาญาเฉลี่ยต่อปี, \bar{X} = 111.23 คดี		
SD = 34.167		

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนคดีอาญาเฉลี่ยต่อปีที่พนักงานสอบสวนได้รับ พบว่าพนักงานสอบสวนรับผิดชอบคดีอาญาโดยเฉลี่ยต่อคนต่อปี จำนวน 111.1 คดี และเมื่อพิจารณาจากความถี่ของจำนวนคดีอาญาที่พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ได้รับต่อปี เท่ากับ 100 คดี มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 รองลงมา คือ 120 คดี มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 และมีพนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบคดีอาญา ในจำนวนที่ไม่เกิน 70 คดี อยู่เพียง 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนมีจำนวนภาระงานในการสอบสวนคดีอาญาในปริมาณที่สูงมาก เมื่อ

เปรียบเทียบกับจำนวนคดีเฉลี่ยต่อปีที่เหมาะสมสำหรับพนักงานสอบสวนซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดไว้ที่ 70 คดีต่อปีต่อคน เท่านั้น

4.2.2 การศึกษาด้านความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากความรู้พื้นฐานด้านการสอบสวน รวมทั้งสิ้น 7 ด้าน เพื่อใช้ในการศึกษาค่าระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุของกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวนประจำสถานีตำรวจภูธร สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานรายข้อและค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน (n = 300)

ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน	ระดับความรู้					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
1. มีความรู้และความเชี่ยวชาญการสอบสวนคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย	0	123	176	1	0	3	ปานกลาง
	0.00	41.00	58.67	0.33	0.00		
2. มีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญาฐานความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย	1	125	174	0	0	3	ปานกลาง
	0.33	41.67	58.00	0.00	0.00		
3. มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัตถุพยานในคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย	0	116	182	2	0	3	ปานกลาง
	0.00	38.67	60.67	0.67	0.00		
4. มีความรู้ในหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมที่เป็นมาตรฐานสากล	1	116	182	1	0	3	ปานกลาง
	0.33	38.67	60.67	0.33	0.00		
5. มีความรู้ในการเก็บรวบรวมและรักษาวัตถุพยาน	0	104	189	7	0	3	ปานกลาง
	0.00	40.33	58.67	0.67	0.00		
6. มีความรู้และความสามารถในการทำสำนวนสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับเพศ ชีวิตและร่างกาย	0	122	176	2	0	3	ปานกลาง
	0.00	40.67	58.67	0.67	0.00		
7. มีความรู้และความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญา	0	108	189	3	0	3	ปานกลาง
	0.00	33.33	65.67	1.00	0.00		

หมายเหตุ ตัวเลขบรรทัดบน หมายถึง ความถี่ ตัวเลขบรรทัดล่าง หมายถึง ร้อยละ

ตารางที่ 4.9 แสดงความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน เป็นรายด้าน และค่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน พบว่าพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความรู้และความเชี่ยวชาญการสอบสวนคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิต และร่างกาย พนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 58.67 ที่มีระดับความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับปานกลาง และพนักงานสอบสวนจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 ที่มีระดับความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับดี

2. ความรู้และความเข้าใจในกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญาฐานความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย พนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และพนักงานสอบสวนจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 ที่มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดี

3. ความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัตถุพยานในคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย พนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉลี่ยในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 60.67 ที่มีระดับความรู้ความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับปานกลาง และพนักงานสอบสวนจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 38.67 ที่มีระดับความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับดี

4. ความรู้ในหลักการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมที่เป็นมาตรฐานสากล พนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความชำนาญเฉลี่ยในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 60.67 ที่มีระดับความรู้ความชำนาญอยู่ในระดับปานกลาง และพนักงานสอบสวนจำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 38.67 มีความรู้ความชำนาญอยู่ในระดับดี

5. ความรู้ในการเก็บรวบรวมและรักษาวัตถุพยาน พนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความชำนาญเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 58.67 ที่มีระดับความรู้ความชำนาญอยู่ในระดับปานกลาง และพนักงานสอบสวนจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 40.33 มีระดับความรู้ความชำนาญอยู่ในระดับดี

6. ความรู้และความสามารถในการทำสำนวนสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับ เพศ ชีวิต และร่างกาย พนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความชำนาญเฉลี่ยในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 58.67 ที่มีความรู้ความชำนาญอยู่ในระดับปานกลาง และพนักงานสอบสวนจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 40.67 ที่มีระดับความรู้ความชำนาญในระดับดี

7. ความรู้และความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญา พนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจเฉลี่ยในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 65.67 ที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวนจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับดี

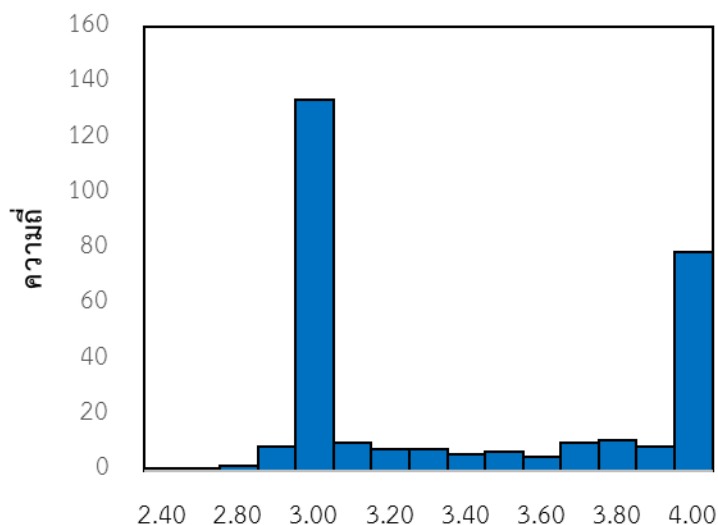
จากผลการศึกษาระดับของความรู้และความเชี่ยวชาญในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนจากความรู้พื้นฐานด้านการสอบสวน ทั้ง 7 ด้าน พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับดี-ดีมาก แต่มีความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น โดยเฉพาะด้านความรู้ในการสอบสวนคดีอาญา ความรู้ความเข้าใจกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้อง และความรู้ในการทำสำนวนการสอบสวนในคดีอาญาฐานความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย ในขณะที่ความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญา เป็นด้านที่พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจระดับดีในจำนวนน้อยที่สุด

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานทั้ง 7 ข้อ ของพนักงานสอบสวนเป็นรายบุคคล สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 การแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานทั้ง 10 ข้อ ของพนักงานสอบสวนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (n = 300)

คะแนนเฉลี่ยความรู้ ในการแสวงหาพยานหลักฐาน	จำนวนความถี่ของ พนักงานสอบสวน (n = 300)	ร้อยละ ของพนักงานสอบสวน
2.40	1	0.33
2.70	1	0.33
2.80	2	0.67
2.90	9	3.00
3.00	134	44.67
3.10	10	3.33
3.20	8	2.67
3.30	8	2.67
3.40	6	2.00
3.50	7	2.33
3.60	5	1.67
3.70	10	3.33
3.80	11	3.67
3.90	9	3.00
4.00	79	26.33
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 3.38		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.451		

และฮิสโตแกรมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

รูปที่ 4.1 ฮิสโตแกรมแสดงการแจกแจงคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

จำแนกระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน โดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความรู้
1.00 – 1.50	น้อยที่สุด
1.51 – 2.50	น้อย
2.51 – 3.50	ปานกลาง
3.51 – 4.50	ดี
4.51 – 5.00	ดีมาก

สามารถจำแนกระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ของพนักงานสอบสวน (n =300)

ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน	ระดับความรู้					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
คะแนนเฉลี่ยของความรู้ทั้ง 7 ข้อ	0	114	185	1	0	3	ปานกลาง
	0.00	38.00	61.67	0.33	0.00		

ตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่ามีพนักงานสอบสวน จำนวน 185 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.67 มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวนจำนวน 114 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.00 ที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับดี โดยมีค่าฐานนิยม (Mode) เท่ากับ 3 และค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 3.38 (จากตารางที่ 4.10) จึงสรุปได้ว่า พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง(ค่อนข้างดี) โดยมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับดีจนถึงดีมาก แต่มีทักษะหรือความเชี่ยวชาญในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากพนักงานสอบสวนได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมในงานด้านการสอบสวนมาเป็นอย่างดี แต่ในทางปฏิบัติ พนักงานสอบสวนจะมีประสบการณ์ในคดีที่เกี่ยวข้องกับเพศ ชีวิตและร่างกายที่มีความแตกต่างกันไปตามภูมิประเทศ เศรษฐกิจและสังคมของเขตพื้นที่การสอบสวนที่รับผิดชอบ (กนกพร กนกพร แสนแก้ว, 2552) จึงทำให้พนักงานสอบสวนมีทักษะและความเชี่ยวชาญมาก-น้อยแตกต่างกันไปด้วย

4.2.3 การศึกษาความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติ

วิทยาศาสตร์

การศึกษาเพื่อหาระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างพนักงานสอบสวน ดังตารางที่ 4.12 ที่แสดงถึงระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานประเภทต่างๆ รวมทั้งสิ้น 18 ข้อ

ตารางที่ 4.12 ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวม
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ (n = 300)

ความรู้และความเข้าใจในการ เก็บรวบรวมวัตถุพยาน	ระดับความรู้					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
1. การเก็บวัตถุพยานประเภท ลายนิ้วมือ ฝ่ามือ และฝ่าเท้า	0	108	186	6	0	3	ปานกลาง
	0.00	36.00	62.00	2.00	0.00		
2. การเก็บวัตถุพยานประเภท ลายนิ้วมือแฝง	1	79	214	6	0	3	ปานกลาง
	0.33	26.33	71.33	2.00	0.00		
3. การเก็บวัตถุพยานประเภท สารพิษ	0	57	219	17	7	3	ปานกลาง
	0.00	19.00	73.00	5.67	2.33		
4. วัตถุพยานประเภทยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท และ สารระเหย รวมถึงเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์และอาหาร	0	71	214	11	4	3	ปานกลาง
	0.00	23.67	71.33	3.67	0.00		
5. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นโลหิต หรือคราบโลหิตที่ยังมีความ เปียกชื้นอยู่	0	59	215	16	0	3	ปานกลาง
	0.00	19.67	75.00	5.33	0.00		
6. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นคราบ โลหิตแห้ง	0	65	220	14	1	3	ปานกลาง
	0.00	21.67	73.33	4.67	0.33		
7. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นสารคัด หลัง อสุจิสด หรือ คราบอสุจิที่ยัง มีความเปียกชื้น	0	61	217	21	1	3	ปานกลาง
	0.00	20.33	72.33	7.00	0.33		
8. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นคราบ อสุจิแห้ง	0	66	217	16	1	3	ปานกลาง
	0.00	22.00	72.33	5.33	0.00		
9. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นเส้นผม หรือเส้นขน	1	73	215	11	0	3	ปานกลาง
	0.33	24.33	71.67	3.67	0.00		
10. การเก็บวัตถุพยานประเภท ตรวจพิสูจน์เอกสาร ลายมือชื่อ ลายมือเขียน ตราประทับและการ ปลอมแปลง	0	83	200	16	1	3	ปานกลาง
	0.00	27.67	66.67	5.33	0.33		

ความรู้และความเข้าใจในการ เก็บรวบรวมวัตถุพยาน	ระดับความรู้					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
11. การเก็บวัตถุพยานประเภท อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน	0	127	167	4	2	3	ปานกลาง
	0.00	42.33	55.67	1.33	0.67		
12. การเก็บวัตถุพยานที่เป็น ชิ้นส่วนของการยิงปืน ร่องรอย ต่างๆ	0	104	184	12	0	3	ปานกลาง
	0.00	34.67	61.33	4.00	0.00		
13. การเก็บวัตถุพยานที่เป็น เขม่าปืน	0	93	188	17	2	3	ปานกลาง
	0.00	31.00	62.67	5.67	0.67		
14. การเก็บวัตถุพยานที่ตรวจ พิสูจน์ด้านเคมีและฟิสิกส์ เช่น เส้นใย ดิน กระจก แก้ว สี น้ำมันเชื้อเพลิง ของเหลว และ อื่นๆ ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ	0	56	213	23	8	3	ปานกลาง
	0.00	18.67	71.00	7.67	2.67		
15. การเก็บรวบรวมวัตถุพยาน ที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์และ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องวงจรปิด	0	59	185	49	7	3	ปานกลาง
	0.00	19.67	61.67	16.33	2.33		
16. การเก็บรวบรวมวัตถุพยาน ของศพที่พบในสถานที่เกิดเหตุ	0	72	211	17	0	3	ปานกลาง
	0.00	24.00	70.33	5.67	0.00		
17. การเก็บรวบรวมวัตถุพยาน อื่นๆ ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น	0	68	217	15	0	3	ปานกลาง
	0.00	22.67	72.33	5.00	0.00		
18. การเก็บวัตถุพยานอื่นๆ ที่ไม่ สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น ร่องรอยการถูกงัดแงะ ร่องรอย ระเบิดของอาคารหรือบ้าน เป็น ต้น	0	72	209	16	3	3	ปานกลาง
	0.00	24.00	69.67	5.33	1.00		

หมายเหตุ ตัวเลขบรรทัดบน หมายถึง ความถี่ ตัวเลขบรรทัดล่าง หมายถึง ร้อยละ

6. **วัดอุทยานที่เป็นคราบโลหิตแห้ง** พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 21.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับดี

7. **วัดอุทยานที่เป็นสารคัดหลั่ง อสุจิสด หรือคราบอสุจิที่ยังมีความเปียกชื้น** พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 72.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 20.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับดี

8. **วัดอุทยานที่เป็นคราบอสุจิแห้ง** พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 72.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับดี

9. **วัดอุทยานที่เป็นเส้นผม หรือเส้นขน** พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 72.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับดี

10. **ประเภทวัดอุทยานที่ต้องตรวจพิสูจน์เอกสาร ลายมือชื่อ ลายมือเขียน ตราประทับ และการปลอมแปลง** พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 200 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 27.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับดี

11. **วัดอุทยานประเภทอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน** พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 55.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัดอุทยานในระดับ

ปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 42.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

12. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นชิ้นส่วนของกรงยิงปืน ร่องรอยต่างๆ พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

13. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นเขม่าปืน พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 62.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

14. การเก็บวัตถุพยานที่ตรวจพิสูจน์ด้านเคมีและฟิสิกส์ เช่น เส้นใย ดิน กระจก แก้ว สี น้ำมันเชื้อเพลิง ของเหลว และอื่นๆ ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 71.00 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 18.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

15. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อื่น ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องวงจรปิด พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 61.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 19.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

16. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานของศพที่พบในสถานที่เกิดเหตุ พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 70.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

17. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานอื่น ๆ ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 72.33 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

18. การเก็บวัตถุพยานอื่น ๆ ที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น ร่องรอยการถูกจัดแจง ร่องรอยระเบิดของอาคารหรือบ้าน เป็นต้น พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพนักงานสอบสวน จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 69.67 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 ที่มีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บวัตถุพยานในระดับดี

เมื่อจัดอันดับประเภทของวัตถุพยานที่พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมมากที่สุด โดยพิจารณาค่าความถี่ที่ความรู้ในระดับดีสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) วัตถุพยานประเภทอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน
- 2) วัตถุพยานประเภทลายนิ้วมือ ฝ่ามือ และฝ่าเท้า
- 3) วัตถุพยานที่เป็นชิ้นส่วนของการยิงปืน ร่องรอยต่างๆ

และจัดอันดับประเภทของวัตถุพยานที่พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเชี่ยวชาญน้อยที่สุด โดยพิจารณาค่าความถี่ที่ความรู้ในระดับดีน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่

- 1) วัตถุพยานที่ตรวจพิสูจน์ด้านเคมีและฟิสิกส์ เช่น เส้นใย ดิน กระจก แก้ว สีนํ้ามัน เชื้อเพลิง ของเหลว และอื่นๆ ที่พบในสถานที่เกิด
- 2) วัตถุพยานประเภทสารพิษ
- 3) วัตถุพยานที่เป็นโลหิตสด หรือคราบโลหิตที่ยังมีความเปียกชื้นอยู่ และการเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ ก๊อถ่วงจรปิด

แสดงให้เห็นว่าการเก็บวัตถุพยานพยานแต่ละประเภทร่นั้น ต้องอาศัยความรู้และทักษะที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะวัตถุพยานประเภทที่ต้องตรวจพิสูจน์ทางเคมี ชีววิทยาและฟิสิกส์ ล้วนแต่ต้องใช้ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการเก็บรวบรวม เนื่องจากการเก็บวัตถุพยานที่ไม่ถูกต้องตามหลักการ อาจทำให้วัตถุพยานเกิดการเสื่อมสลายหรือเกิดอันตรายกับผู้เก็บได้ เช่นเดียวกับวัตถุพยานที่เป็นกลุ่มอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ ที่เทคโนโลยีได้รับการพัฒนาอย่าง

ต่อเนื่องส่งผลให้มีจำนวนรุ่นและจำนวนยี่ห้อมากมาย ทำให้การเก็บวัตถุดิบหรือการเก็บข้อมูลจากวัตถุดิบนี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาช่วยเก็บรวบรวมวัตถุดิบ

ในขณะที่วัตถุดิบประเภทออรูปีน เครื่องกระสุนปืนและชิ้นส่วนของการยิงปืน รวมไปถึงร่องรอยต่างๆ ที่เกิดขึ้น และวัตถุดิบประเภทลายนิ้วมือ ฝ่ามือ และฝ่าเท้า พบว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเชี่ยวชาญในระดับดีเป็นจำนวนมาก ซึ่งน่าจะมาจากความรู้และประสบการณ์ในการใช้ออรูปีนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้รับการฝึกฝนเป็นอย่างดีตั้งแต่ขณะกำลังศึกษาหรือเมื่อเข้ารับราชการตำรวจ สำหรับวัตถุดิบประเภทลายนิ้วมือ ลายนิ้วเท้า ลายฝ่ามือ และลายฝ่าเท้า นั้น เป็นวัตถุดิบสำคัญตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันในการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคลเพื่อใช้ระบุตัวบุคคลที่กระทำความผิด ทำให้พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเชี่ยวชาญในวัตถุดิบประเภทนี้มาก

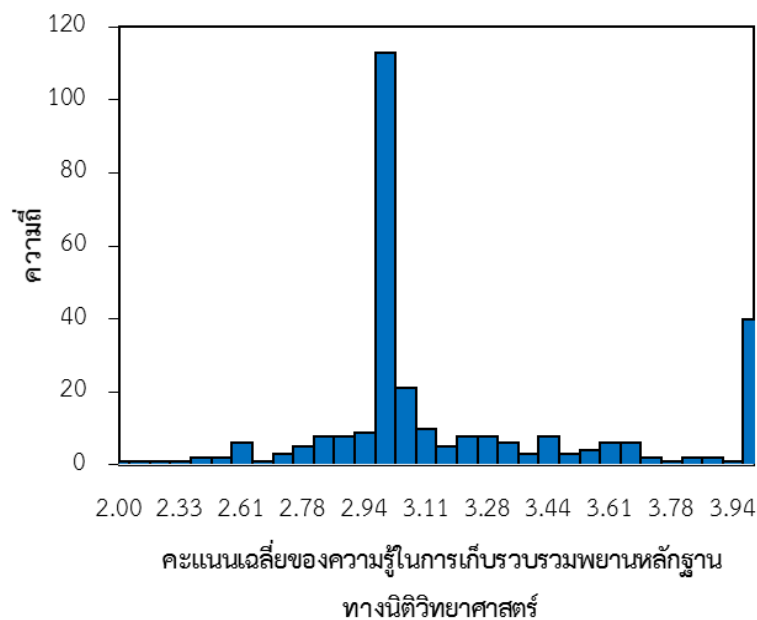
เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุดิบทางนิติวิทยาศาสตร์ทั้ง 18 ข้อ ของพนักงานสอบสวนเป็นรายบุคคล สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวม
พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ทั้ง 18 ข้อ ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง (n = 300)

คะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ ในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน	จำนวนความถี่ของ พนักงานสอบสวน (n = 300)	ร้อยละ ของพนักงานสอบสวน
1.94	1	0.33
2.00	1	0.33
2.06	2	0.67
2.17	1	0.33
2.28	1	0.33
2.33	1	0.33
2.50	2	0.67
2.56	2	0.67
2.61	6	2.00
2.67	1	0.33
2.72	3	1.00
2.78	5	1.67
2.83	8	2.67
2.89	8	2.67
2.94	9	3.00
3.00	113	37.67
3.06	21	7.00
3.11	10	3.33
3.17	5	1.67
3.22	8	2.67
3.28	8	2.67
3.33	6	2.00
3.39	3	1.00
3.44	8	2.67
3.50	3	1.00
3.56	4	1.33
3.61	6	2.00
3.67	6	2.00
3.72	2	0.67
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 3.19		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.410		

และฮิสโตแกรมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนได้ ดังนี้

รูปที่ 4.2 ฮิสโตแกรมแสดงการแจกแจงของคะแนนเฉลี่ยของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวน

สามารถจำแนกระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จากคะแนนเฉลี่ยของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด ได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.14 แสดงความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ทั้ง 18 ข้อ ($n = 300$)

ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	ระดับความรู้					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
คะแนนเฉลี่ยของความรู้	0	64	227	9	0	3	ปานกลาง

ทั้ง 18 ข้อ	0.00	21.33	75.67	3.00	0.00		
-------------	------	-------	-------	------	------	--	--

ตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนจำนวน 227 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 75.67 มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 64 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.33 ที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี โดยมีค่าฐานนิยม (Mode) เท่ากับ 3 และค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 3.19 (จากตารางที่ 4.13) จึงสรุปได้ว่า พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดีจนถึงดีมาก แต่มีความเข้าใจในหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในระดับปานกลางจนถึงดี แสดงให้เห็นว่าโดยเฉลี่ยแล้วพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง มีความเข้าใจค่อนข้างน้อยในหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ที่นำมาใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการสืบสวนสอบสวน ดังนั้น พนักงานสอบสวนควรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2.4 การศึกษาด้านปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

ในด้านปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เป็นการศึกษาความคิดเห็นหรือทัศนคติของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัยด้านบุคลากร ด้านกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และสิ่งสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยศึกษาปัจจัยต่างๆ รวมทั้งสิ้น 10 ข้อ ดังนี้

ตารางที่ 4.15 แสดงความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ (n = 300)

ปัจจัยสนับสนุนในการตรวจ สถานที่เกิดเหตุทาง อาชญากรรม	ระดับความเหมาะสม					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
1. จำนวนของพนักงานสอบสวน มีเพียงพอและเหมาะสมต่องาน ด้านการสอบสวนคดีอาญาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	0	8	64	203	25	2	น้อย
	0.00	2.67	21.33	67.67	8.33		
2. ความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ตำรวจตำแหน่งพนักงานขับรถ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงาน สอบสวนในการตรวจสถานที่ เกิดเหตุ	0	9	108	178	5	2	น้อย
	0.00	3.00	36.00	59.33	1.67		
3. ความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ตำรวจสายตรวจ และฝ่าย ปราบปราม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการ ป้องกันและรักษาสถานที่เกิด เหตุ	0	7	86	204	3	2	น้อย
	0.00	2.33	28.67	68.00	1.00		
4. ความรู้ความสามารถ และ ประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ ตำรวจฝ่ายสืบสวน ซึ่งปฏิบัติ หน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ	0	32	144	122	2	3	ปานกลาง
	0.00	10.67	48.00	40.67	0.67		
5. การได้รับความสนับสนุน ช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์ พิสูจน์หลักฐาน สังกัดสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ	3	107	149	40	1	3	ปานกลาง
	1.00	35.67	49.67	13.33	0.33		

ปัจจัยสนับสนุนในการตรวจ สถานที่เกิดเหตุทาง อาชญากรรม	ระดับความเหมาะสม					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
6. การได้รับความสนับสนุน ช่วยเหลือในด้านการชันสูตร พลิกศพจากแพทย์นิติเวช หรือ แพทย์โรงพยาบาล	2	94	160	41	3	3	ปานกลาง
	0.67	31.33	53.33	13.67	1.00		
7. การได้รับความสนับสนุน ช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีได้สังกัดสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	3	28	222	43	4	3	ปานกลาง
	1.00	9.33	74.00	14.33	1.33		
8. กฎหมายอาญาและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมต่อ การดำเนินการในขั้นตอนการ สืบสวนสอบสวนคดีอาญาใน สภาพปัจจุบัน	0	9	230	60	1	3	ปานกลาง
	0.00	3.00	76.67	20.00	0.33		
9. กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่ เกี่ยวข้องของสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ มีความเหมาะสมต่อ การสืบสวนสอบสวนคดีอาญาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	0	7	167	123	3	3	ปานกลาง
	0.00	2.33	55.67	41.00	1.00		
10. วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ตลอดจนยานพาหนะมีความ เหมาะสมและเพียงพอต่อการ นำไปใช้ในการสืบสวนสอบสวน และตรวจสถานที่เกิดเหตุ	0	7	62	221	10	2	น้อย
	0.00	2.33	20.67	73.67	3.33		

หมายเหตุ ตัวเลขบรรทัดบน หมายถึง ความถี่ ตัวเลขบรรทัดล่าง หมายถึง ร้อยละ

ตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านจำนวนของพนักงานสอบสวนมีเพียงพอและเหมาะสมต่องานด้านการสอบสวนคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 203 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 64 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21.33 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

2. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งพนักงานขับรถ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่าความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 178 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 59.33 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 108 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 36.00 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

3. ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ และฝ่ายปราบปราม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ พบว่าความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 204 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 68.00 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 86 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 28.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

4. ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 144 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 48.00 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 122 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย

5. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 149 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 107 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับดี

6. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการชันสูตรพลิกศพจากแพทย์นิติเวช หรือแพทย์โรงพยาบาล พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 160 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.33 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 94 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.33 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับดี

7. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ได้สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 222 คน หรือคิดเป็น

ร้อยละ 74.00 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 43 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 14.33 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย

8. กฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมต่อการดำเนินการในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในสภาพปัจจุบัน พบว่ามีพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 230 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 60 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.00 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย

9. กฎ ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความเหมาะสมต่อการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 167 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 123 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.00 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย

10. วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ตลอดจนยานพาหนะมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสืบสวนสอบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ พบว่าพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ จำนวน 221 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 73.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับน้อย และมีพนักงานสอบสวน จำนวน 62 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.67 เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมสูงสุดในระดับปานกลาง(ค่อนข้างดี) 2 อันดับแรก ได้แก่

- 1) การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- 2) การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการชันสูตรพลิกศพจากแพทย์นิติเวช หรือแพทย์โรงพยาบาล

การสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน และแพทย์นิติเวชหรือแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งมีหน้าที่ตามที่กฎหมายและระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ใดก็ตามที่เกิดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้ทราบถึงข้อจำกัดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของแพทย์ในด้านจำนวนบุคลากรและเวลา ในส่วนของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานก็มีข้อจำกัดด้านอัตรากำลังที่มีไม่เพียงพอ และทรัพยากรสนับสนุนที่จำกัดทำให้ไม่สามารถสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุได้ในทุกคดี จึงน่าจะเป็นเหตุผลสำคัญที่พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าทั้ง 2 ด้านมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง(ค่อนข้างดี)

และปัจจัยที่พนักงานสอบสวนจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 มีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมน้อยที่สุดในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่มีความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่

- 1) วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ตลอดจนยานพาหนะมีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการสืบสวนสอบสวนและตรวจสถานที่เกิดเหตุ
- 2) ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจ และฝ่ายปราบปราม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ
- 3) จำนวนของพนักงานสอบสวนมีเพียงพอและเหมาะสมต่องานด้านการสอบสวนคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งพนักงานขับรถ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

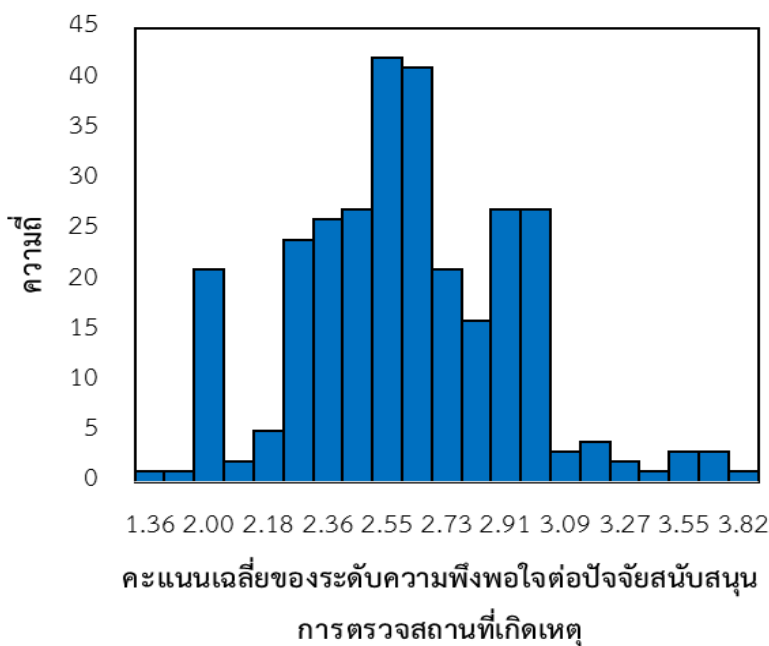
จากผลการศึกษานี้ สะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสถานที่ที่ได้ศึกษามาก่อนหน้านี้ในหัวข้อ 4.1.2 และยังสามารถใช้เป็นตัวชี้วัดระดับความรุนแรงของปัญหาเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดลำดับความเร่งด่วนในแก้ไขปัญหานี้

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุในด้านต่างๆ ทั้ง 10 ข้อ ซึ่งพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละบุคคลได้แสดงความคิดเห็นไว้สามารถแสดงได้ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 แสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมตามความคิดเห็นของพนักงานสอบสวน ทั้ง 11 ข้อ

คะแนนเฉลี่ยความเหมาะสม ของปัจจัยสนับสนุน	จำนวนความถี่ของ พนักงานสอบสวน (n = 300)	ร้อยละ ของพนักงานสอบสวน
1.36	1	0.33
1.82	1	0.33
1.91	1	0.33
2.00	21	7.00
2.09	2	0.67
2.18	5	1.67
2.27	24	8.00
2.36	26	8.67
2.45	27	9.00
2.55	42	14.00
2.64	41	13.67
2.73	21	7.00
2.82	16	5.33
2.91	27	9.00
3.00	27	9.00
3.09	3	1.00
3.18	4	1.33
3.27	2	0.67
3.45	1	0.33
3.55	3	1.00
3.64	3	1.00
3.73	1	0.33
3.82	1	0.33
ค่าเฉลี่ย (Mean) = 2.66		
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) = 0.350		

และฮิสโตแกรมแสดงการแจกแจงความถี่ของคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุจากการแสดงความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้ ดังนี้

รูปที่ 4.3 ฮิสโตแกรมแสดงการแจกแจงของคะแนนเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม

จำแนกระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุตามความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างจากคะแนนเฉลี่ย โดยใช้เกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553) ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ความถี่ ร้อยละ ฐานนิยม ของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมที่คำนวณจากคะแนนเฉลี่ยของระดับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมของพนักงานสอบสวน (n = 300)

ความเหมาะสมของ ปัจจัยสนับสนุนในการ ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทาง อาชญากรรม	ระดับความเหมาะสม					ฐานนิยม	ความหมาย
	5	4	3	2	1		
คะแนนเฉลี่ยของระดับ ความเหมาะสมทั้ง 10 ข้อ	0	8	184	107	1	3	ปานกลาง
	0.00	2.67	61.33	35.67	0.33		

ตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวน จำนวน 184 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.33 มีความคิดเห็นว่าปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีความเหมาะสมเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

พนักงานสอบสวนจำนวน 107 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 35.67 ที่มีความคิดเห็นว่าปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย และมีพนักงานสอบสวนจำนวน 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.67 ที่มีความคิดเห็นว่าปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีความเหมาะสมอยู่ในระดับดี โดยมีค่าฐานนิยม (Mode) เท่ากับ 3 และค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) เท่ากับ 2.66 (จากตารางที่ 4.16) จึงสรุปได้ว่า พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่อนข้างน้อย) ซึ่งน่าจะมีสาเหตุสำคัญมาจาก ปัญหาและข้อจำกัดในด้านบุคลากร เช่น การขาดแคลนบุคลากร การขาดความรู้และทักษะในการตรวจและป้องกันสถานที่เกิดเหตุของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการ และจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เป็นต้น รวมไปถึงกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนั้น ถ้าปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุทั้ง 10 ด้าน ได้รับการพัฒนาให้มีระดับความเหมาะสมที่สูงขึ้น ก็จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในเชิงบวกและสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนได้

4.2.5 การวิเคราะห์ความเกี่ยวพันเบื้องต้นโดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์

4.2.5.1 ความเกี่ยวพันเบื้องต้นของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน กับ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. **ตัวแปรตอบสนอง (Y)** คือ ระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน จากตารางที่ 4.9 โดยกำหนดระดับความรู้ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ความรู้ระดับปานกลาง และความรู้ระดับดี
2. **ตัวแปรอธิบาย หรือตัวแปรอิสระ** คือ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (X1) กำหนดค่าเป็น 5 ช่วงระยะเวลา ดังนี้ น้อยกว่า 6 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และ มากกว่า 20 ปี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (n = 300)

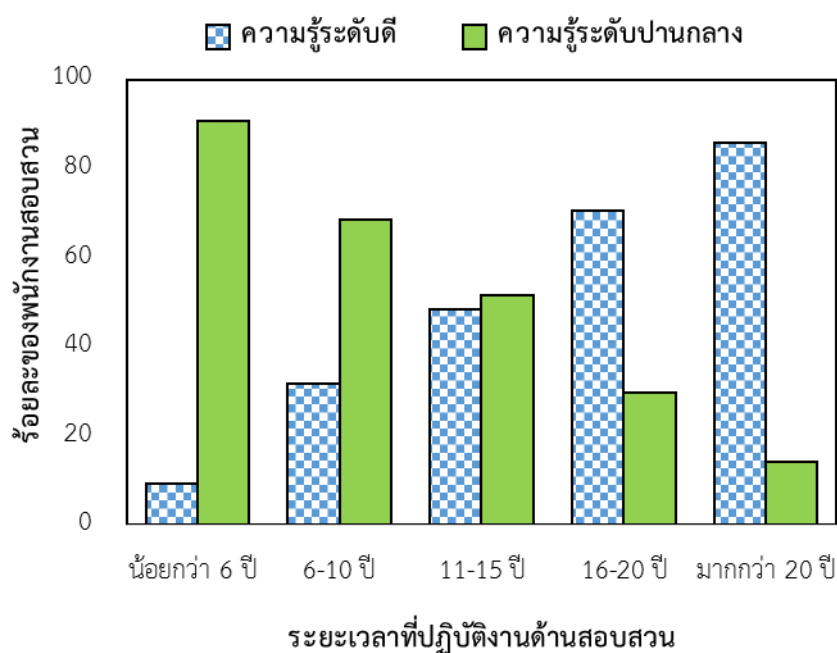
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ด้านการสอบสวน		ระดับความรู้ในการ แสวงหาพยานหลักฐาน		รวม	Chi-Square	df.	P-value
		ดี	ปานกลาง				
น้อยกว่า 6 ปี	ความถี่	4	39	43	40.054	4	0.000*
	ร้อยละ	9.30	90.70	100.00			
6 - 10 ปี	ความถี่	43	93	136			
	ร้อยละ	31.60	68.40	100.00			
11 - 15 ปี	ความถี่	42	45	87			
	ร้อยละ	48.30	51.70	100.00			
16 - 20 ปี	ความถี่	19	8	27			
	ร้อยละ	70.40	29.60	100.00			
มากกว่า 20 ปี	ความถี่	6	1	7			
	ร้อยละ	85.70	14.30	100.00			
รวม	ความถี่	114	186	300			
	ร้อยละ	38.00	62.00	100.00			

หมายเหตุ *ผลการทดสอบมีนัยสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ร้อยละ คิดเปรียบเทียบกับผลรวมตามแถว

ตารางที่ 4.18 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 186 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 62.00 และมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับดี จำนวน 114 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.00 เมื่อพิจารณาระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนที่มีช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่แตกต่างกัน พบว่ากลุ่มพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนนานมากขึ้น จะพบพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดีในจำนวนที่สูงขึ้นตามไปด้วย ในทำนองเดียวกันกลุ่มพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อย ก็จะมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานระดับดีที่มีจำนวนน้อยตามไปด้วย แสดงให้เห็นว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่นานมากขึ้น ก็จะมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่สูงขึ้น สามารถแสดงการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจน ดังรูปที่ 4.4

และจากผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันโดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ พบว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน มีความเกี่ยวพันกันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ค่าไคสแควร์ = 40.054, df. = 4, p-value = 0.000)

รูปที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานระดับปานกลาง (สีน้ำเงิน) และระดับมาก (สีเขียว) ที่ช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนต่าง ๆ

และจากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ ได้ค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนกับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานมีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.2.5.2 ความเกี่ยวพันเบื้องต้นของความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน กับระยะเวลา หลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์

โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. **ตัวแปรตอบสนอง (Y)** คือ ระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน จากตารางที่ 4.9 กำหนดระดับความรู้ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ความรู้ระดับปานกลาง และ ความรู้ระดับดี
2. **ตัวแปรอธิบาย หรือตัวแปรอิสระ** คือ ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุด (X2) กำหนดค่าเป็น 4 ระดับ ดังนี้ ไม่เคยอบรม, ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดน้อยกว่า 2 ปี, ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดอยู่ในช่วง 2-5 ปี และระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดมากกว่า 5 ปี

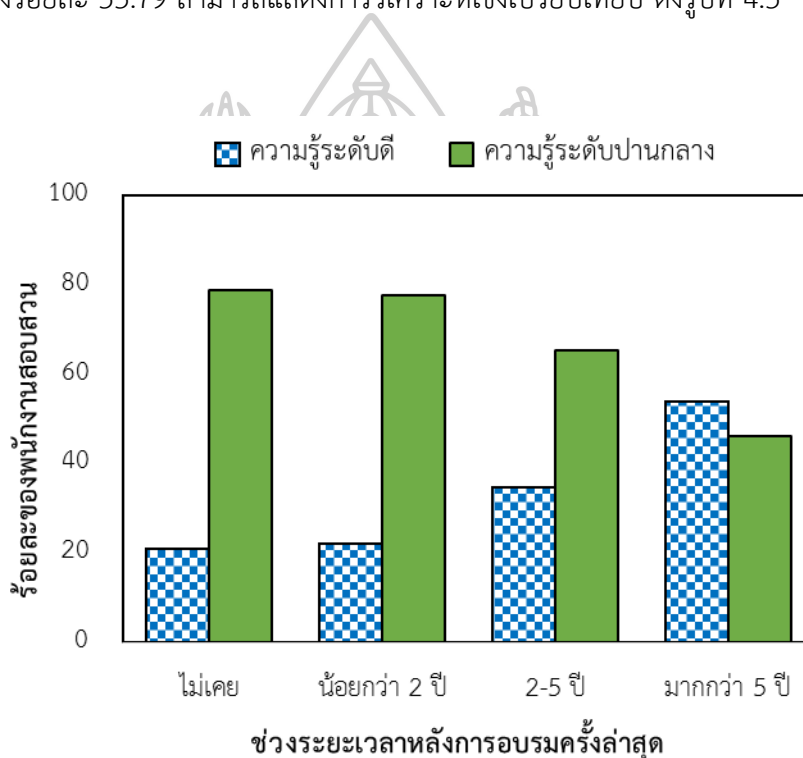
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานกับระยะเวลา หลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานกับระยะเวลา หลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ (n = 300)

ระยะเวลาหลังการอบรม ครั้งล่าสุด		ระดับความรู้ในการ แสวงหาพยานหลักฐาน			Chi-Square	df.	P-value
		ดี	ปานกลาง	รวม			
ไม่เคยอบรม	ความถี่	8	30	38	27.384	3	0.000*
	ร้อยละ	21.05	78.95	100.00			
น้อยกว่า 2 ปี	ความถี่	18	63	81			
	ร้อยละ	22.22	77.78	100.00			
2 - 5 ปี	ความถี่	17	32	49			
	ร้อยละ	34.69	65.31	100.00			
มากกว่า 5 ปี	ความถี่	71	61	132			
	ร้อยละ	53.79	46.21	100.00			
รวม	ความถี่	114	186	300			
	ร้อยละ	38.00	62.00	100.00			

หมายเหตุ *ผลการทดสอบมีนัยสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นว่า มีพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 12.67 ไม่เคยเข้ารับการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ โดยพนักงานสอบสวนในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ จำนวน 30 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 78.95 มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับพนักงานสอบสวนกลุ่มที่เคยผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ เมื่อเวลาผ่านไปนานมากขึ้น สัดส่วนของผู้ที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานก็มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดยพนักงานสอบสวนที่เคยผ่านการฝึกอบรมมานานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป พบว่ามีสัดส่วนของผู้ที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี ถึงร้อยละ 53.79 สามารถแสดงการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ดังรูปที่ 4.5

รูปที่ 4.5 แสดงการเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับปานกลาง (สีน้ำเงิน) และระดับมาก (สีเขียว) ในแต่ละช่วงระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์

และจากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ ได้ค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงว่าระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4.2.5.3 ความเกี่ยวพันเบื้องต้นของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวม พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน

โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. **ตัวแปรตอบสนอง (Y)** คือ ระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จากตารางที่ 4.12 กำหนดระดับความรู้ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ความรู้ระดับปานกลาง และความรู้ระดับดี

2. **ตัวแปรอธิบาย หรือตัวแปรอิสระ** คือ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (X1) โดยกำหนดค่าเป็น 5 ระดับ ดังนี้ น้อยกว่า 6 ปี, 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี

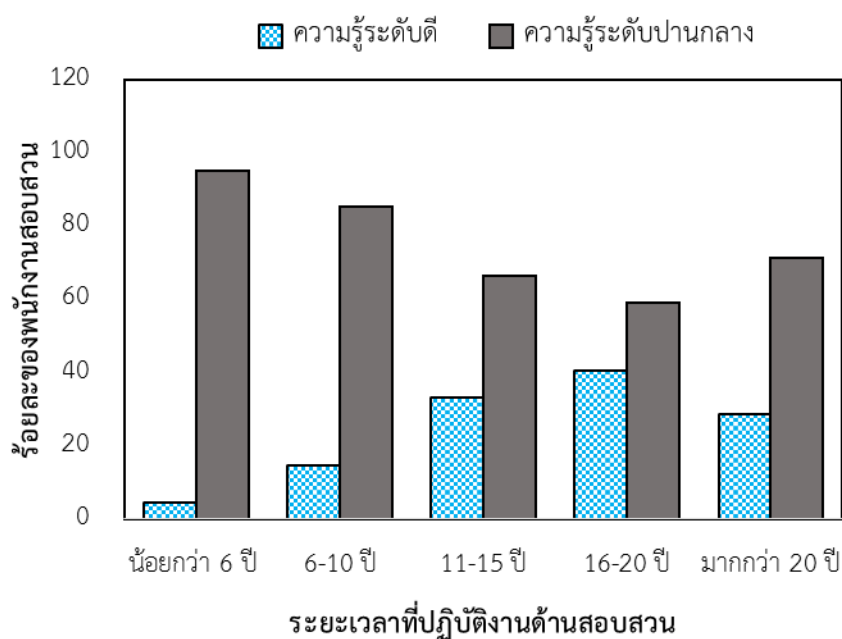
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (n = 300)

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ด้านการสอบสวน		ระดับความรู้และ ความเข้าใจในการ เก็บรวบรวม พยานหลักฐานทาง นิติวิทยาศาสตร์			Chi-Square	df	P-value
		ดี	ปานกลาง	รวม			
น้อยกว่า 6 ปี	ความถี่	2	41	43	24.433	4	0.000*
	ร้อยละ	4.65	95.35	100.00			
6 - 10 ปี	ความถี่	20	116	136			
	ร้อยละ	14.71	85.29	100.00			
11 - 15 ปี	ความถี่	29	58	87			
	ร้อยละ	33.33	66.67	100.00			
16 - 20 ปี	ความถี่	11	16	27			
	ร้อยละ	40.74	59.26	100.00			
มากกว่า 20 ปี	ความถี่	2	5	7			
	ร้อยละ	28.57	71.43	100.00			
รวม	ความถี่	64	236	300			
	ร้อยละ	22.23	78.67	100.00			

หมายเหตุ *ผลการทดสอบมีนัยสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.20 แสดงให้เห็นว่าพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง จำนวน 236 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 78.67 และมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดี จำนวน 64 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.23 เมื่อพิจารณาระดับความรู้ของพนักงานสอบสวนมีช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยๆ โดยส่วนใหญ่จะมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (เกินกว่าร้อยละ 85.00) สำหรับกลุ่มพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนอยู่ในช่วง 16-20 ปี จะมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้น (ประมาณร้อยละ 40.0) อย่างไรก็ตาม พบว่ากลุ่มพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป กลับมีสัดส่วนของผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในระดับดี เพียงร้อยละ 28.57 ซึ่งน่าจะมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านอายุและทัศนคติในการปฏิบัติงานนั่นเอง

รูปที่ 4.6 การเปรียบเทียบจำนวนพนักงานสอบสวนที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดีและในระดับปานกลางที่ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่ช่วงเวลาต่าง ๆ

4.2.5.4 ความสัมพันธ์ของความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์

โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. **ตัวแปรตอบสนอง (Y)** คือ ระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ จากตารางที่ 4.12 กำหนดระดับความรู้ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ ความรู้ระดับปานกลาง และความรู้ระดับดี
2. **ตัวแปรอธิบาย หรือตัวแปรอิสระ** คือ ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุด (X2) กำหนดค่าเป็น 4 ระดับ ดังนี้ ไม่เคยอบรม, ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดน้อยกว่า 2 ปี, ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดอยู่ในช่วง 2-5 ปี และระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดมากกว่า 5 ปี

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ ดังตารางที่ 4.21

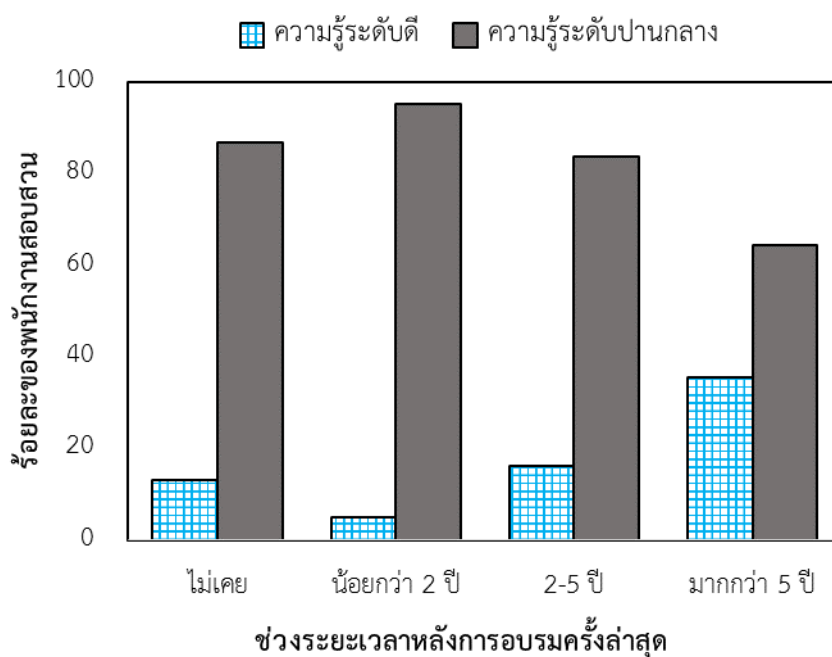
ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ (n = 300)

ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุด		ระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์			Chi-Square	df	P-value
		ดี	ปานกลาง	รวม			
ไม่เคยอบรม	ความถี่	5	33	38	31.242	3	0.000*
	ร้อยละ	13.16	86.84	100.00			
น้อยกว่า 2 ปี	ความถี่	4	77	81			
	ร้อยละ	4.94	95.06	100.00			
2 - 5 ปี	ความถี่	8	41	49			
	ร้อยละ	16.33	83.67	100.00			
มากกว่า 5 ปี	ความถี่	47	85	132			
	ร้อยละ	35.61	64.39	100.00			
รวม	ความถี่	64	236	300			
	ร้อยละ	21.33	78.67	100.0			

หมายเหตุ *ผลการทดสอบมีนัยสำคัญ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 4.21 แสดงให้เห็นว่า มีพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยเข้ารับอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ทั้งสิ้น จำนวน 38 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.67 ของพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยพนักงานสอบสวนกลุ่มนี้ จำนวน 33 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 86.84 ของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง และมีพนักงานสอบสวนในกลุ่มนี้ จำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.16 ของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณากลุ่มของพนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ที่มีระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในช่วงระยะเวลาที่นานแตกต่างกัน จะพบพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดีมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นตามช่วงเวลาที่มากขึ้นด้วย สามารถแสดงการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ ดังรูปที่ 4.7

รูปที่ 4.7 การเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มตัวอย่างของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ระดับดีและในระดับปานกลางของแต่ละช่วงระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์

และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ ได้ค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงว่าระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ กับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4.2.6 การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก แบบสองกลุ่ม (Binary logistic regression Analysis)

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกในการคัดเลือกตัวแปรอธิบายเพื่อเข้าสมการโดยวิธี Backward และใช้เกณฑ์การคัดเลือกตัวแปรอธิบายเพื่อเข้าสมการโดยใช้สถิติของวอลด์ (Wald statistic) เนื่องจากตัวแปรอธิบายทั้ง 2 ตัวแปรนี้ เป็นตัวแปรชนิดจำแนกประเภท ในการสร้างตัวแบบการถดถอยลอจิสติกจึงกำหนดตัวแปรทั้งสองให้เป็นตัวแปรดัมมี่ โดยกำหนดให้กลุ่มฐานของตัวแปรระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (X1) คือ น้อยกว่า 5 ปี และกลุ่มฐานของตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ (X2) คือ ไม่เคยฝึกอบรม

4.2.6.1 การวิเคราะห์สมการแสดงความเกี่ยวพันระหว่างปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวพันกับระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก แบบสองกลุ่ม ในการคัดเลือกตัวแปรอธิบายเพื่อเข้าสมการโดยวิธี Backward และใช้เกณฑ์การคัดเลือกตัวแปรอธิบายเพื่อสร้างสมการโดยใช้สถิติของวอลด์ (Wald statistic) เนื่องจากตัวแปรอธิบายทั้ง 2 ตัวแปรนี้ เป็นตัวแปรชนิดจำแนกประเภท ในการสร้างตัวแบบการถดถอยลอจิสติก จึงกำหนดตัวแปรทั้งสองให้เป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy Variable) โดยกำหนดให้กลุ่มฐานของตัวแปรระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน (X1) คือ น้อยกว่า 6 ปี และกลุ่มฐานของตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ (X2) คือ ไม่เคยฝึกอบรม

4.2.6.1 การวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยที่คาดว่าจะสัมพันธ์กับระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

ผลการวิเคราะห์สมการแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่คาดว่าจะสัมพันธ์กับระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน แสดงในตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยที่คาดว่าจะสัมพันธ์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน		B	S.E.	Wald	df	p-value	Odds Ratio = Exp(B)
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน	กลุ่มฐาน : น้อยกว่า 5 ปี			20.867	4	0.000	
	6-10 ปี	1.633	0.570	8.218	1	0.004	5.121
	11-15 ปี	2.040	0.581	12.339	1	0.000	7.694
	16-20 ปี	2.740	0.693	15.660	1	0.000	15.495
	มากกว่า 20 ปี	3.953	1.232	10.285	1	0.001	52.074
ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุด	กลุ่มฐาน : ไม่เคยอบรม			12.885	3	0.005	
	น้อยกว่า 2 ปี	-0.141	0.498	0.080	1	0.778	0.869
	2-5 ปี	0.076	0.528	0.020	1	0.886	1.079
	มากกว่า 5 ปี	0.948	0.465	4.161	1	0.041	2.580
ค่าคงที่		-2.668	0.634	17.707	1	0.000	0.069
ร้อยละของการพยากรณ์ถูกต้อง โดยเฉลี่ย						69.3	

จากตารางที่ 4.22 ได้แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และปัจจัยด้านระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุด ในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

สำหรับปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มีต่อความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

จากตารางที่ 4.22 พบว่าตัวแปรระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี มีเครื่องหมายของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติก (B) เป็นบวกทั้งหมด แสดงว่าพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จะพบพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดีมากกว่าในกลุ่มพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

เมื่อพิจารณาค่าอัตราส่วนออกดส์ของตัวแปรระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ดังนี้

(1) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 6-10 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 5.121 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนในช่วง 6-10 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 5.121 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

(2) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 11-15 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 7.694 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนในช่วง 11-15 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 7.694 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

(3) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 16-20 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 15.495 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนในช่วง 16-20 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 15.495 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

(4) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน มากกว่า 20ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 52.074 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 52.074 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

ดังนั้น ถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มากขึ้น ก็จะมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่เพิ่มมากขึ้นตามประสบการณ์ด้านการสอบสวน

สำหรับปัจจัยด้านระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์

จากตารางที่ 4.22 พบว่าตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ น้อยกว่า 2 ปี มีเครื่องหมายของค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติก (B) **มีค่าเป็นลบ** แสดงว่า พนักงานสอบสวนที่เคยผ่านการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในช่วงระยะเวลาที่น้อยกว่า 2 ปี จะพบพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาหลักฐานในระดับดี **น้อยกว่า**พนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ ในขณะที่ตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในช่วง 2-5 ปี และมากกว่า 5 ปี มีเครื่องหมายของค่าประมาณสัมประสิทธิ์ B **มีค่าเป็นบวก** แสดงว่า

พนักงานสอบสวนที่เคยผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในครั้งล่าสุดนานมากกว่า 2 ปีขึ้นไป จะพบพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาหลักฐานในระดับดีมากกว่าพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการอบรม

เมื่อพิจารณาค่าอัตราส่วนออกัสของตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ ดังนี้

(1) ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์น้อยกว่า 2 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 0.869 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ และมีระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดน้อยกว่า 2 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี น้อยกว่าเป็น 0.869 เท่าของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม

(2) ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในระยะ 2-5 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 1.079 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนเคยผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ และมีระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในช่วง 2-5 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 1.079 เท่าของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม

(3) ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ มากกว่า 5 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 2.580 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ และมีระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดนานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 2.580 เท่าของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม

ดังนั้นถ้าพนักงานสอบสวนได้ผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ด้วยช่วงระยะเวลาที่นานมากขึ้น มีโอกาสที่จะมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดีที่มากขึ้นตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์ความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติกของปัจจัยที่คาดว่า จะมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน โดยใช้วิธี Wald statistic พบว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสมการถดถอยลอจิสติกที่วิเคราะห์ได้ มีความเหมาะสมที่ระดับนัยสำคัญ (Hosmer-Lemeshow Chi-square = 0.754, p-value = 0.993) ดังแสดงในตารางที่ 4.23 โดย

สามารถนำไปใช้พยากรณ์สัดส่วนของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในระดับต่าง ๆ ได้ถูกต้องโดยเฉลี่ยร้อยละ 69.3

ตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของตัวแบบการถดถอยลอจิสติก โดย Hosmer and Lemeshow Test ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

Step	Chi-square	df	p-value
1	0.754	6	0.993

สามารถเขียนสมการเพื่อใช้ในการพยากรณ์ระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานได้ดังนี้

$$\log \left[\frac{P(x)}{1-P(x)} \right] = -2.668 + 1.633X_1 + 2.040X_1(2) + 2.740X_1(3) + 3.953X_1(4) - 0.141X_2(1) + 0.076X_2(2) + 0.948X_2(3)$$

หรือเขียนในรูปสมการเพื่อพยากรณ์สัดส่วนของพนักงานสอบสวนที่มีระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่ระดับความรู้ต่าง ๆ ได้ ดังนี้

$$P(x) = \frac{e^{f(x)}}{1+e^{f(x)}}$$

โดยที่

$$f(x) = -2.668 + 1.633X_1(1) + 2.040X_1(2) + 2.740X_1(3) + 3.953X_1(4) - 0.141X_2(1) + 0.076X_2(2) + 0.948X_2(3)$$

เมื่อ $X_1(1), X_1(2), X_1(3), X_1(4)$ คือ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ตามลำดับ

$X_2(1), X_2(2), X_2(3)$ คือ ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์น้อยกว่า 2 ปี, 2-5 ปี และมากกว่า 5 ปี ตามลำดับ

4.2.6.2 การวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยที่สัมพันธ์กับระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ผลการวิเคราะห์สมการแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่คาดว่าจะสัมพันธ์กับระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ แสดงในตารางที่ 4.24

ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยที่คาดว่าจะสัมพันธ์กับความรู้อและความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์		B	S.E.	Wald	df	P-value	Odds Ratio = Exp(B)
ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน	กลุ่มฐาน : น้อยกว่า 5 ปี			9.657	4	0.047	
	6-10 ปี	1.495	0.78	3.676	1	0.055	4.458
	11-15 ปี	2.129	0.777	7.509	1	0.006	8.408
	16-20 ปี	2.149	0.847	6.438	1	0.011	8.572
	มากกว่า 20 ปี	1.84	1.141	2.600	1	0.107	6.295
ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุด	กลุ่มฐาน : ไม่เคยอบรม			17.381	3	0.001	
	น้อยกว่า 2 ปี	-1.244	0.716	3.017	1	0.082	0.288
	2-5 ปี	-0.198	0.639	0.096	1	0.757	0.821
	มากกว่า 5 ปี	0.849	0.543	2.437	1	0.118	2.336
Constant		-3.215	0.832	14.927	1	0.000	0.040
ร้อยละของการพยากรณ์ถูกต้อง โดยเฉลี่ย						75.3	

จากตารางที่ 4.24 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่มของปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และปัจจัยด้านระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุด ในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ กับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

สำหรับตัวปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มีต่อความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

พบว่าตัวแปรระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี มีเครื่องหมายของค่าประมาณสัมประสิทธิ์ B เป็นบวกทั้งหมด แสดงว่า พนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป จะมีสัดส่วนของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในการแสวงหาหลักฐานใน **ระดับดี** ที่มากกว่าในกลุ่มพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

เมื่อพิจารณาค่าอัตราส่วนออกดีของตัวแปรระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ดังนี้

(1) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 6-10 ปี มีค่า Exp(B) เท่ากับ 4.458 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนในช่วง 6-10 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดี มากกว่าเป็น 4.458 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

(2) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 11-15 ปี มีค่า Exp(B) เท่ากับ 8.408 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนในช่วง 6-10 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดี มากกว่าเป็น 8.408 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

(3) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 16-20 ปี มีค่า Exp(B) เท่ากับ 8.572 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนในช่วง 16-20 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดี มากกว่าเป็น 8.572 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

(4) ระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนมากกว่า 20 ปี มีค่า Exp(B) เท่ากับ 6.295 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนมากกว่า 20 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดี มากกว่าเป็น 6.295 เท่าของพนักงานสอบสวนที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานด้านการสอบสวนน้อยกว่า 6 ปี

ดังนั้น ถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนมากขึ้น จะมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มากขึ้นตามประสบการณ์ด้านการสอบสวนด้วย

สำหรับปัจจัยด้านระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ มากกว่า 5 ปี มีเครื่องหมายของค่าประมาณสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติก (B) หน้าตัวแปร X2(3) มีค่าเป็นบวก แสดงว่า พนักงานสอบสวนที่เคยผ่านการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรเกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ ที่มี

ระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุด นานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป จะพบพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดีมากกว่าพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ในขณะที่ตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในระยเวลาน้อยกว่า 2 ปี และในช่วง 2-5 ปี มีเครื่องหมายของค่าประมาณสัมประสิทธิ์ B มีค่าเป็นลบ แสดงว่า พนักงานสอบสวนที่เคยผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ในครั้งล่าสุด ในระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี จะพบพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดีน้อยกว่าพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการอบรม

เมื่อพิจารณาค่าอัตราส่วนออกัสของตัวแปรระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ ดังนี้

(1) ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในช่วงเวลาน้อยกว่า 2 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 0.288 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ และมีระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดน้อยกว่า 2 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดีมากกว่าเป็น 0.288 เท่าของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม

(2) ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในช่วงเวลา 2-5 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 0.821 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ และมีระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในช่วง 2-5 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 0.821 เท่าของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม

(3) ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ในช่วงเวลาที่มากกว่า 5 ปี มีค่า $\text{Exp}(B)$ เท่ากับ 2.336 แสดงว่าถ้าพนักงานสอบสวนเคยผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์ และมีระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดมากกว่า 5 ปี จะมีโอกาสที่มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดี มากกว่าเป็น 2.336 เท่าของพนักงานสอบสวนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรม

ดังนั้นถ้าพนักงานสอบสวนเคยผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์มาด้วยช่วงระยะเวลาที่นานมากขึ้น มีโอกาสที่จะมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับดีที่มากขึ้นตามไปด้วย

ผลการวิเคราะห์ความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยลอจิสติกของปัจจัยที่คาดว่า จะสัมพันธ์กับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธี

Wald statistic พบว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และสมการถดถอยลอจิสติกที่วิเคราะห์ได้ มีความเหมาะสมที่ระดับนัยสำคัญ (Hosmer-Lemeshow Chi-square = 1.371, p-value = 0.968) ดังแสดงในตารางที่ 4.25 โดยสามารถนำไปใช้พยากรณ์สัดส่วนของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในระดับต่าง ๆ ได้ถูกต้องโดยเฉลี่ย ร้อยละ 75.3

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์ความเหมาะสมของสมการถดถอยลอจิสติก โดย Hosmer and Lemeshow Test ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

Step	Chi-square	df	p-value
1	1.371	6	0.968

สามารถเขียนสมการเพื่อใช้ในการพยากรณ์ระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานได้ ดังนี้

$$\log \left[\frac{P(x)}{1-P(x)} \right] = -3.215 + 1.633X1(1) + 2.129X1(2) + 2.149X1(3) \\ - 1.244X2(1) + 1.840X1(4) - 0.198X2(2) + 0.849X2(3)$$

หรือเขียนในรูปสมการเพื่อพยากรณ์สัดส่วนของพนักงานสอบสวนที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่ระดับความรู้ต่าง ๆ ได้ ดังนี้

$$P(x) = \frac{e^{f(x)}}{1+e^{f(x)}}$$

โดยที่ $f(x) = -3.215 + 1.633X1(1) + 2.129X1(2) + 2.149X1(3) \\ - 1.244X2(1) - 0.198X2(2) + 0.849X2(3)$

เมื่อ $X1(1), X1(2), X1(3), X1(4)$ คือ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน 6-10 ปี, 11-15 ปี, 16-20 ปี และมากกว่า 20 ปี ตามลำดับ

$X2(1), X2(2), X2(3)$ คือ ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือนิติวิทยาศาสตร์น้อยกว่า 2 ปี, 2-5 ปี และมากกว่า 5 ปี ตามลำดับ

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน สังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานสอบสวน สังกัดตำรวจภูธรภาค 7 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนให้ดียิ่งขึ้น นำไปสู่การได้มาของพยานหลักฐานที่มีคุณค่า และสามารถนำไปใช้ในการสืบสวนสอบสวนเพื่อพิสูจน์หรือยืนยันการกระทำความผิดของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน มีข้อมูลทั่วไป ดังนี้ พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี จบการศึกษาจากหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต มีชั้นยศระดับร้อยตำรวจเอก และปฏิบัติงานในตำแหน่งรองสารวัตร(สอบสวน) มีเงินรายได้และเงินพิเศษประมาณ 35,001-45,000 บาท มีประสบการณ์ด้านการสอบสวนในช่วง 6-10 ปี และได้รับผิดชอบคดีอาญาโดยเฉลี่ย 111.23 คดีต่อปีต่อคน

5.1.2 ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอยู่ในระดับดี-ดีมาก แต่มีความเชี่ยวชาญอยู่ในระดับปานกลางในด้านความรู้ในการสอบสวนคดีอาญา ความรู้ความเข้าใจกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้อง และความรู้ในการทำสำนวนการสอบสวนคดีอาญาฐานความผิดที่เกี่ยวข้องกับเพศ ชีวิตและร่างกาย ในขณะที่ความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญา เป็นด้านที่พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจระดับดีในจำนวนน้อยที่สุด

5.1.3 ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่ มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง(ค่อนข้างดี) โดยมีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับดี แต่มีความเข้าใจในหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับพอใช้เท่านั้น

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานในระดับดี ได้แก่

1. วัตถุพยานประเภทอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนและชิ้นส่วนของการยิงปืน รวมไปถึงร่องรอยต่างๆ ที่เกิดขึ้น

2. วัตถุพยานประเภทลายนิ้วมือ ฝ่ามือ และฝ่าเท้า

สำหรับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่พนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการเก็บรวบรวมวัตถุพยานในระดับปานกลาง ได้แก่

1. วัตถุพยานประเภทที่ต้องตรวจพิสูจน์ทางเคมีและฟิสิกส์ เช่น สารพิษ หรือเศษดิน

2. วัตถุพยานประเภทชีววิทยา เช่น โลหิตสด หรือคราบโลหิต

3. วัตถุพยานที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

5.1.4 ปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ความคิดเห็นของพนักงานสอบสวนที่มีต่อปัจจัยสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม โดยเฉลี่ยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง(ค่อนข้างน้อย)

ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยสนับสนุนซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่

1. ความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการขนส่งรถพลิกศพจากแพทย์นิติเวช หรือแพทย์จากโรงพยาบาล

2. ความสนับสนุนช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

และความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยสนับสนุนซึ่งพนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย ได้แก่

1. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และยานพาหนะ

2. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจและป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

3. จำนวนของพนักงานสอบสวนที่ไม่เพียงพอ

5.1.5 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มีต่อ

ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางสถิติ โดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ พบว่าการทดสอบ Chi-square ได้ค่า p-value < 0.05 จึงสรุปได้ว่า ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนมีความสัมพันธ์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มากขึ้น ก็จะมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานที่สูงขึ้นด้วย

5.1.6 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการ

ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางสถิติ โดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ พบว่าการทดสอบ Chi-square ได้ค่า p-value < 0.05 จึงสรุปได้ว่า ระยะเวลาหลังการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ พนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ในช่วงเวลาไม่นาน จะมีความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานในระดับที่แตกต่างกับพนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมในช่วงระยะเวลาที่นานกว่า ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมีเหตุผลมาจากพนักงานสอบสวนได้พัฒนาทักษะจากการนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้ปฏิบัติจริงในการปฏิบัติงาน ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรดังกล่าวจากหลักสูตรการอบรมบุคคลเพื่อปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และหลักสูตรพนักงานสอบสวนในระดับต่างๆ นั้นเอง

5.1.7 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มีต่อ

ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางสถิติ โดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ พบว่าการทดสอบ Chi-square ได้ค่า p-value < 0.05 จึงสรุปได้ว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนมีความสัมพันธ์กับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ถ้าพนักงานสอบสวนมีระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มากขึ้น ก็จะมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มากขึ้นด้วย

5.1.8 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาหลังการฝึกอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ที่มีต่อความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือทางสถิติ โดยใช้สถิติเพียร์สันไคสแควร์ พบว่าการทดสอบ Chi-square ได้ค่า p-value < 0.05 จึงสรุปได้ว่าระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนมีความสัมพันธ์กับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ของพนักงานสอบสวนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ พนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ในเวลาไม่นาน ก็จะมีความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับที่ต่ำกว่าพนักงานสอบสวนที่ผ่านการอบรมมานานมากกว่า

5.1.9 ผลการศึกษасถนอถอยลอจิสติกแบบสองกลุ่ม (Binary logistic regression)

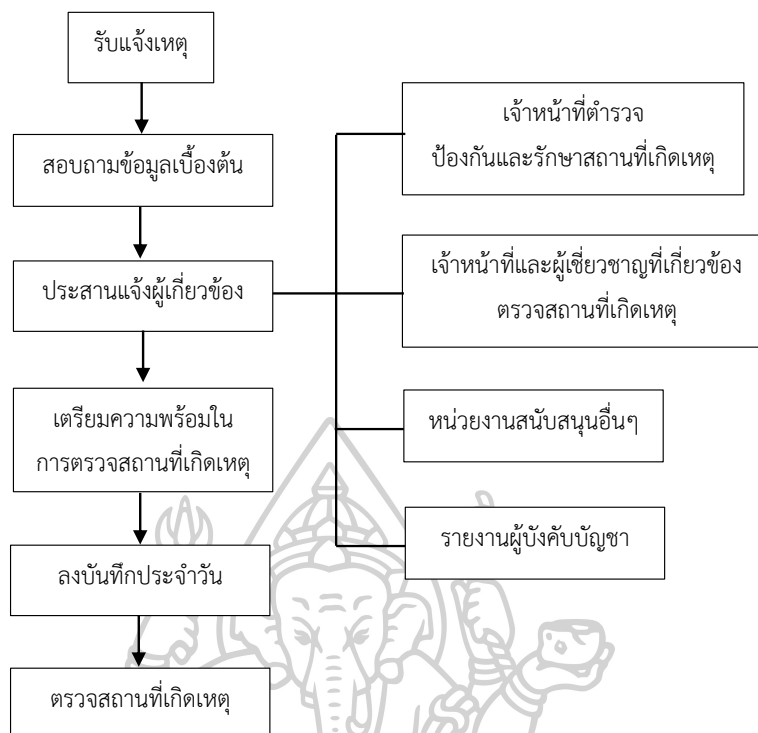
สมการถดถอยลอจิสติกของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานกับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Chi-square = 0.754, df = 6, p-value = 0.993) สามารถพยากรณ์ระดับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานหรือสัดส่วนของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในระดับต่าง ๆ ที่มีความถูกต้องโดยเฉลี่ย ร้อยละ 69.3

และสมการถดถอยลอจิสติกของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวน และระยะเวลาที่เข้ารับการอบรมครั้งล่าสุดในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุและนิติวิทยาศาสตร์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Chi-square = 1.371, df = 6, p-value = 0.968) สามารถพยากรณ์ระดับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือสัดส่วนของพนักงานสอบสวนที่มีความรู้ในระดับต่าง ๆ ที่มีความถูกต้องโดยเฉลี่ย ร้อยละ 75.3

5.1.10 แนวปฏิบัติในการตรวจสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมของพนักงานสอบสวน

เมื่อมีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น พนักงานสอบสวนส่วนใหญ่มีขั้นตอนในการปฏิบัติ

ดังนี้

รูปที่ 5. 1 แผนผังแนวปฏิบัติของพนักงานสอบสวนภายหลังการรับแจ้งเหตุอาชญากรรม

พนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 7 มีแนวปฏิบัติในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่สอดคล้องและเป็นไปตามระบบของ FBI ดังนี้ คือ การรับแจ้งเหตุและการเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุ การสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเหตุเบื้องต้น การสำรวจสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น การประเมินวัตถุประสงค์ที่จะพบในสถานที่เกิดเหตุ การจดบันทึกรายละเอียด การถ่ายภาพ การจัดทำแผนที่สภาพสถานที่เกิดเหตุ การตรวจค้นพยานหลักฐาน การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน การบรรจุหีบห่อพยานหลักฐาน และการส่งพยานหลักฐานเพื่อตรวจพิสูจน์ พนักงานสอบสวนจะมีการดำเนินการตามขั้นตอนของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ แต่วิธีการปฏิบัติในบางขั้นตอนนั้นอาจไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ หรือในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานอาจมีความไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งอาจมาจากสาเหตุได้หลายประการ เช่น ความไม่เข้าใจ การขาดความรู้ความชำนาญ การขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการเก็บวัตถุพยาน การขาดทีมงาน หรือจากความเร่งรีบ เป็นต้น ซึ่งสาเหตุดังกล่าว ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและคุณภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทั้งสิ้น

ขั้นตอนที่พนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ขั้นตอนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ และขั้นตอนการตรวจค้นสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียด ที่เป็นเช่นนี้มาจากสาเหตุสำคัญก็คือ การขาดแคลนกำลังพลที่มีความรู้ความเข้าใจใน

การป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้จนกระทั่งการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเสร็จสิ้น และการขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสอบและเก็บรวบรวมวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ต้องตรวจเก็บโดยใช้วิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง เช่น วัตถุพยานประเภทชีววิทยา วัตถุพยานประเภทเคมีและฟิสิกส์ วัตถุพยานที่เป็นคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

นอกจากนี้ ข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน คือ การขาดทีมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้เกิดประสิทธิผลตามระบบของ FBI ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากลนั้น จะต้องมีการปฏิบัติงานโดยแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างชัดเจน ได้รับการฝึกฝนและปฏิบัติหน้าที่จนเกิดเป็นความชำนาญและเชี่ยวชาญในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดังนั้น ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนสามารถมีทีมตรวจสอบและทีมป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุที่มีสมรรถนะแล้ว ก็จะส่งผลให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักการของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในระบบ FBI

พนักงานสอบสวน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กฎหมายได้บัญญัติให้มีหน้าที่ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงของคดี จากแนวคิดด้านสมรรถนะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคคลที่ได้กล่าวมาในบทที่ 2 จึงอาจกล่าวได้ว่าถ้าพนักงานสอบสวนมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการสอบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางนิติวิทยาศาสตร์ ตลอดจนมีกรอบวิธีคิดและทัศนคติในเชิงบวกต่อการปฏิบัติงานแล้ว จะส่งผลทำให้การปฏิบัติงานและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนเกิดประสิทธิผลสูงสุด

จากแนวคิดและงานวิจัยของ Carol S. Dwek ที่กล่าวไว้ว่า “ทัศนคติที่เป็นแกนหลักของมนุษย์นั้นมาจากความเชื่อ มุมมอง และประสบการณ์ ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้สมรรถนะได้ดีกว่าไอคิวที่มาจากความรู้ความสามารถ” ดังนั้น พนักงานสอบสวนที่มีสมรรถนะที่ดีจะต้องมีทัศนคติในการปฏิบัติงานที่มี “กรอบแนวคิดแบบเติบโต (Growth Mindset)” ในทางกลับกันถ้าพนักงานสอบสวนมีทัศนคติในการปฏิบัติงานที่มี “กรอบความคิดแบบยึดติด (Fixed Mindset)” ก็จะมีความยึดมั่นในความคิดของตนเอง มักจะไม่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงตนเอง และเมื่อพบอุปสรรคหรือปัญหาที่ไม่สามารถควบคุมหรือจัดการได้ ซึ่งจะส่งผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่จะค่อยๆ ลดลง ซึ่งจากการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกพนักงานสอบสวนกลุ่มตัวอย่างที่ประจำอยู่ในสถานีตำรวจที่มีปริมาณคดีมาก ปานกลางและน้อย พบว่าพนักงานสอบสวนมีขั้นตอนและแนวทางในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอยู่บนพื้นฐานของวิธีคิดและทัศนคติส่วนตัว 3 แบบ คือ

วิธีคิดแบบที่ 1 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในทางคดีและอำนวย
ความยุติธรรม

วิธีคิดแบบที่ 2 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในทางคดีเพียงอย่างเดียว

วิธีคิดแบบที่ 3 การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุแบบไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในทางคดี

จากแนวคิดของ Carol S. Dwek จึงสามารถกล่าวได้ว่า พนักงานสอบสวนกลุ่มที่มี
วิธีคิดในแบบที่ 1 และ 2 จะมีทัศนคติในการปฏิบัติงานแบบเดิโบโต และพนักงานสอบสวนที่มีวิธีคิด
แบบที่ 3 จะมีทัศนคติแบบยึดติด

จาก “ทฤษฎีแรงจูงใจของ Herzberg” ได้กล่าวถึง การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิด
ประสิทธิภาพนั้น ส่วนหนึ่งต้องมาจากความพึงพอใจกับงานที่ทำ ซึ่งก็คือ ความสำเร็จ
(achievement) การยอมรับ (recognition) ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า และคุณลักษณะของ
งานที่ทำอยู่ คือ ฐานะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับหัวหน้างาน กับเพื่อนร่วมงานกับลูกน้อง
เทคนิคในการบังคับบัญชา นโยบายการบริหาร ความมั่นคงในงาน สภาพการทำงาน เงื่อนไข และ
เรื่องราวส่วนตัวที่ถูกกระทบโดยสภาพของงาน ดังนั้นถ้าต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการ
ปฏิบัติงานหรือการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน โดยเฉพาะในกลุ่มของพนักงาน
สอบสวนที่มีวิธีคิดแบบที่ 2 และ 3 นั้น อาจต้องมี “ปัจจัยจูงใจ (Motivation factor)” เช่น การได้รับ
การยอมรับนับถือ หรือความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป็นต้น และ “ปัจจัยค้ำจุน (Maintenance
factor)” เช่น เงินเดือนหรือเงินรายได้ สถานะของอาชีพที่ดี มีความมั่นคงในการทำงาน หรือมีสภาพ
การทำงานที่ดี เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติในการปฏิบัติงานและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของ
พนักงานสอบสวนให้พัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นได้

5.1.11 ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน คือ สิ่งสำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
ตั้งแต่ขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน ในชั้นอัยการ และในชั้นศาล ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญต่อ
ปัญหา และอุปสรรคในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน จากการศึกษาสามารถสรุป
ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด

1. ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1.1 พนักงานสอบสวน จำนวนพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่จริงไม่เพียงพอ
ต่อภาระงานที่มีมากขึ้น โดยเฉพาะในสถานีตำรวจขนาดใหญ่ๆ นอกจากนี้ พนักงานสอบสวน ยังขาด

ความรู้ความเข้าใจในหลักการทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะในด้านการเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่ต้องมีการตรวจพิสูจน์ทางชีววิทยา เคมี และฟิสิกส์ รวมไปถึงคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

1.2 แพทย์ด้านนิติเวชศาสตร์ ขาดแคลนแพทย์ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการชันสูตรพลิกศพในเขตพื้นที่ แพทย์ที่ร่วมชันสูตรพลิกศพโดยส่วนใหญ่จะเป็นแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐซึ่งมิได้มีความเชี่ยวชาญในด้านการชันสูตรพลิกศพและการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากร่างกายผู้เสียชีวิต

1.3 เจ้าหน้าที่ตำรวจพิสูจน์หลักฐาน ยังมีอัตรากำลังที่ไม่เพียงพอต่อการสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่ใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ นอกจากนี้ยังขาดประสบการณ์ด้านการเป็นพยานในศาลทำให้น้ำหนักของพยานหลักฐานถูกลดทอนลง

1.4 เจ้าหน้าที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่หลักในการป้องกันสถานที่เกิดเหตุอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาสับสนุนการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุโดยส่วนใหญ่จะมาปฏิบัติการเฉพาะกิจ จึงขาดความรู้และความเข้าใจในหลักการป้องกันรักษาและตรวจสถานที่เกิด

2. ด้านปัจจัยสนับสนุน

ในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน พบว่าสถานีตำรวจโดยส่วนใหญ่ ยังขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ขาดแคลนยานพาหนะเฉพาะกิจที่ใช้ในงานตรวจสถานที่เกิดเหตุที่สามารถบรรจุวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือจำเป็นที่ใช้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุเอาไว้ เมื่อมีคดีหรือเหตุอาชญากรรมจะสามารถดำเนินการได้ในทันที

การขาดแคลนงบประมาณด้านการสอบสวน เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานตั้งแต่การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การสอบสวน การส่งวัตถุพยานเพื่อตรวจพิสูจน์ การจัดทำสำนวนการสอบสวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการสืบสวนสอบสวน

การขาดการประสานงานหรือความร่วมมือเชิงนโยบายการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุ เช่น การขอข้อมูลการใช้โทรศัพท์ การขอตรวจสอบกล้องวงจรปิด เป็นต้น

3. ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ รวมไปถึงประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ยังไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ดังนี้

การป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ ยังไม่มีการกำหนดกรอบอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ไม่มีกฎหมายในส่วนที่บัญญัติด้านการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ หรือสามารถห้ามบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปยังสถานที่เกิดเหตุ หรือไม่มีข้อกำหนดในการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจปิดกั้นสถานที่เกิดเหตุด้วยระยะเวลาอันสมควรเพื่อตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างละเอียดจากเจ้าของสถานที่เกิดเหตุ และไม่มีกฎหมายที่รับรองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ หรือเจ้าหน้าที่อาสาสมัครฯ ต่างๆ ที่ร่วมสนับสนุนงานป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุ

การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131, 131/1, และ 132 ได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานแก่พนักงานสอบสวน และถ้ามีบุคคลที่เสียชีวิต มีบัญญัติในกฎหมายให้แพทย์ทางด้านนิติเวชศาสตร์ชั้นสูตตรพลีกศพร้อมกับพนักงานสอบสวนด้วย แต่ในกรณีของเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานนั้น กฎหมายมิได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเอาไว้ มีเพียงประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีที่ให้พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอการสนับสนุนได้ แต่มิได้มีสภาพบังคับให้พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานต้องร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในทุกกรณี อันเนื่องมาจากเหตุผลหลัก 2 ประการ คือ **ประการแรก** พนักงานสอบสวนใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเอง โดยมีจำเป็นต้องประสานงานแจ้งเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน **ประการที่สอง** พนักงานสอบสวนประสานงานแจ้งแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ศูนย์พิสูจน์หลักฐานมิได้เดินทางมาร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ด้วยติดภารกิจหรือข้อขัดข้องอื่นๆ หรือเหตุของคดีที่ขอการสนับสนุนไม่อยู่ในข้อกำหนดของระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 2 การสืบสวน บทที่ 2 การสืบสวนและตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ข้อ 10 ที่กล่าวไว้ว่า (ประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2556) และสาเหตุอื่นๆ ดังจะเห็นได้จากข้อกำหนดของระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดีที่ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนติดต่อให้เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและถ่ายภาพนั้น ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวไม่มีสภาพบังคับให้พนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานต้องทำตามข้อกำหนดนั้น จึงเป็นเพียงแนวทางและคู่มือในการปฏิบัติที่พนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานสามารถใช้ดุลยพินิจในการร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุได้

4. ด้านนโยบาย

ขาดการประสานงานในเชิงนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการร่วมตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะในเหตุที่มีบุคคลเสียชีวิต ซึ่งจะมีบุคคลที่เกี่ยวข้องหลัก คือ พนักงานสอบสวนเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน และแพทย์ชั้นสูตตร มักประสบปัญหาในด้านความรวดเร็วการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและการชั้นสูตตรพลีกศ ซึ่งส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพและคุณค่าของพยานหลักฐานที่อาจถูกลดทอนลงเนื่องจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ของสถานที่เกิดเหตุ

ขาดการประสานงานการขอสนับสนุนด้านอื่นๆ เช่น การตรวจเลือดหรือสารคัดหลั่งเพื่อหาสารเสพติดจากผู้ต้องสงสัยในสถานที่เกิดเหตุโดยโรงพยาบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ การบริการทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น

5.1.12 การลดทอนคุณค่าของพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุและแนวทางการพัฒนา

จากปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและสามารถลดทอนคุณค่าของพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ และอาจถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นข้อโต้แย้งในชั้นศาลได้ ซึ่งสาเหตุสำคัญที่อาจทำให้ความเชื่อมั่นและคุณค่าของพยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุถูกลดทอนลง สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ขาดการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุที่ดี ซึ่งมักเกิดจากการไม่ป้องกัน หรือมีการป้องกันโดยไม่ใช้แถบกันและป้ายแสดงขอบเขตของสถานที่เกิดเหตุ หรือมีการป้องกันโดยใช้แถบกันแต่ไม่มีการควบคุมดูแลรักษาสถานที่เกิดเหตุอย่างเคร่งครัด หรือด้วยสาเหตุอื่นๆ ส่งผลให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุสามารถเข้าไปภายในบริเวณสถานที่เกิดเหตุได้ ซึ่งอาจทำให้พยานหลักฐานในที่เกิดเหตุสามารถถูกเพิ่มเติมหรือปนเปื้อน ถูกทำลายหรือสูญหายไป ถูกเคลื่อนย้ายไปจากที่เดิม เป็นต้น สามารถส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องยังไปกีดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทำให้เกิดความไม่สะดวก เกิดความวุ่นวายและสับสน จนอาจทำให้การตรวจค้นและรวบรวมพยานหลักฐานทำได้ไม่ครบถ้วนตามหลักวิชาการ

แนวทางการพัฒนา

1) จัดให้มีการกำหนดหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจหรือฝ่ายปราบปรามที่จะมาเป็นผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้เป็นรูปธรรม โดยมีจำนวนอย่างน้อย 2-3 คน พร้อมจัดการอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันสถานที่เกิดเหตุ

2) จัดให้มีระเบียบวิธีปฏิบัติหรือคู่มือในการดำเนินการในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน

3) ควรมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสถานที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะในส่วนที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องออกจากสถานที่เกิดเหตุได้

4) ให้ความรู้ด้านการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุแก่ประชาชน อาจจัดทำเป็นหลักสูตรอบรมหรือสอดแทรกในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่พลเมืองให้แก่นักเรียน

2. การตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานไม่ถูกต้องตามหลักการ เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่ถูกต้องตามหลักการ โดยเฉพาะพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐานที่ยังมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวนหรือการตรวจสถานที่เกิดเหตุน้อย

แนวทางการพัฒนา

1) จัดหลักสูตรการอบรมความรู้ในการตรวจสถานที่เกิดเหตุและการเก็บรวบรวมวัตถุพยานให้แก่พนักงานสอบสวนใหม่ โดยเน้นการฝึกปฏิบัติและการวิเคราะห์สถานที่เกิดเหตุจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ทั้งในส่วนของพนักงานสอบสวนและเจ้าหน้าที่จากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน

2) จัดให้พนักงานสอบสวนใหม่ ได้รับการฝึกประสบการณ์ในงานด้านการสอบสวนในคดีประเภทต่างๆ ไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือไม่น้อยกว่า 100 คดี จัดให้มีระบบพี่เลี้ยงโดยพนักงานสอบสวนที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นที่ประจักษ์เป็นผู้ควบคุมดูแล

3) จัดให้มีการจัดการความรู้ด้านการสอบสวน ทำสำนวน ตรวจสถานที่เกิดเหตุ ของพนักงานสอบสวนเพื่อใช้เป็นผลงานในการพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งหรือการได้รับความดีความชอบ เป็นต้น

4) จัดให้มีการตรวจวัดสมรรถนะเป็นระยะๆ เพื่อให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นในการพัฒนาตนเอง แต่จะต้องไม่มากเกินไปจนเกิดเป็นความเครียด

5) กำหนดอัตรากำลังของพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นเฉลี่ยต่อปี และกำหนดนโยบายการขอช่วยราชการของเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งพนักงานสอบสวนให้ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในภาพรวม

3. ห่วงโซ่ของการครอบครองพยานหลักฐานมีความไม่สมบูรณ์ ห่วงโซ่ของการครอบครองพยานหลักฐาน หมายถึง การดำเนินเกี่ยวกับพยานหลักฐานตั้งแต่ขั้นตอนการตรวจพบและเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน การหีบห่อและเก็บรักษา การส่งตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ การเก็บรักษาในระหว่างขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนและทำสำนวน จนกระทั่งถึงขั้นตอนการส่งพยานหลักฐานไปที่ศาล โดยปกติพนักงานสอบสวนได้มีการบันทึกเป็นเอกสารในทุกขั้นตอนตามประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่มีปัญหาด้านสถานที่จัดเก็บของกลางและวัตถุพยานที่เหมาะสม รวมไปถึงการเก็บรักษาวัตถุพยานที่ถูกต้องตามหลักการ ก่อนการนำส่งเพื่อตรวจวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ หรือเก็บรักษาในระหว่างดำเนินการทางคดี จากการศึกษา

พบว่าพนักงานสอบสวนโดยส่วนใหญ่จะเก็บพยานหลักฐานไว้ในตู้เอกสาร ลิ่นชักโต๊ะทำงาน หรือในรถยนต์ส่วนตัว ซึ่งทำให้พยานหลักฐานต่างๆ เหล่านี้มีความเสี่ยงที่จะเสื่อมสลาย สูญหายหรือถูกเปลี่ยนแปลงไปได้

แนวทางการพัฒนา

- 1) จัดให้มีระบบการเก็บรักษาวัตถุพยานให้ถูกต้องตามหลักการที่เป็นมาตรฐานสากล
- 2) จัดให้สถานีตำรวจทุกแห่งมีคู่มือการเก็บรักษาวัตถุพยานประเภทต่างๆ ตามหลักการที่เป็นมาตรฐานสากล

4. ขาดการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิหรือหน่วยกู้ภัยในสถานที่เกิดเหตุ สำหรับประเทศไทยมูลนิธิและหน่วยกู้ภัยยังเป็นหน่วยงานที่มักจะเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุก่อนหน่วยงานอื่นๆ อยู่เสมอ ซึ่งในความไม่รู้ จะมีส่วนทำให้พยานหลักฐานถูกทำลายโดยมิได้ตั้งใจ มีการเพิ่มวัตถุพยานหรือเคลื่อนย้ายวัตถุพยานก่อนที่ผู้รับผิดชอบสถานที่เกิดเหตุจะเดินทางไปถึง

แนวทางการพัฒนา

- 1) จัดให้มีระเบียบข้อบังคับ หรือกฎหมายเพื่อควบคุมหรือกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานในสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่มูลนิธิและหน่วยกู้ภัย
- 2) จัดหลักสูตรอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่มูลนิธิและหน่วยกู้ภัยที่สนับสนุนการตรวจสถานที่เกิดเหตุตามขอบเขตที่กฎหมายได้บัญญัติเอาไว้

โดยสรุป พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุ จะมีคุณค่าและมีความน่าเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมนั้น ต้องได้มาจากการตรวจสถานที่เกิดเหตุอย่างมีประสิทธิภาพโดยพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้ ซึ่งการตรวจสถานที่เกิดเหตุจะมีประสิทธิภาพมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ความรู้และประสบการณ์ด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุ วิธีคิดและทัศนคติในการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุและงานด้านการสอบสวน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็น “สมรรถนะในการตรวจสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน”
2. ปัจจัยสนับสนุน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายต่างๆ แพทย์ เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน ผู้เชี่ยวชาญ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ รวมไปถึง กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องแนวทางในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจในตำแหน่งพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ภาค 7 นั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะใน 3 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของพนักงานสอบสวนที่พบว่า พนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 โดยส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป นั้นหมายความว่า ในระยะเวลา 10 ปี จะมีพนักงานสอบสวนเกษียณอายุราชการ ดังนั้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนด้านการจัดเตรียมอัตราทดแทนที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการได้

1. จากการศึกษาที่พบว่า ศักยภาพของพนักงานสอบสวนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางนิติวิทยาศาสตร์มาจากสมรรถนะส่วนบุคคลด้านความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน ที่ได้มาจากการศึกษา การฝึกอบรม และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน พบว่าพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 ส่วนใหญ่มีศักยภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยเฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 หรือศูนย์ฝึกอบรมสามารถนำผลการศึกษาด้านความรู้ทั้ง 2 ด้านข้างต้น ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานในสมรรถนะของตำแหน่งงาน หรือใช้ในการประเมินเพื่อคัดเลือกบุคลากรเพื่อมาปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวน เนื่องจากสมรรถนะส่วนบุคคลนี้ เป็นสมรรถนะที่มีความยากในการพัฒนาเพื่อให้มีระดับสูงเท่าเทียมกันได้

2. จากการศึกษาที่พบว่า ประสิทธิภาพของการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวนมาจากศักยภาพหรือที่เราอาจเรียกว่าสมรรถนะส่วนบุคคลของพนักงานสอบสวนแล้ว ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่ไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาและอุปสรรคตลอดจนเกิดเป็นข้อจำกัด ทำให้การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุไม่ได้รับความน่าเชื่อถือเท่าที่ควร พยานหลักฐานที่เก็บรวบรวมได้จากสถานที่เกิดเหตุอาจยังมีข้อสงสัยของแหล่งที่มา อันเนื่องมาจากการป้องกันรักษาสถานที่เกิดเหตุไม่สมบูรณ์หรือมีความบกพร่อง หรือแม้กระทั่งข้อจำกัดในด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนถึงอำนาจความสะดวกในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ ล้วนแต่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุโดยทั้งสิ้น ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการ

ตำรวจภูธรภาค 7 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษานี้ ใช้พัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้มีความเพียงพอและเหมาะสม หรือใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุให้มีความทันสมัยและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการอำนวยความยุติธรรม

3. จากการศึกษาที่พบว่า พนักงานสอบสวนมีกรอบวิธีคิดและทัศนคติต่อการตรวจสถานที่เกิดเหตุเป็น 3 แบบ ได้แก่ วิธีคิดแบบที่ 1 การตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในทางคดีและอำนวยความยุติธรรม วิธีคิดแบบที่ 2 การตรวจสถานที่เกิดเหตุเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในทางคดีเพียงอย่างเดียว และวิธีคิดแบบที่ 3 การตรวจสถานที่เกิดเหตุแบบไม่หวังผลสัมฤทธิ์ในทางคดี ซึ่งกรอบวิธีคิดและทัศนคติแบบที่ 2 และ 3 จะส่งผลให้สมรรถนะในการปฏิบัติงานและการตรวจสถานที่เกิดเหตุที่มีแนวโน้มลดลง และกรอบวิธีคิดแบบที่ 3 จะมีความอ่อนไหวต่อจริยธรรมมากที่สุด โดยเฉพาะเมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามากระตุ้น ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติและผู้บังคับบัญชาทุกระดับสามารถนำผลการศึกษานี้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะหลักของข้าราชการตำรวจที่มุ่งให้ความสำคัญเพียงการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย มากกว่าการปฏิบัติงานด้วยความมีจริยธรรมและการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน ทำให้ในปัจจุบันนี้ ความไว้วางใจและความเชื่อใจของประชาชนที่มีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความยุติธรรมนั้นอยู่ในภาวะวิกฤติ จึงจำเป็นที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ เพื่อลดวิกฤติศรัทธาจนสามารถเป็นเสาหลักในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อเสนอสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ด้านบุคลากร

1) อัตรากำลังที่ขาดแคลน

พนักงานสอบสวน เป็นตำแหน่งที่ต้องใช้ความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูง นอกจากนี้ต้องมีทัศนคติที่ดีต่องานด้านการสอบสวนและมุ่งหวังให้เกิดยุติธรรมทางอาญา ซึ่งบุคคลที่สามารถทดแทนการขาดแคลนนี้ได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม ได้แก่ สอบคัดเลือกจากข้าราชการตำรวจชั้นประทวนที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

- อายุ ไม่เกิน 35 ปี ยังสามารถพัฒนาทักษะด้านการสอบสวนได้ในระดับดี
- จบการศึกษาในหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต

- ปฏิบัติงานในหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี มีประสบการณ์ด้านการสอบสวนและการตรวจสถานที่เกิดเหตุ หรือผ่านเกณฑ์การสอบวัดความรู้เฉพาะด้านงานสอบสวน เช่น การสืบสวนสอบสวน การตรวจสถานที่เกิดเหตุ ความรู้นิติวิทยาศาสตร์ เป็นต้น
- ต้องปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวน ไม่น้อยกว่า 10 ปี จึงสามารถย้ายสายปฏิบัติงานได้

อย่างไรก็ดี การสอบคัดเลือกบุคคลภายนอกที่มีความรู้ความสามารถเพื่อบรรจุแต่งตั้งเป็นพนักงานสอบสวน ก็ยังมีความจำเป็นเนื่องจากจะมีศักยภาพในระดับสูง เพียงแต่จะขาดประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการสอบสวน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาทักษะจากประสบการณ์ระยะหนึ่ง

ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน ตามร่าง “พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีอาญา พ.ศ.” มาตรา 4 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน” เป็นข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนตามกฎหมายว่าด้วยตำรวจแห่งชาติ และในมาตรา 6 ได้บัญญัติว่า “ให้ข้าราชการตำรวจในสายงานป้องกันและปราบปราม สายงานวิชาชีพ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการพิสูจน์หลักฐาน และสายงานอื่นๆ มีหน้าที่และอำนาจในการช่วยเหลือและสนับสนุนพนักงานสอบสวนในการสืบสวนหรือการสอบสวน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) กำหนด นอกจากหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้ข้าราชการตำรวจในสายงานป้องกันและปราบปรามมีหน้าที่และอำนาจในการสืบสวนตามที่พนักงานสอบสวนร้องขอเป็นการเฉพาะด้วย” ดังนั้น ในส่วนของ **เจ้าหน้าที่ตำรวจสายปราบปราม**ที่จะมาช่วยปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ควรได้รับการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยพนักงานสอบสวนทุกก่อนปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้มีความรู้ในงานด้านการสอบสวนตามสมควรก่อนการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนี้ สำหรับ **เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน** นั้น ตามแผนปฏิบัติการและนโยบายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เริ่มดำเนินการเพิ่มอัตรากำลังมาระยะหนึ่งแล้ว เชื่อว่าปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ตรวจสถานที่เกิดเหตุจะลดลงเรื่อยๆ

2) การพัฒนาศักยภาพ

ด้วยในปัจจุบันเหตุอาชญากรรมมีการพัฒนาตามเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทันสมัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรกำหนดนโยบายการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานสอบสวน ผู้ช่วยพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ **ทุกคน** ให้ได้รับการ

พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ความรู้ด้านอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ความรู้ด้านการตรวจเก็บวัตถุพยาน ด้วยเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ เป็นต้น

3) การพัฒนาโครงสร้างเส้นทางความก้าวหน้าของวิชาชีพให้เป็นรูปธรรมและชัดเจน

จัดให้มีโครงสร้างความก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่มาจากความรู้ความสามารถ และการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและเหมาะสมต่อภาระความรับผิดชอบ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน ถ้ามีบุคคลสนใจปฏิบัติงานด้านการสอบสวนที่มากขึ้น ก็จะมีโอกาสคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานระดับสูงมาปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นอย่างยิ่ง

ด้านปัจจัยสนับสนุน

1) วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือ

จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในระดับสถานีตำรวจ ให้มีความเหมาะสมและทันสมัย รวมถึงให้มีจำนวนที่เพียงพอต่อการใช้งาน ดังนี้

กล้องถ่ายรูป – สำหรับบันทึกสภาพทั่วไปของสถานที่เกิดเหตุ วัตถุพยาน ร่องรอยหรือหลักฐานต่างๆ ที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้

กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว – สำหรับถ่ายภาพขั้นตอนต่างๆ ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน และผู้เกี่ยวข้อง

เครื่องบันทึกเสียง – สำหรับบันทึกคำให้การหรือข้อมูลที่ได้จากผู้เสียหายหรือพยานบุคคล

แถบวัดระยะ – สำหรับวัดระยะห่าง ความกว้าง ความยาว ต่างๆ ในสถานที่เกิดเหตุ

แถบกั้นสถานที่เกิดเหตุ (Police line) – สำหรับปิดกั้นพื้นที่เกิดเหตุ

ชุดเก็บลายนิ้วมือแฝง – สำหรับตรวจเก็บลายนิ้วมือแฝงที่พบในสถานที่เกิดเหตุ

ชุดอุปกรณ์สำหรับเก็บวัตถุพยานที่เป็นชีววัตถุ เช่น ก้านสำลี สำลีก้อน

ชุดอุปกรณ์ป้องกันการปนเปื้อนของวัตถุพยาน เช่น ถุงมือยาง ผ้าปิดจมูก

วัสดุบรรจุวัตถุพยาน เช่น ถุงพลาสติก ขวดบรรจุ

วัสดุใช้สอยจำเป็น อื่นๆ เช่น ไฟฉาย เทปพลาสติก แวนขยาย กรรไกร มีดคัทเตอร์

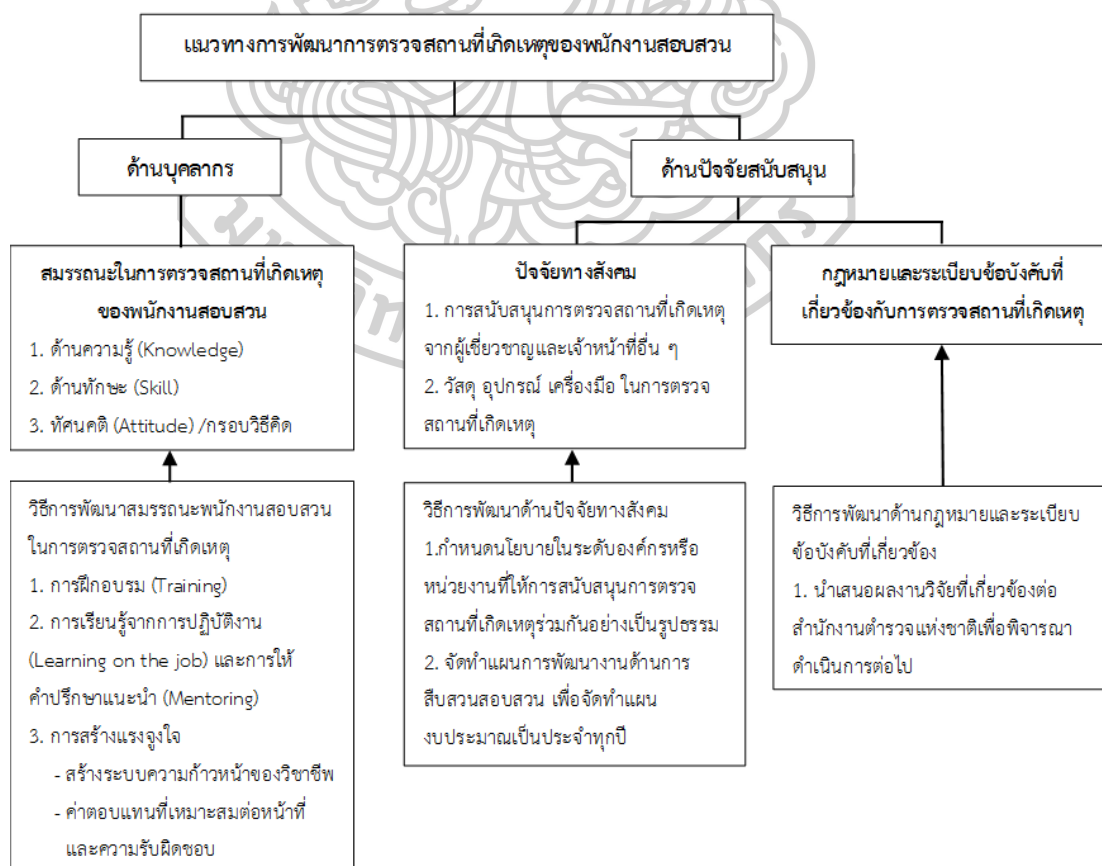
โดยต้องมีการตรวจสอบสภาพการใช้งานของวัสดุอุปกรณ์ ให้สามารถใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ และจัดซื้อวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุมาเพิ่มเติม

2) ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กร

การจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรอย่างเป็นทางการในรูปแบบในด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและงานตรวจพิสูจน์ โดยกำหนดให้มีระเบียบการปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจน พร้อมจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นระยะ เพื่อพิจารณาปัญหาและอุปสรรค

ด้านกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ

ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อผลักดันให้มีระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎหมายที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ

รูปที่ 5. 2 แผนผังแนวทางการพัฒนาการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของพนักงานสอบสวน

5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนางานด้านการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป
2. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่เน้นทักษะด้านการสอบสวนและการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุในคดีอาญาประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอาชญากรรมกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยี เช่น อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมดิจิทัล เป็นต้น

รายการอ้างอิง

- Boyatzis, R. E. (1982). *The competent manager: A model for effective performance*. John Wiley & Sons.
- Dweck, C. S. (2006). *Mindset: The new psychology of success*. Random House Digital, Inc.
- Ferdico, J. N. (1975). *Criminal Procedure for the Law Enforcement Officer*. West Publishing Company.
- Julian, R., Kelty, S., & Robertson, J. (2012). "Get it right the first time": Critical Issues at the Crime Scene. *Current issues in criminal justice*, 24(1), 25-37.
- Macamo, A. N. (2018). Development of Crime Scene Investigation in Maputo city, Mozambique. *วารสาร สท ศาสตร์*, 18(2), 240-256.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for "intelligence". *American psychologist*, 28(1), 1.
- Peterson, J. L., Hickman, M. J., Strom, K. J., & Johnson, D. J. (2013). Effect of forensic evidence on criminal justice case processing. *Journal of forensic sciences*, 58, S78-S90.
- Rajagopal, K., Chye, T. T., Jeffery, J., & Sofian-Azirun, M. (2014). Forensic entomology in Malaysia: knowledge and practices. *Asian Biomedicine*, 8(5), 603-608.
- Schiro, G. (2009). Protecting the crime scene. *World Wide Web* (<http://www.crime-scene-investigator.net/evidenc1.htm>).
- White, J. H., Lester, D., Gentile, M., & Rosenbleeth, J. (2011). The utilization of forensic science and criminal profiling for capturing serial killers. *Forensic Science International*, 209(1-3), 160-165.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introduction analysis*. Harper & Row.
- กนกพร แสนแก้ว. (2552). การพัฒนางานด้านการตรวจสถานที่เกิดเหตุของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 8 มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- กัมพล อุณพลอด. (2535). การสืบสวนกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย].
- กิตติชัย รุจิราวินิจฉัย. (2558). การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร จัดการงานสอบสวนของกองบัญชาการตำรวจนครบาล. *EAU Heritage Journal Social Science and Humanities*, 5(2), 22-36.
- โกสินทร์ หินเฮวี่. (2560). สมรรถนะของตำรวจไทยในการสอบสวนคดีจราจร มหาวิทยาลัยศิลปากร].

- จิรศักดิ์ เจียมเจตจรูญ. (2550). สถานที่เกิดเหตุและวัตถุพยานทางชีววิทยา. เอกสารทางวิชาการ สำหรับใช้ประกอบการปฏิบัติงาน เสนอที่กองพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานนิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ.
- โชติกา ระโส. (2555). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- ณุชฌา สวัสดิ์. (2552). วิธีปฏิบัติในการรักษาสภาพของสถานที่เกิดเหตุในคดีฆาตกรรม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ตรองหทัย ยศประสิทธิ์. (2561). ความรู้ ความคิดเห็นในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 8 มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- เทวฤทธิ์ อุทธา. (2555). การศึกษากระบวนการรักษาสถานที่เกิดเหตุและรักษาวัตถุพยานของเจ้าหน้าที่มูลนิธิต่างๆ ในจังหวัดชลบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- นพคุณ กิรติการกุล. (2553). นิติวิทยาศาสตร์ตำรวจ. บริษัทรัฐพงษ์-เอกลักษณ์ จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (8 ed.). สุวีริยาสาส์น.
- พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธุ์. (2537). ความรู้เบื้องต้นการสืบสวนอาชญากรรม. ศิลป์สยามการพิมพ์.
- ภัทรศักดิ์ วรรณแสง. (ม.ป.ป.). การรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. Retrieved มิถุนายน 4 from <http://www.stou.ac.th>
- ภาชีณี เดชรัตนสุวรรณ, & วรชัย วิชชวาณิชย์. (2559). การศึกษาความเข้าใจด้านการป้องกันสถานที่เกิด เหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจสถานีตำรวจภูธรจังหวัดกาญจนบุรี. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ, 3(2), 32-50.
- มนตรี เหลืองพุง. (2553). บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจและแพทย์นิติเวชในการชันสูตรพลิกศพคดีฆาตกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- มัลลิกา นามสง่า. (2561). 21 วัน ปลุกนิสย สร้างได้ด้วยตัวเอง. <https://www.posttoday.com/life/healthy/569487>
- วศิมน อันทนาพรชัย, ยุทธนา สุดเจริญ, & ณรงค์ กุลนิเทศ. (2559). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 6. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8,
- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2547). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตภาคบริโภค. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- ศรันยภัทร เสียงสูง. (2559). การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาของประเทศไทย: กรณีศึกษาพยานหลักฐานทางชีววิทยาตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา. <http://www.lib.ku.ac.th/KUCONF/2559/KC5310006.pdf>
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2560). สถิติคดีอาญา. Retrieved เมษายน 10 from <http://www.royalthaipolice.go.th/index.php>
- สมภาพ เองสมบุญ. (2551). การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุเบื้องต้น. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- สรารัฐ เบญจกุล. (2550). หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์กับกระบวนการยุติธรรม. Retrieved มิถุนายน 4 from

<http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsId=950000087821>

สฤชต์ สืบพงษ์ศิริ. (2551). การป้องกันรักษาและการเข้าสถานที่เกิดเหตุ. เอกสารประกอบการสอน หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

สันดี สุขวัจน. (2550). การตรวจสถานที่เกิดเหตุ. เอกสารประกอบการสอนวิชาตรวจสถานที่เกิดเหตุ สาขานิติวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2562). แผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ. Retrieved กุมภาพันธ์ 16 from <http://www.royalthaipolice.go.th/downloads/plan62>

สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). คู่มือการดำเนินงานเรื่องการตรวจ พิสูจน์เอกลักษณ์ทางนิวเคลียร์และรังสีของประเทศ.

<http://www.oap.go.th/images/documents/resources/KM/27-11-3-2560.pdf>

สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ. (2556). โครงการจัดซื้อกระเป๋าตรวจสถานที่เกิดเหตุสำหรับพนักงานสอบสวน.

Retrieved กุมภาพันธ์ 16 from www.forensic.police.go.th

สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). คู่มือบริหารจัดการสถานที่เกิดเหตุ.

<http://www.forensic.police.go.th>

สำนักวิทยาการตำรวจ. (ม.ป.ป.). การพิสูจน์หลักฐาน.

สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ. (2547). **Competency**: เครื่องมือการบริหารที่ปฏิเสธไม่ได้. โปรดักทิวิตี เวิลด์ (*Productivity World*), 53(9).

โสภณ รัตนกร. (2542). คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. นิติบรรณการ.

อรรถพล แซ่มสุวรรณ. (2554). นิติวิทยาศาสตร์ 1 เพื่อการสืบสวนสอบสวน (4 ed.). บริษัทที่ซีจี พรินต์ติ้ง จำกัด.

ภาคผนวก ก

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง แนวทางในการพัฒนาการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำแนะนำ

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน มีจำนวน 10 หน้า ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน
- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางด้านนิติวิทยาศาสตร์
- ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม
- ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และกรอกรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนด

1. อายุ..... ปี

2. การศึกษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ปริญญาตรี สาขา..... 2. ปริญญาโท สาขา.....

3. เนติบัณฑิต 4. อื่นๆ.....

3. ระดับชั้นยศ

1. ร.ต.ต 2. ร.ต.ท.

3. ร.ต.อ. 4. พ.ต.ต.

5. พ.ต.ท.

4. ดำรงตำแหน่ง

1. รองสารวัตร(สอบสวน) 2. สารวัตร(สอบสวน)
3. รองผู้กำกับการ(สอบสวน) 4. ผู้กำกับการ(สอบสวน)

5. เงินเดือนและเงินเพิ่มพิเศษต่อเดือน

1. 15,001 - 25,000 บาท 2. 25,001 - 35,000 บาท
3. 35,001 - 45,000 บาท 4. 45,001 - 55,000 บาท
5. มากกว่า 55,000 บาท ขึ้นไป

6. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้านการสอบสวนรวมทั้งสิ้น

1. น้อยกว่า 6 ปี 2. 6 - 10 ปี
3. 11 - 15 ปี 4. 16 - 20 ปี
5. มากกว่า 20 ปีขึ้นไป

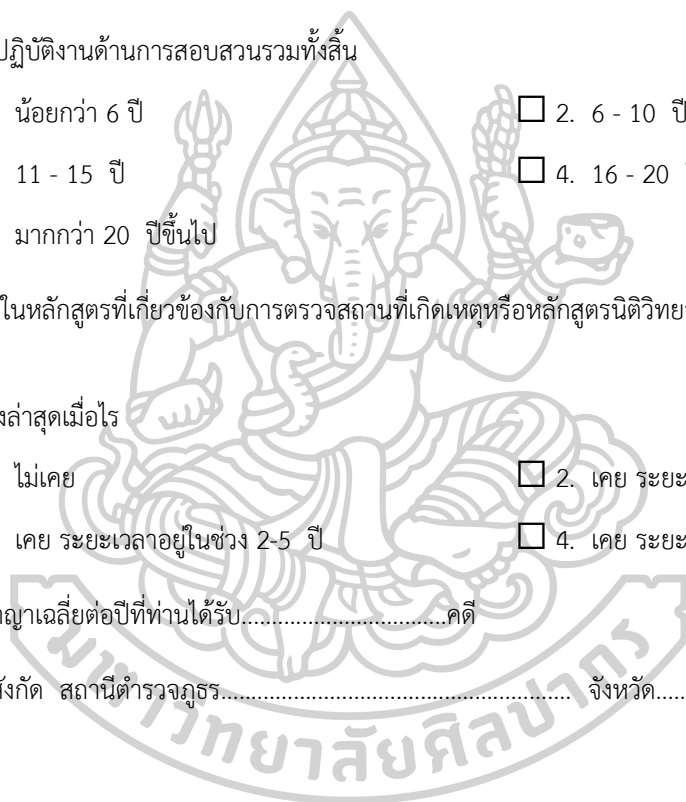
7. เคยฝึกอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุหรือหลักสูตรนิติวิทยาศาสตร์หรือไม่ และเข้ารับการ

ฝึกอบรมครั้งล่าสุดเมื่อไร

1. ไม่เคย 2. เคย ระยะเวลา น้อยกว่า 2 ปี
3. เคย ระยะเวลาอยู่ในช่วง 2-5 ปี 4. เคย ระยะเวลา มากกว่า 5 ปี ขึ้นไป

8. จำนวนคดีอาญาเฉลี่ยต่อปีที่ท่านได้รับ.....คดี

9. ปัจจุบันท่านสังกัด สถานีตำรวจภูธร.....จังหวัด.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับดีมาก	หมายถึง มีความรู้ดีมาก มีความเชี่ยวชาญมาก จนสามารถฝึกสอนผู้อื่นได้
ระดับดี	หมายถึง มีความรู้ดีมาก มีความเชี่ยวชาญปานกลาง
ระดับปานกลาง	หมายถึง มีความรู้ดี มีความเชี่ยวชาญปานกลาง
ระดับน้อย	หมายถึง มีความรู้ดี มีความเชี่ยวชาญน้อย
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง มีความรู้พอใช้ ขาดความเชี่ยวชาญ

ความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐาน	อยู่ในระดับ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความรู้และความเชี่ยวชาญการสอบสวนคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย					
2. มีความรู้และความเข้าใจในกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญาฐานความผิดที่เกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย					
3. มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัตถุพยานในคดีอาญาที่มีฐานความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิตและร่างกาย					
4. มีความรู้ในหลักการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรมที่เป็นมาตรฐานสากล					
5. มีความรู้ในการเก็บรวบรวมและรักษาวัตถุพยาน					
6. มีความรู้และความสามารถในการทำสำนวนสอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับ เพศ ชีวิตและร่างกาย					
7. มีความรู้และความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการสืบสวนสอบสวนในคดีอาญา					

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับดีมาก	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับดีมาก และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องระดับดีมาก จนสามารถฝึกสอนผู้อื่นได้
ระดับดี	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับดีมาก และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องระดับดี
ระดับปานกลาง	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับดี และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องระดับพอใช้
ระดับน้อย	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับพอใช้ และมีความเข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเล็กน้อย
ระดับน้อยที่สุด	หมายถึง มีความรู้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานระดับพอใช้ แต่ไม่เข้าใจหลักการทางวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเลย

ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมพยาน ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	อยู่ในระดับ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การเก็บพยานประเภทลายนิ้วมือ ฝ่ามือ และฝ่าเท้า					
2. การเก็บพยานประเภทลายนิ้วมือแฝง					
3. การเก็บพยานประเภทสารพิษ					
4. พยานประเภทยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิต ประสาท และสารระเหย รวมถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และ อาหาร					
5. การเก็บพยานที่เป็นโลหิตสด หรือคราบโลหิตที่ยังมี ความเปียกชื้นอยู่					
6. การเก็บพยานที่เป็นคราบโลหิตแห้ง					
7. การเก็บพยานที่เป็นสารคัดหลั่ง อสุจิสด หรือ คราบอสุจิที่ยังมีความเปียกชื้น					
8. การเก็บพยานที่เป็นคราบอสุจิแห้ง					

ความรู้และความเข้าใจในการเก็บรวบรวมวัตถุพยาน ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์	อยู่ในระดับ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นเส้นผม หรือเส้นขน					
10. การเก็บวัตถุพยานประเภทตรวจพิสูจน์เอกสาร ลายมือชื่อ ลายมือเขียน ตราประทับและการปลอมแปลง					
11. การเก็บวัตถุพยานประเภทอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน					
12. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นชิ้นส่วนของการยิงปืน ร่องรอยต่างๆ					
13. การเก็บวัตถุพยานที่เป็นเขม่าปืน					
14. การเก็บวัตถุพยานที่ตรวจพิสูจน์ด้านเคมีและฟิสิกส์ เช่น เส้นใย ดิน กระจก แก้ว สี น้ำมันเชื้อเพลิง ของเหลว และอื่นๆ ที่พบในสถานที่เกิดเหตุ					
15. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องวงจรปิด					
16. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานของศพที่พบในสถานที่เกิด เหตุ					
17. การเก็บรวบรวมวัตถุพยานอื่นๆ ที่สามารถเคลื่อนย้าย ได้ เช่น รถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ เป็นต้น					
18. การเก็บวัตถุพยานอื่นๆ ที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ เช่น ร่องรอยการถูกงัดแงะ ร่องรอยระเบิดของอาคารหรือ บ้าน เป็นต้น					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ระดับดีมาก หมายถึง มีความเหมาะสมในระดับดีมาก

ระดับดี หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับดี

ระดับปานกลาง หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ระดับน้อย หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ระดับปรับปรุง หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับต้องปรับปรุง

ปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทาง อาชญากรรม	อยู่ในระดับ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	ปรับปรุง
1. พนักงานสอบสวนมีจำนวนที่เพียงพอและเหมาะสมต่อการสอบสวนคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
2. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตำแหน่งพนักงานขับรถ ที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจและรักษาสถานที่เกิดเหตุ					
3. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจและฝ่ายปราบปรามที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ					
4. ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการป้องกันและรักษาสถานที่เกิดเหตุ					
5. เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนในการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
6. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์พิสูจน์หลักฐาน สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ					
7. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการชันสูตรพลิกศพจากแพทย์นิติเวช หรือแพทย์จากโรงพยาบาล					

ปัจจัยสนับสนุนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทาง อาชญากรรม	อยู่ในระดับ				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8. การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ ภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ที่มีได้สังกัดสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ					
9. กฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งบังคับใช้ อยู่ นี้ มีความเหมาะสมต่อสถานการณ์ของอาชญากรรมใน ปัจจุบัน					
10. กฎ ระเบียบและข้อบังคับต่างๆที่เกี่ยวข้องของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีความเหมาะสมต่อการสืบสวน สอบสวนคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุทางอาชญากรรม

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลทุกข้อ

1. การดำเนินการภายหลังการรับแจ้งเหตุอาชญากรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. แนวปฏิบัติและขั้นตอนในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาและอุปสรรคในการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงการตรวจและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานในสถานที่เกิดเหตุให้เกิดประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

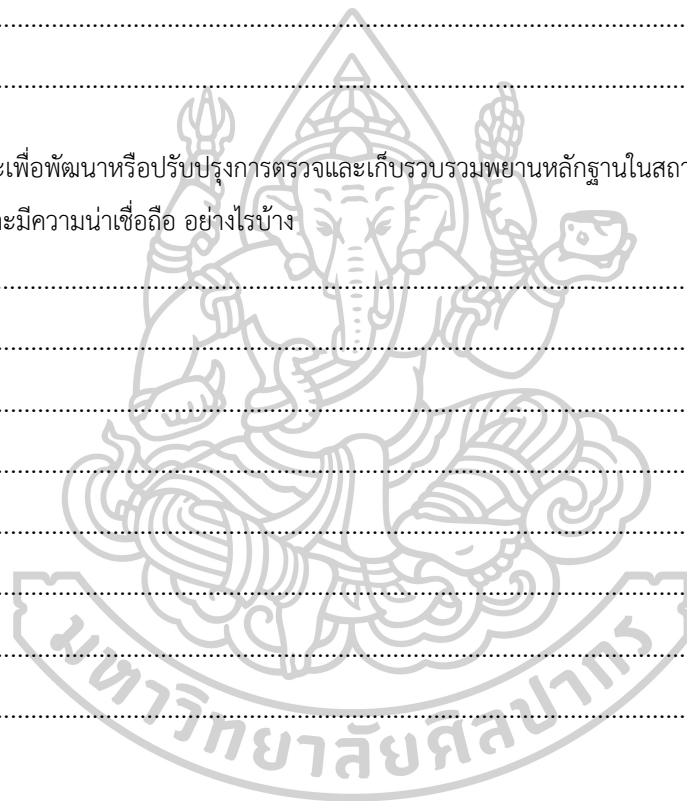
.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ที่ให้ข้อมูล

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางฉันทนา วัลนิพิฐพงษ์
วัน เดือน ปี เกิด	21 มีนาคม 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดสมุทรสาคร ประเทศไทย
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต(ศึกษาศาสตร์) สาขาเคมี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี พ.ศ. 2533 ปริญญาโท วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเคมีฟิสิกส์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2537
ที่อยู่ปัจจุบัน	13 หมู่ 1 ซอยเพิ่มทรัพย์ทวีโชค ถนนบ้านแพ้ว-หลักห้า ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

